

KOUVOLA

AKTIIVISTEN KAUPUNKI

**Hyvinvointikertomus
2021-2025**

SISÄLLYS

1.	Johdanto	4
2.	Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	6
2.1	Talous ja elinvoima	6
	Väestö	6
	Yrityskanta	7
	Vuosikate	8
	Verotulot	8
2.1.1	Tiivistelmä	9
2.1.2	Arviointi	9
2.2	Terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen	10
2.2.1	Lapset ja nuoret	10
2.2.2	Työikäiset	19
2.2.3	Ikäihmiset	26
2.2.4	Kaikki ikäryhmät	30
2.2.5	Tiivistelmä	37
2.2.6	Arviointi	38
2.3	Osallisuuden vahvistaminen	39
2.3.1	Lapset ja nuoret	39
2.3.2	Työikäiset ja ikäihmiset	46
2.3.3	Kaikki ikäryhmät	52
2.3.4	Tiivistelmä	58
2.3.5	Arviointi	58
2.4	Työllisyyden parantaminen	59
2.4.1	Nuoret ja nuoret aikuiset	59
2.4.2	Työikäiset	61
2.4.3	Tiivistelmä	63
2.4.4	Arviointi	63
2.5	Arjen turvallisuus: elinympäristön viihtyisyys, turvallisuus ja esteettömyys	64
2.5.1	Lapset ja nuoret	64
2.5.2	Työikäiset	68
2.5.3	Ikäihmiset	69
2.5.4	Kaikki ikäryhmät	72
2.5.5	Tiivistelmä	76
2.5.6	Arviointi	76
3.	Koronan vaikutukset hyvinvointiin	77
4.	Johtopäätökset ja kehittämiskohteet 2017-2020	80
5.	Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset	81
6.	Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat	81
7.	Hyvinvointisuunnitelma	82
8.	Suunnitelman laatijat	84
9.	Suunnitelman hyväksyminen	84
10.	Lähteet	85
11.	Liitteet	86

1. JOHDANTO

Kuntalain mukaan kuntastrategiassa tulee huomioida kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Kouvolan kaupunkistrategiassa hyvinvoinnin kasvu on elinvoiman ja statuksen kasvun ohella keskeinen tavoite. Kaupunkistrategiaa toteutetaan kahden kasvuohjelman kautta; Hyvinvoinnin kasvu ja Elinvoiman kasvu. Hyvinvoinnin kasvuohjelman päämäärä on hyvinvoinnin vahvistaminen sekä mielekäs ja merkityksellinen elämä.

Terveystietolain 12§:n mukaan kunnan on raportoitava valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä ja valmistettava vähintään kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus. Edellinen laaja hyvinvointikertomus hyväksyttiin kaupungin valtuustossa 29.5.2017. Sen jälkeen merkittävimmät toiminnalliset muutokset, joilla on vaikutusta kuntalaisten hyvinvointiin, ovat olleet kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyminen maakunnallisen kuntayhtymän Kymsojen hoidettavaksi vuoden 2019 alusta ja koronapandemian laajeneminen Suomeen vuoden 2020 keväällä.

Tässä laajassa Hyvinvointikertomuksessa ja –suunni-

telmassa 2021-2025 raportoidaan laajasti kuntalaisten hyvinvoinnista menneeltä valtuustokaudelta sekä esitetään suunnitelma siitä, kuinka kuntalaisten hyvinvointia edistetään alkaneella kaudella. Osin indikaattoritietoja esitetään pidemmältä ajanjaksolta mm. vuodesta 2010 alkaen, jotta nähdään kehitys pidemmältä ajanjaksolta.

Kaupunkistrategian valmistelussa vuonna 2017 Kouvolaalle valittiin seitsemän vertailukuntaa; Hämeenlinna, Joensuu, Kotka, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli ja Pori ja siitä lähtien hyvinvointikertomuksen vuosiraporteissa vertailua on tehty näihin kuntiin. Nyt kuitenkin indikaattorikuvien saavutettavuuden vuoksi tässä laajassa kertomuksessa vertailukuntia on neljä; Kotka, Lahti, Lappeenranta ja Mikkeli. Näiden lisäksi on huomioitu koko maan arvo sellaisissa indikaattoreissa, joissa se tuo lisäarvoa.

Tässä kertomuksessa hyvinvointia tarkastellaan ikäryhmittäin Hyvinvoinnin kasvu-ohjelman neljän tavoitteen kautta. Nämä ovat terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen, osallisuuden vahvistaminen, työllisyyden parantaminen ja arjen turvallisuus.

Hyvinvoinnin johtamisen rakenteet

Kouvolan kaupungin hyvinvoinnin johtamisen rakenteet on esitelty viereisessä kuvassa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaava toimielin on kaupunginhallituksen Elinvoimajaosto. Kaupungin toimialojen, sote-kuntayhtymän ja järjestöjen edustajista koottu Hyvinvoinnin työryhmä seuraa Hyvinvoinnin kasvu – ohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista osana talousarvion suunnittelua, ja huolehtii ohjelman jalkauttamisesta palveluihin. Hyvinvoinnin työryhmä toimii hyvinvointikoordinaattorin kanssa Laajan hyvinvointikertomuksen ja vuosittaisen raportin valmistelun koordinoimisessa ja Hyvinvointisuunnitelman toteutuksen seurannassa, sekä edistää asukkaiden ja sidosryhmien osallisuutta hyvinvointitavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvinvoinnin työryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa, ja raportoi Elinvoimajaostolle ja kaupungin johtoryhmälle kaksi kertaa vuodessa.

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen

Eriarvoisuus on lisääntynyt yhteiskunnassamme. Jotta suunta voidaan muuttaa paremmaksi, on kyettävä vahvistamaan ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Tarvitaan uudenlaisia ratkaisuja, joilla hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistetään kaikissa elämänvaiheissa ja –tilanteissa, usein erilaisin toimenpitein. Vaikuttavimmat toimenpiteet ovat sellaisia, joita tehdään

Kuvassa esitetään Kouvolan kaupungin hyvinvoinnin johtamisen rakenteet

samaan aikaan eri suunnista ja joilla on sama tavoite. Poikkihallinnollinen ja monitoimijainen yhteistyö sekä ihmisten osallisuus ovat perusta, jolla yhteinen työ toteutuu. Toimenpiteiden toteuttamisessa on otettava huomioon covid-19 kriisistä toipumisen edistäminen ja yhteiskunnan, yhteisöjen ja yksilöiden resilienssin lisääminen (Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistä-

minen 2030, Toimeenpanosuunnitelma, Valtioneuvosto 2021). Sanna Marinin hallitus linjaa Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen periaatepäätöksellä niitä pitkän aikavälin toimia, joilla suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuus saadaan vähenemään vuoteen 2030 mennessä. Periaatepäätös on huomioitu Kouvolan Laajan Hyvinvointikertomuksen painopistettä muodostettaessa.

Kunnat voivat pyrkiä vähentämään terveys- ja hyvinvointieroja monella tavalla. Kunnan on tärkeä pyrkiä tunnistamaan terveys- ja hyvinvointieroja ylläpitäviä tai lisääviä rakenteita. Keinoja terveys- ja hyvinvointierojen vähentämiseksi voivat olla rakenteellisen eriarvoisuuden vähentäminen, eriarvoisuutta ehkäisevien järjestelmien ylläpitäminen, vaikutusten ennakoarviointi sekä palvelujärjestelmien kehittäminen ja kohdentaminen haavoittuvassa asemassa oleville (Rotko ym. 2014).

Kouvolan Laajan Hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman 2021-2025 läpileikkaavaksi painopisteksi on otettu Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen. Hyvinvointi-indikaattoreita tarkastellaan eri väestöryhmien suhteen mahdollisimman suurella tarkkuudella aina kun se on mahdollista. Tämä mahdollistaa kohderyhmien tunnistamisen sekä toimenpiteiden priorisoinnin ja

Terveyden sosiaaliset tekijät

Kuvassa nähdään monet terveyseroihin vaikuttavat sosiaaliset tekijät kuten lapsuuden kokemukset, asumisolot, koulutus, sosiaalinen tuki, tulotaso, työllisyystilanne, yhteisö ja terveyspalvelut. Vaikuttamalla näihin tekijöihin voidaan vaikuttaa myös terveyseroihin (Health Scotland 2016).

palvelujen sisällön kehittämisen niin, että eriarvoistumiskehitys huomioidaan. Kouvolassa terveyseroista raportoidaan päättäjille Hyvinvointikertomuksen raportoinnin yhteydessä. Viime vuosina on kehitetty raportointia kaupungin johtoryhmälle, ja uusista käytännöistä on sovittu.

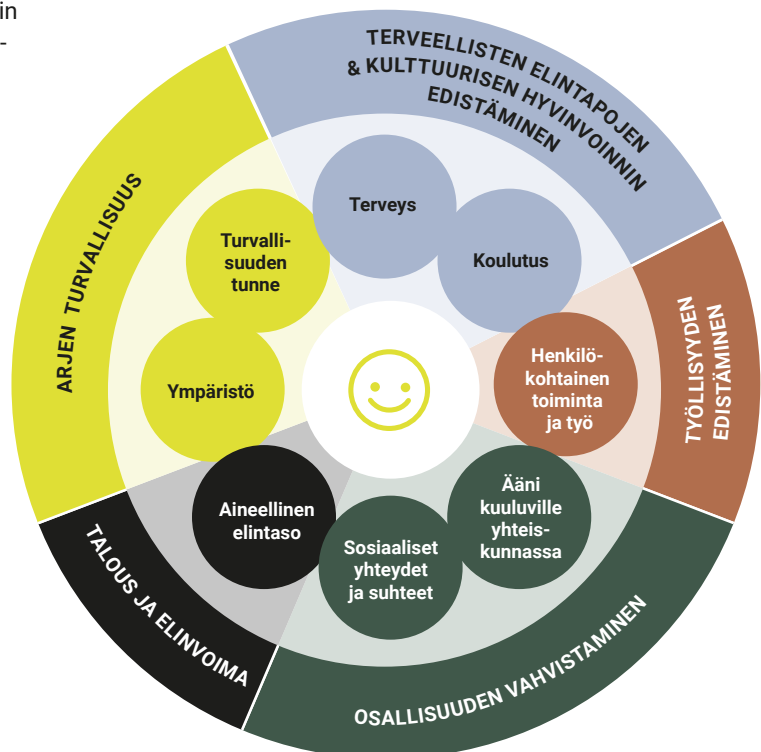
Hyvinvointia tehdään yhdessä

Kouvolan Laajan Hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman laadintaan on osallistunut työryhmiä kaikilta kaupungin toimialoilta. Näkemyksiä on kysytty vanhus- ja vammaisneuvostolta, maahanmuuttoasioiden neuvostolta, nuorisovaltuustolta sekä aluetoimikunnilta. Järjestöt ja kuntalaiset ovat osallistuneet kyselyiden kautta. Kyseleiden tuloksia on raportoitu myös suoraan palveluille.

Laajan Hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman tavoitteet on johdettu suoraan Kouvolan kaupungin Hyvinvoinnin kasvu –ohjelmasta. Laaja Hyvinvointikertomus kuvaa Hyvinvoinnin kasvu –ohjelman toteutumista tarkennetulla tasolla ja laajalla indikaattoritiedolla. Sidosryhmiltä ja kuntalaisilta koottu tieto hyödynnetään Hyvinvointisuunnitelmassa 2021-2025 yhdistettynä indikaattoritietoon.

Laajassa Hyvinvointikertomuksessa huomioidaan myös maakunnalliset linjaukset. Kymenlaakson ensimmäinen alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valmistui vuonna 2020 Kymsojen koordinoimana, yhteistyössä kaikkien Kymenlaakson kuntien kanssa. Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2020-2025 määrittelee kootun tiedon pohjalta, mitä alueellinen toimija (Kymso) tekee yhdessä muiden toimijoiden kanssa asukkaiden hyvin-

voinnin ja terveyden edistämiseksi sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi. Alueelliseen hyvinvointikertomukseen on koottu merkittävimmät kuntien hyvinvointikertomuksista nousevat johtopäätökset ja muodostettu alueelliset tavoitteet ja toimenpiteet. Asiakirja nostaa esille näkökulmia, joita hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on otettava jatkossa alueellisesti huomioon.

Kuvassa esitetään Stiglitzin komission hyvinvoinnin osa-alueet (Stiglitz, Sen & Fitoussi 2009) ja Kouvolan Laajan Hyvinvointikertomuksen tavoitteiden liittyminen niihin.

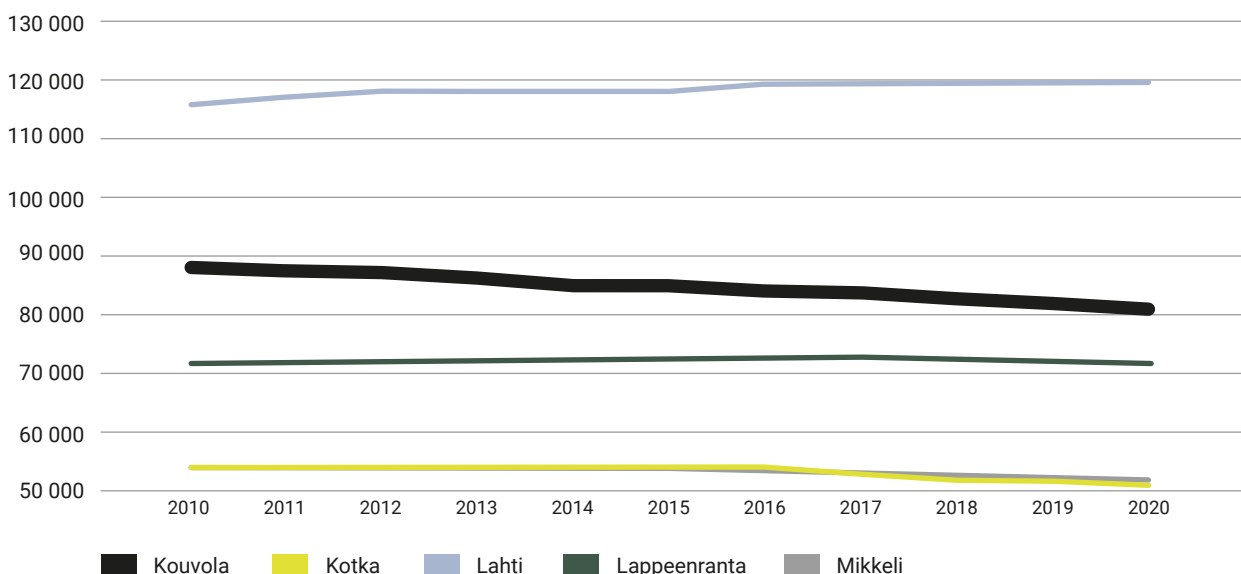
2. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Indikaattoreiden tietolähde on merkitty kuvatekstin jälkeen sulkuihin. Linkki tietolähteeseen löytyy lähdeluettelosta.

2.1 Talous ja elinvoima

Väestö

KUVA 1, väestön kehitys 2010-2020

Kuva osoittaa väestökehityksen ajalla 2010-2020. Vuonna 2010 Kouvola oli asukkaita 88 072 ja vuonna 2020 81 187 asukasta. (Tilastokeskus)

Arviointi

Vuosien 2017-2019 aikana Kouvolan väestön vähennys on ollut yli 1000 henkilöä vuositasona. Vuonna 2020 vähennys oli 926 henkilöä. Väestön väheneminen johtuu siitä että syntyvyys on alhaisempi kuin kuolleisuus ja nettomaahanmuutto Kouvolaan on negatiivinen. Nettomaahanmuutto on positiivinen ollen viime vuonna 134. Vertailukuntiin nähden Kouvola on menettänyt väestöään eniten.

Myös ikärakenne Kouvola on epäedullinen. Lasten ja nuorten sekä työikäisten osuus väestöstä on vertai-

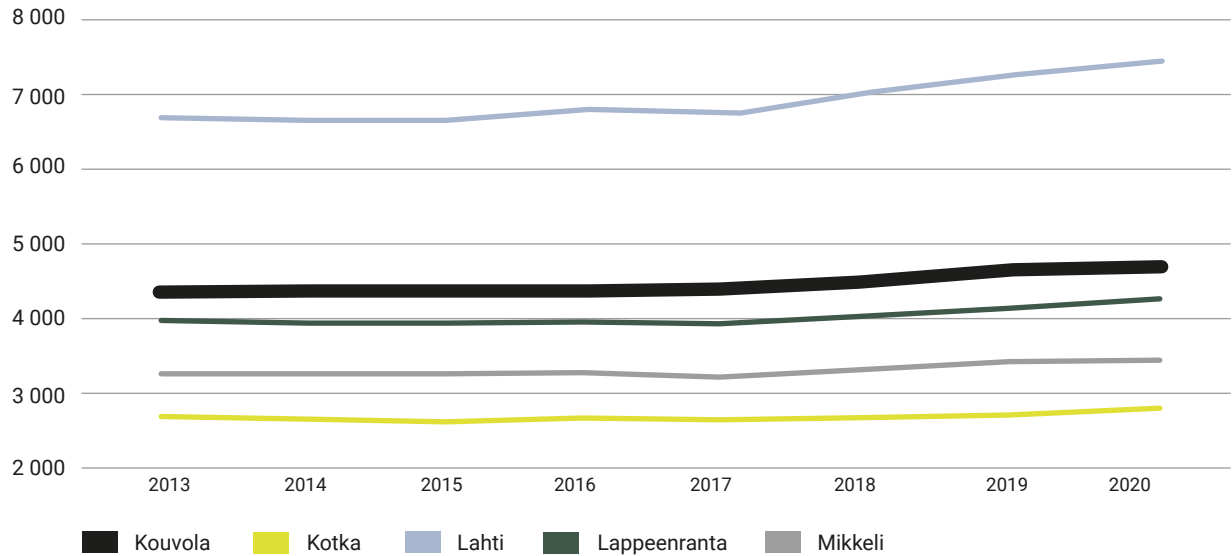
lukumia pienempi ja ikääntyneiden osuus suurempi. Kouvola väestö ikääntyy muuta maata nopeammin. Vuonna 2020 kouvolaista yli 65 -vuotiaita oli 28,6 %, kun koko maassa keskimäärin 22,7 %. Ennusteen mukaan vuonna 2030 Kouvola 34,7 % asukkaista on yli 65 -vuotiaita ja koko maassa 26,3 %.

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan väestön väheneminen jatkuu ja vuonna 2030 kouvolaalaisia on reilut 74 000. (Lähde; Tilastokeskus)

Yrityskanta

KUVA 2, yrityskannan kehitys 2013-2020

Kuvassa näkyy yrityskannan kehitys vuodesta 2013. Kouvolaissa yrityskanta on ollut 4300-4700 välillä, ollen viimeisimmässä mittauksessa vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä 4 690. (Tilastokeskus)

Arviointi

Yrityskanta on kasvanut 8 % vuodesta 2013 vuoteen 2020. Viime vuoden kolmannella neljänneksellä yrityskanta oli 4 690. Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) kuulutushaun mukaan Kouvolaissa perustettiin viime vuonna 346 yritystä ja lakkautettiin 194 yritystä, jolloin nettoperustanta oli 152 yritystä. Vuodesta 2012 lähtien yritysten nettoperustanta on ollut keskimäärin 144 yritys-

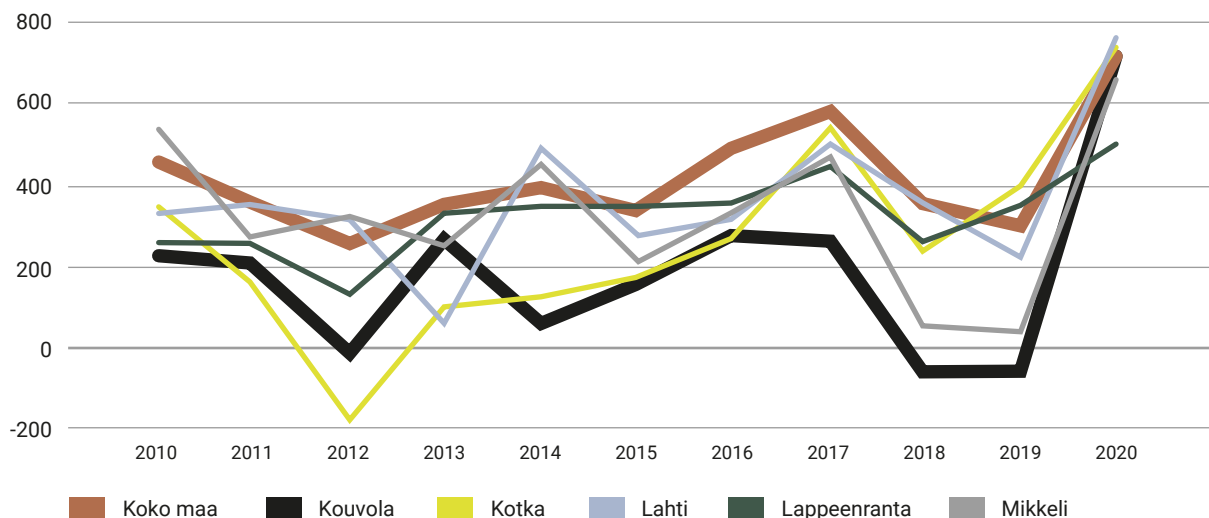
tä/vuosi, se ei kuitenkaan suuresti näy yrityskannassa, koska PRH poistaa säännöllisesti rekisteristä toimintansa lopettaneita yrityksiä. Työpaikkojen määrä olisi parempi mittari, mutta se saadaan reilun kahden vuoden viiveellä. Työpaikkoja oli vuonna 2018 31 427, vuodesta 2013 määrä on laskenut 3,5 %.

*Aloittaneet ja lopettaneet yritykset -tilasto on jatkuvasti revisioituva tilastovuoden 2013 ja tätä tuoreimpien vuosien osalta. Kullakin julkistuskerralla myös aikaisempien neljännesten tiedot täydentyvät ja tarkentuvat. Tilaston aikasarjat lasketaan uudelleen kullakin tietojen julkistamiskerralla aina vuodesta 2013 lähtien.

Vuosikate

KUVA 3, vuosikate € / asukas

Kuva osoittaa kaupungin vuosikatteen ajalla 2010-2020. Kouvolan vuosikate oli vuodelta 2020 erittäin hyvä ollen 721 €/asukas, kun se kahtena edellisessä vuonna oli negatiivinen. (Tilastokeskus)

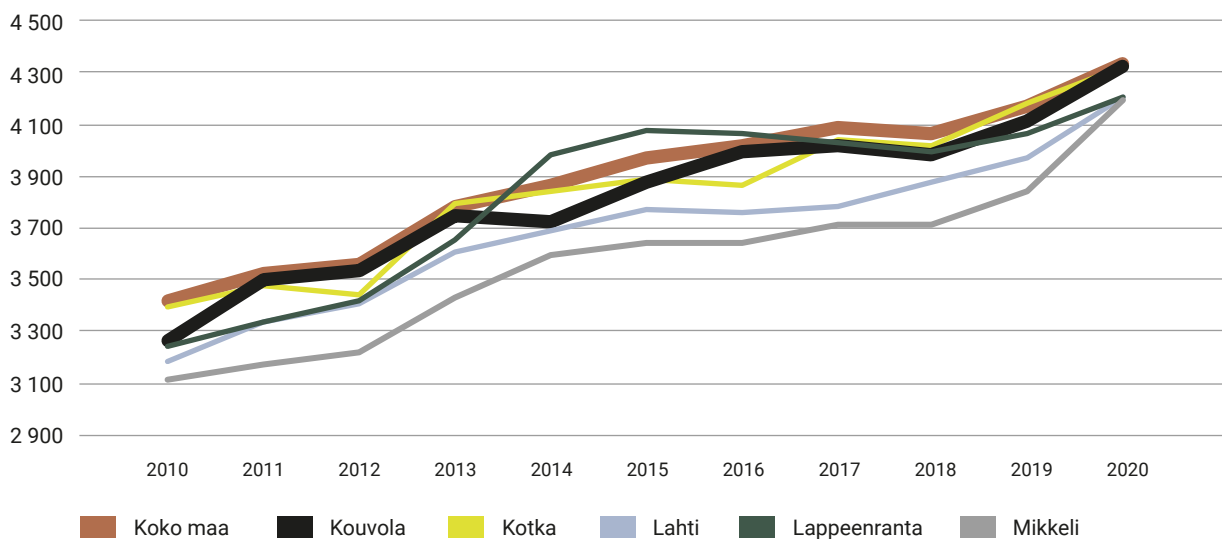
Arviointi

Kouvolan vuosikate vuodelta 2020 oli erittäin hyvä. Tähän vaikutti merkittävästi valtion kunnille myöntämä koronatukipaketti sekä kaupungin omat säästötoimenpiteet, joita on tehty määrätietoisesti jo usean vuoden ajan. Talouden tasapainottamistoimenpiteitä on kuitenkin syytä jatkaa, kaupungin väestön väheneminen sekä väes-

tö rakenne vaikuttavat tulopohjan heikkenemiseen sekä palvelutarpeen kasvuun. Vuosikate osoittaa tulo- ja palvelutalouden kasvun. Vuosikate osoittaa tulo- ja palvelutalouden kasvun, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Kaupungin koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen.

Verotulot

KUVA 4, verotulot € / asukas

Kuva osoittaa että Kouvolan verotulot (4320 €/asukas) olivat viime vuonna vertailukunnista Kotkan kanssa korkeimmat ja samalla tasolla koko maan arvon kanssa. (Tilastokeskus)

Arviointi

Vuoden 2020 verotulokertymä oli arvioitua parempi. Kunnan tuloveron osalta korona ei vaikuttanut negatiivisesti vaikka niin vielä keväällä 2020 ennakoitiin. Yhteisöveron osalta hyvään kertymään vaikutti osana valtion koronatukipakettia tehty kuntaryhmän jako-osuuden 10

prosenttiyksikön korotus. Kiinteistöverot kertyivät arvioitua pienempinä, koska niiden osalta siirryttiin joustavaan valmistumiseen, jolloin osa tuotoista siirtyi vuodelle 2021.

2.1.1 TIIVISTELMÄ

Kouvolan väestö on edelleen vähentynyt voimakkaasti. Viime vuonna Kouvolasta väheni 926 henkilöä. Väestön väheneminen johtuu siitä, että kuolleita on enemmän kuin syntyneitä ja nettomuutto Kouvolaan on negatiivinen. Vuonna 2020 Kouvolassa syntyi 497 lasta ja kuoli 1 145 henkilöä, syntyvyys oli 2000 –luvun pienin ja kuolleisuus suurin. Näin ollen luonnollinen väestönlisäys oli -648. Kouvolaan muutti muualta Suomesta 2 253 ja Kouvolasta muualle Suomeen 2 676 henkilöä, jolloin nettomaassamuutto oli -423. Koronan vaikutusta muutoliikenteeseen on tutkittu kansallisella tasolla. Vaikka Kouvolan nettomuutto on edelleen negatiivinen, muuttotappio on kuitenkin pienentynyt huomattavasti edelliseen vuoteen nähden ollen 216 henkilöä eli 34 % pienempi kuin vuonna 2019. Nettomaahanmuutto oli positiivinen ollen 134. Väestömuutos ikäryhmittäin oli seuraava; 0-17

vuotiaat -362, 18-64 vuotiaat -779 ja yli 65 vuotiaat +215. Huolestuttavinta on muutos työikäisten kohdalla. Tämä kertoo siitä, että Kouvolassa ei ole riittävästi houkuttelevia opiskelu- ja työmahdollisuuksia.

Yrityskannassa on pientä kasvua. Työpaikkojen määrä kehittyi positiivisesti edellisestä mittausajankohdasta (2017 = 31 329 ja 2018=31 427.) Pidemmällä aikavälillä muutos on kuitenkin negatiivinen. (Työpaikat 2010=34 359, työpaikat 2018= 31 427). Kouvolan kaupungin taloudellinen tilanne parani vuonna 2020 valtion koronatukipaketin sekä omien säästötoimenpiteiden johdosta. Talouden tasapainottamista on kuitenkin syytä jatkaa edelleen. Monipuoliset opiskelumahdollisuudet sekä yritysten että työpaikkojen määrän kasvu ovat avainasemassa kaupungin elinvoiman lisäämiseksi.

2.1.2 ARVIOINTI

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Väestön voimakas väheneminen ja ikääntyminen on huolestuttava tilanne. Kaupungin elinvoiman näkökulmasta tarvitaan nuoria ja työikäisiä. Väestörakennetta mittaava ns. Taloudellinen huoltosuhde on Kouvolassa vertailukunnista Kotkan jälkeen toiseksi heikoin ollen 158,1. Tämä tarkoittaa, että Kouvolassa on 158,1 työvoiman ulkopuolella olevaa tai työtöntä sataa työllistä kohti. Viime vuosien kehitys kertoo, että kaupunki ei ole tehnyt riittävästi toimenpiteitä veto- ja pitovoiman ylläpitämiseksi.

Kaupungilla on vähän mahdollisuuksia vaikuttaa luonnolliseen väestönlisäykseen. Näin ollen väestömuutoksen osalta on tärkeää varmistaa riittävä koulutustarjonta kaupungissa sekä mahdollistaa nykyisten yritysten laajeneminen ja uusien yritysten sijoittuminen alueella. Hyvät opiskelu- ja työmahdollisuudet pitävät nuoret ja työikäiset paikkakunnalla sekä mahdollistavat muuttoliikkeen kasvun Kouvolaan. Myös osaavan työvoiman houkuttelu alueella on tärkeää. Joillakin aloilla on työvoimapulaa ja paikallisia osaajia ei ole riittävästi, jolloin asumisen markkinoinnilla ja imagotekijöillä on merkittävä vaikutus asuinpaikan valinnassa.

Koronan myötä työn tekemisen monipaikkaisuus on iso mahdollisuus Kouvolalle houkuttaa uusia asukkaita. Kaupungin tulee huolehtia alueen riittävästä älyinfrastruktuurista, joka mahdollistaa etätöiden tekemisen eri alueilla ja hyvistä liikenneyhteyksistä sekä kaupungin sisällä että kaupunkien välillä. Etätöiden myötä korostuu kaikille perheenjäsenille suunnattujen peruspalvelujen kattavuus ja toimivuus sekä vapaa-ajanviettomahdollisuudet, niin julkinen kuin yksityinenkin palvelutarjonta.

Vahva kuntatalous on yksi kunnan elinvoimaisuuden kulmakivistä. Kaupungin taloutta tulee vahvistaa, jotta pystytään toteuttamaan mittavat investoinnit palveluverkkoihin. Tulevien vuosien investoinneilla on merkittävä alueellinen työllisyysvaikutus.

2.2 Terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen

2.2.1 LAPSET JA NUORET

Lasten liikkumisen ja positiivisten tunteiden kehittyminen Kouvolan varhaiskasvatuksessa 2017-2021

Arviointi

Kouvolan varhaiskasvatuksessa on käytössä Kehittävän Palautteen menetelmä laadun kehittämiseksi.

(www.reunamoedu.fi). Menetelmässä aineistoa kerätään usealla eri mittarilla. Tietoa kerätään lasten arjesta, kokemuksista ja oppimisympäristöstä. Aineistoa analysoidaan tilastollisesti, raportti 2x/v. Kuvioissa käytetään toimintakautta kalenterivuoden sijasta.

Kouvolan varhaiskasvatuksessa positiivisten tunteiden kehityksen tilanne on erinomainen, vaikka suunta on hieman laskeva. Yhdessä koetut positiiviset emootiot ja onnistumisen elämykset tukevat ja parantavat lasten oppimisen edellytyksiä.

Vähintään kohtuullisesti kuormittavan liikkumisen osuus toiminnasta on kasvussa Kouvolassa ja tulos on hyvä vertailtuna muihin kuntiin.

Liikkuminen on osoittautunut olevan keskeinen tekijä lapsen syrjäytymisen, positiivisten kokemusten ja sosiaalisen osallistumisen näkökulmasta. Liikkumisen laadulla ja määrällä voidaan vaikuttaa myös lasten oppimispotentiaalin vahvistamiseen.

Kehittävän Palautteen tulosten avulla toimintaa kehitetään yhdessä keskustellen.

Mitä on tehty?

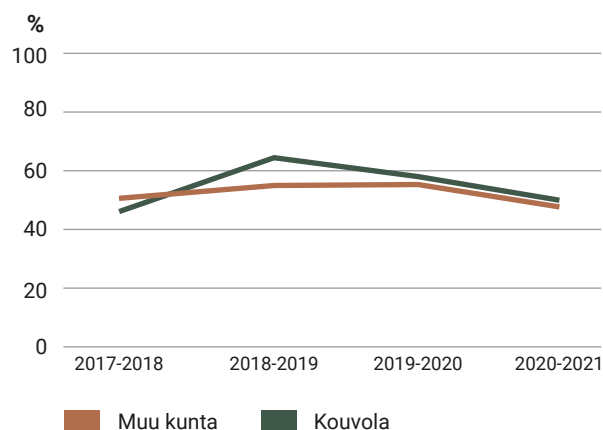
Kouvolan varhaiskasvatuksessa tehtyjä kehittämislinjauksia ja toiminnan painopisteitä 2017-2020:

- Lasten liikkumisen, osallisuuden ja toiminnallisuuden edistäminen
- Ympäristökasvatuksen ja lapsen luontosuhteen edistämien
- Joustava esi- ja alkuopetus
- Koronavaikutusten minimointi 2020-

Yhteiset toimintakulttuurin muutokseen liittyvät toimenpiteet

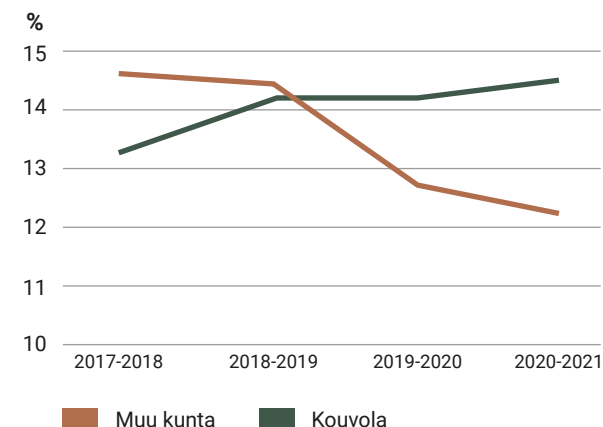
- lapsen sensitiivisen kohtaamisen vahvistaminen ns. siirtymätilanteissa 2017-
- Oppimisympäristön laajentaminen ulos päiväkotitiloista, ulkoilun lisääminen 2018-
- Ulkoilun pedagogisuuden lisääminen 2019-
- Erityisesti alle kolmevuotiaiden mielen hyvinvoinnin lisääminen 2019-

KUVA 5, positiivisten tunteiden kehitys muualla ja Kouvolassa

Kuva osoittaa lasten positiivisten tunteiden kehityksen olleen Kouvolassa %-osuudeltaan hieman suurempaa kuin muissa kunnissa vuosina 2017-2021. (Reunamo Education Research Oy)

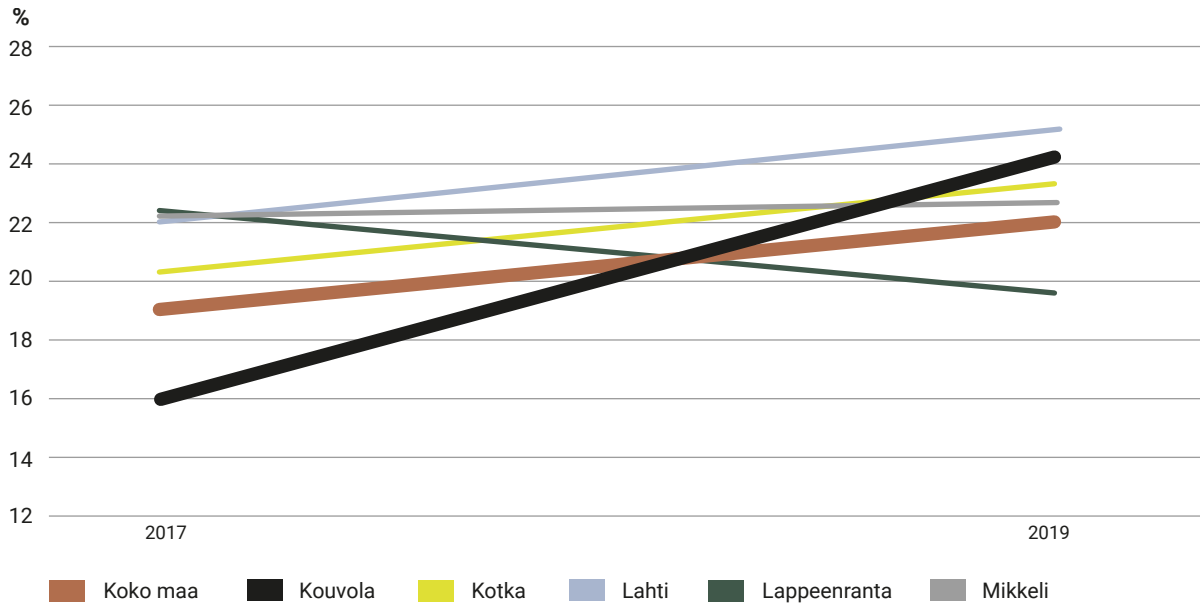
KUVA 6, liikkumisen trendi Kouvolan varhaiskasvatuksessa

Kuvan mukaan liikkumisen trendi Kouvolan varhaiskasvatuksessa on kasvanut 13,2%:sta 14,5 %:iin vuosina 2017-2021. Muiden kuntien trendi on ollut laskeva, 14,6 %:sta 12,2 %:iin vastaavalla ajanjaksolla. (Reunamo Education Research Oy)

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

KUVA 7, vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuvaaja osoittaa, kuinka vähintään tunnin päivässä liikkuvien lasten määrä on selvästi kasvanut 8.-9. luokan oppilaiden keskuudessa vuosien 2017 ja 2019 välillä. Vertailukuntiin nähden Kouvolaa on toiseksi paras Lahden jälkeen ja sijoittuu selvästi koko maan tasoa paremmin. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

Kouvolan tuloksissa näkyy vuosien 2017-2019 aikana positiivisena suuntana se, että niin 4. ja 5. luokkalaisissa kuin myös 8. ja 9. luokkalaisissa liikunnan määrä vähintään tunnin päivässä liikkuvien osalta olisi hieman kolmen vuoden tarkastelujakson aikana lisääntynyt. Myös lukion ja ammatillisen oppilaitoksen ensimmäisen ja toisen luokan opiskelijoiden joukossa vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on lisääntynyt vuoden 2017 jälkeen.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien lasten ja nuorten määrä vähenee huomattavasti neljänneltä luokasta ylemmille luokasta asteille siirryttäessä:

- 41% (4. ja 5. luokka)
- 24,2% (8. ja 9. luokka)
- 13,2% (ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat)
- 14,6% (lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat)

Kouluterveyskysely osoittaa, kuinka jo alakoulusta yläkouluun siirryttäessä lasten liikunnan määrässä tapahtuu merkittävää vähentymistä. Kouvolassa on päätetty lähteä Suomen mallin mukaiseen toimintaan vuodesta 2021 alkaen, jossa koulupäivän yhteyteen lapsille tuodaan mahdollisuus maksuttomaan ja mieleiseen harrastamiseen mm. liikuntaharrastuksiin.

Mitä on tehty?

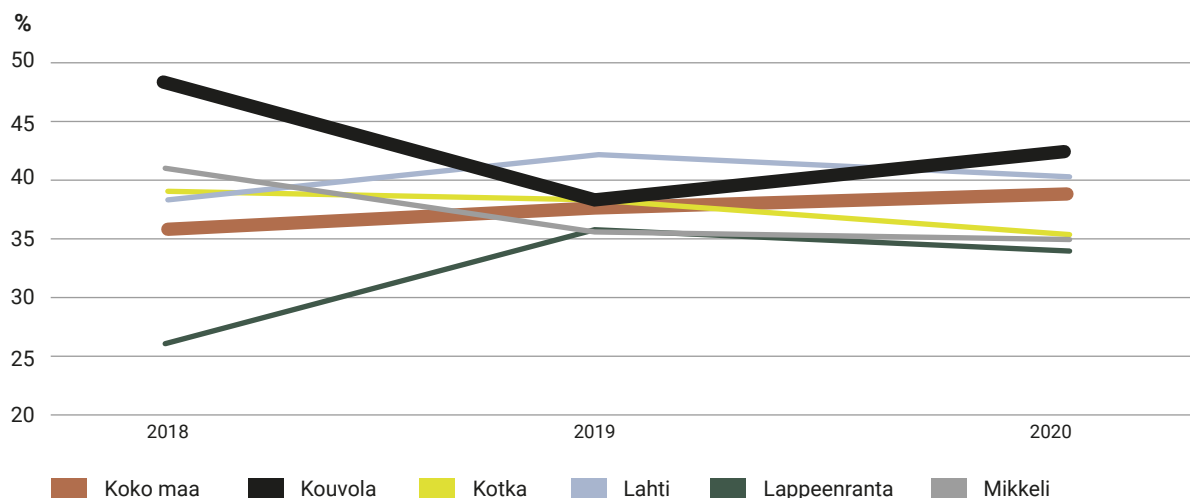
Kouvolassa on tehty valtakunnallisen Liikkuva koulu -ohjelman aikana paljon toimenpiteitä, joilla lasten ja nuorten koulupäivän aikaista fyysistä aktiivisuutta on pyritty lisäämään ala- ja yläkouluissa. Vaikka Liikkuva koulu -ohjelma valtakunnallisesti on päättynyt, on toiminta kuitenkin juurtunut Kouvolaan ja sitä jatkaa edelleen aktiivisesti Kouvolan Liikkuva koulu -tiimi. Tehdyistä toimenpiteistä on kerrottu MOVE! -tulosten yhteydessä.

Kouvolassa lukioissa ja ammatillisessa oppilaitoksessa on toteutettu Liikkuva opiskelu -toimintaa. Toimenpiteinä oppilaitoksiin on hankittu liikuntavälineitä, älykelloja, muistutettu taukoliikunnasta ja istumisen tauottamisesta, myös personal trainer -palveluita on aloitettu ja lukiossa käynnistyi liikuntatutor -toiminta.

Kaupungin liikkumaan aktivoinnin palvelut on panostanut liikunnan iloiseen ja positiiviseen näkyvyyteen Kouvolassa liikkuvakouvolaa -somekanavien kautta sekä edistänyt lasten ja lapsiperheiden liikuntaa liikuntamaskotti Kääkin avustuksella. Myös loma-aikojen liikuntatapahtumat ovat näinä vuosina lisänneet suosiotaan Kouvolassa. Kouvolassa on myös käynnistetty lasten ja nuorten liikuntaneuvonta.

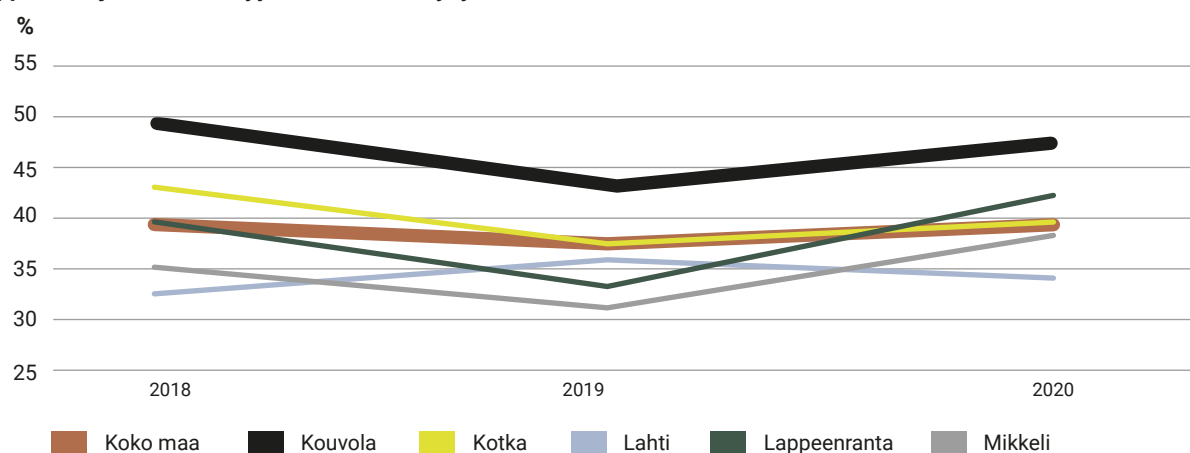
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus)

KUVA 8, lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Kuva osoittaa, että heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien 5. luokan oppilaiden määrä on hieman vähentynyt Kouvolaan vuosien 2018 ja 2020 välillä. Määrä on kuitenkin vertailukunnista suurin ja koko maan tasoa selvästi suurempi. (THL, Sotkanet)

KUVA 9, lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Kuva osoittaa, että heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien 8. luokan oppilaiden määrä on Kouvolaan pysynyt lähes samana vuonna 2020 kuin vuonna 2018. Määrä on vertailukunnista suurin, ja koko maan tasoa selvästi suurempi. (THL, Sotkanet)

Arviointi

Heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien lasten osuus Kouvolaan on Move! -mittausten mukaan suuri. Vanhemmassa testattavassa ikäluokassa heitä on enemmän kuin nuoremmassa. Move!-testiliikkeiden oikeaan suoritustekniikkaan on kiinnitetty erityistä huomiota, joten voidaan pohtia, onko sillä merkitystä koko maata selvästikin heikompaan tulokseen molemmissa ikäryhmissä. Kouvolaan MOVE! -mittaukset ovat osa Liikkuva koulu -toimintaa.

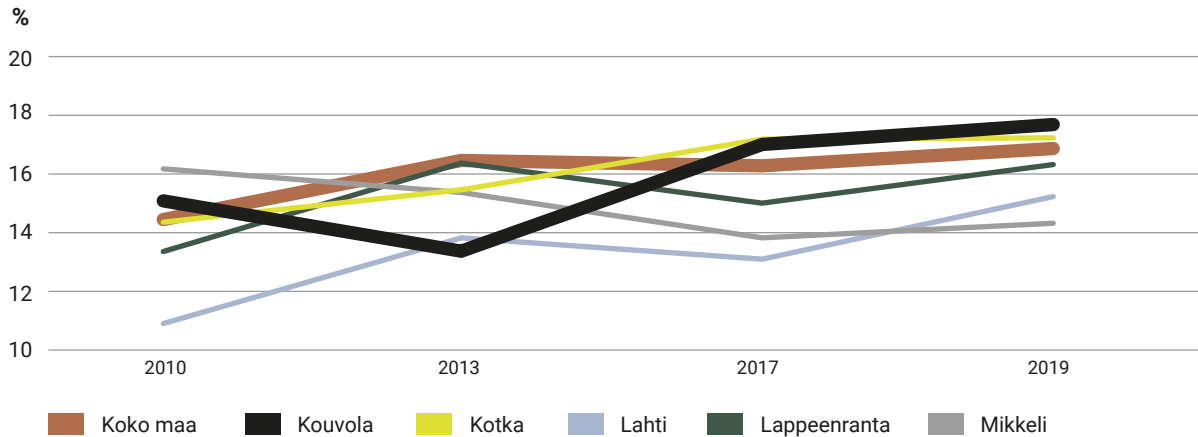
Mitä on tehty?

Kouvolaan on rakennettu oma MOVE!- malli:

- Kouvolaan toimii Move! -yhteistyöryhmä, jonka tarkoitus on lisätä kouvolaalaisten lasten ja nuorten hyvinvointia
- MOVE! -tulokset käydään läpi 5. ja 8. luokan terveystarkastuksissa
- koulupäivän rakenteen muutokset
- opettajien koulutukset mm. toiminnalliseen oppimiseen
- liikunnallisten kerhotoimintojen lisääminen koulupäivän yhteyteen
- aktiivisuusmittarit, joiden avulla lasten on helpompi havainnoida päivän aikaista aktiivisuutta
- tarvittaessa lapsi tai perhe ohjataan liikuntaneuvontaan.

Ylipaino

KUVA 10, ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuvan mukaan ylipainon osuus 8. ja 9. luokan oppilailla on kasvanut vuodesta 2013 lähtien Kouvolassa, ollen 17,9 % vuonna 2019. Osuus on koko maan tasoa suurempi, ja vertailukunnista suurin. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

Indikaattorin kehityssuunta on ollut 8.-9. luokan oppilailla Kouvolassa jyrkemmin kasvava kuin koko maan keskiarvo jo useamman vuoden ajan. Toisen asteen opiskelijoilla sen sijaan ylipainoisten osuuden kasvu on Kouvolassa taittunut, mutta vasta pidemmän ajan seuranta osoittaa, onko kyseessä pysyvämpi suunnan muutos. Lapsuusiän ylipainolla ja lihavuudella on merkittävä taipumus jatkua

aikuisuuteen, jolloin siihen liittyvät terveysriskit korostuvat. Ylipainoiset lapset kokevat myös enemmän kiusaamista, ja heillä esiintyy enemmän masennusta ja ahdistuneisuutta kuin normaalipainoisilla lapsilla. Keskeistä on tavoitella pysyviä muutoksia ruokailutottumuksissa ja liikunnassa (Käypä hoito –suositus 2020).

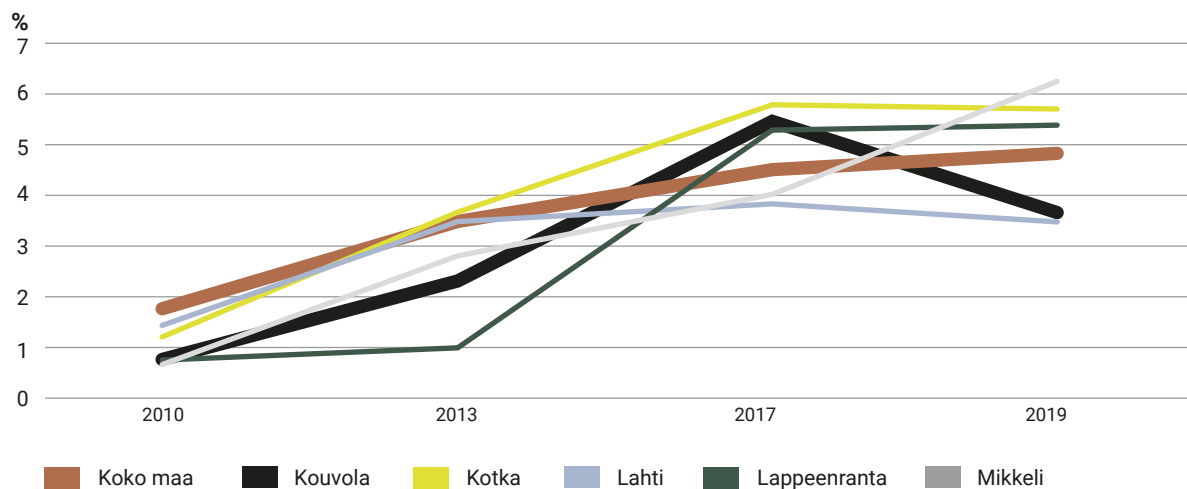

Mitä on tehty?

- Sydänliiton Neuvokas perhe –mallin työvälineet ja koulutukset käytössä perheiden elintapaohjauksessa
- Kymenlaakson Sähköinen perhekeskus antaa tietoa, tukea ja apua lasten ja nuorten perheille
- Ravitsemusterapeutin infot mm kouluissa ja vanhempainilloissa
- Kymmenien suunnitelmissa on tehdä Kymenlaaksoon yhteinen lasten painonhallinnan toimintamalli
- Alueellinen elintapaohjauksen kehittämistyöryhmä on alkanut työstää alueellista elintapaneuvonnan mallia.
- Koulujen ruokalistojen pohjana käytetään Syödään ja opitaan yhdessä- kouluruokasuosituksia. Suositus antaa suuntaviivat kouluikäisen ruokailun toteuttamiseen.
- Toimenpiteet liikunnan lisäämiseksi on esitetty liikunnan indikaattoreiden yhteydessä.

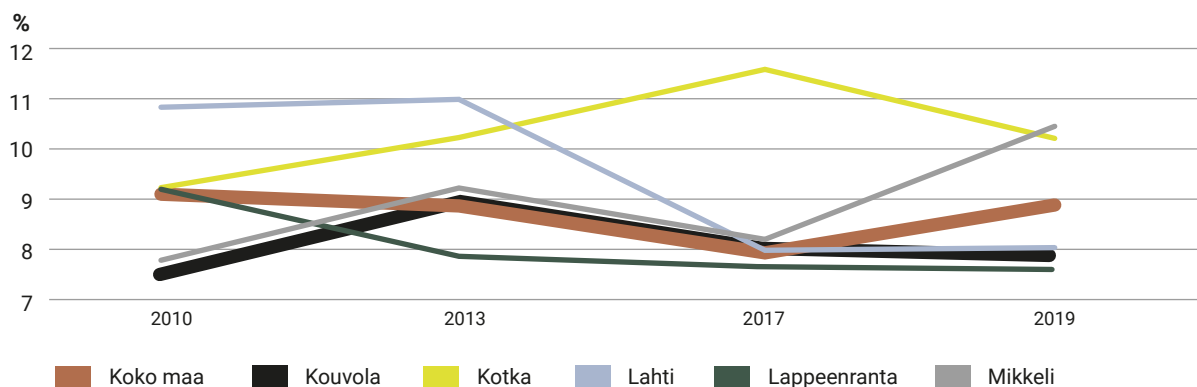
Päihteet

KUVA 11, nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

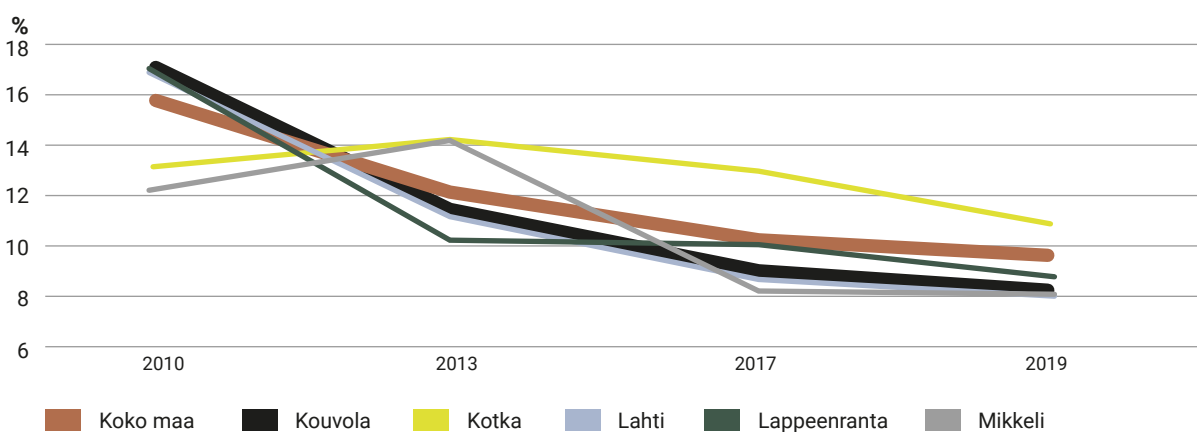
Kuvaaja osoittaa, että 8.-9. luokan oppilaiden nuuskan käyttö väheni selvästi Kouvolaissa vuoden 2017 ja 2019 välillä. Vertailukunnasta vain Lahdessa käyttö on vähäisempää. Koko maassa käyttö on selvästi suurempaa kuin Kouvolaissa. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

KUVA 12, kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuvan mukaan 8.-9. luokan oppilaiden laittomien huumeiden käyttö Kouvolaissa on koko maan tasoa vähäisempää, ja trendi vuodesta 2013 vuoteen 2019 on lievästi laskeva. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

KUVA 13, tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuvaaja osoittaa, että tosi humalaan itsensä juoneiden 8.-9. luokan oppilaiden määrä on vähentynyt vuodesta 2010 vuoteen 2019 11,6 %:sta 8,2 %:iin Kouvolaissa. Määrä on lähellä koko maan tasoa, joka on 9,6 %. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

KUVAT 11, 12 ja 13

Yläkoululaisten nuuskan käyttö kääntyi jyrkkään laskuun vuonna 2017. Ehkäisevä päihdetyö on pyrkinyt aktiivisesti vähentämään ja ehkäisemään nuorten nuuskan käyttöä ja käytön aloittamista. Seuratoiminnan parissa nuorten nuuskan käytön tiedetään vähentyneen #menestynuuskatta –toiminnan aikana.

Ammatillisissa oppilaitoksissa nuuskan käyttö on vähentynyt. Nuoret eivät koe nuuskan käyttöä yhtä vaarallisena kuin tupakointia. Nuuskan käyttö on selvästi yleisempää ammattiin opiskelevilla nuorilla, kuin lukiolaisilla.

Lukiolaisten nuuskan käyttö on lisääntynyt tasaisesti vuodesta 2017. Uutena ilmiönä kouluterveyskyselyssä ilmenee, että nuuskaaminen on lisääntynyt lukiota käyvien tyttöjen keskuudessa Kouvolassa.

Kannabiksen käyttöä ilmenee Kouvolassa myös yläkoululaisilla, joskin koko maan keskiarvoa vähemmän. Myös myönteinen suhtautuminen kannabikseen on lisääntynyt Kouvolassa. Nuoret mieltävät usein kannabiksen harmittomaksi ja vaarattomaksi.

Pojat ovat kokeilleet laittomia huumausaineita hieman tyttöjä useammin. Poikien osuus on kuitenkin pienentynyt ja tyttöjen osuus kasvanut vuodesta 2017.

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden huumekokeilujen määrä on ollut tasaista vuosien 2017-2019 aikana. Määrät ovat huolestuttavia, vaikka ne ovatkin maan keskiarvoa alhaisemmat. Ammattikoululaisista tytöt ovat kokeilleet laittomia huumausaineita hieman poikia enemmän.

Lukio-ikäisten huumeidenkäyttö on laskenut tasaisesti viime vuosien ajan. Lukiolaisten tyttöjen osuus huume-kokeiluissa on pienentynyt, kun taas poikien osuus on kasvanut vuodesta 2017.

Tosi humalaan itsensä juoneiden 8. ja 9.luokkalaisten määrä on hieman vähentynyt Kouvolassa. Myös viikoittainen alkoholin käyttö on kouluterveyskyselyn mukaan laskenut nuorten keskuudessa. Tämä noudattelee valtakunnallista trendiä. 8. ja 9. luokkalaiset pojat juovat itsensä tosi humalaan huomattavasti tyttöjä enemmän.

Tosi humalaan itsensä juoneiden 2. asteen opiskelijoiden määrä on vähentynyt huomattavasti Kouvolassa vuodesta 2017 lähtien. Tosi humalaan itsensä juoneista sekä ammattikoulun, että lukion osalta tyttöjen osuus on huomattavasti pienempi kuin poikien osuus.

Mitä on tehty?

KUVAT 11, 12 ja 13

- Nuorille ja vanhemmille on tarjottu erilaisia huumausainetietoisuuteen liittyviä teemapäiviä ja -viikkoja, sekä 8.luokkalaisten vanhemmille suunnattuja vanhempainiltoja
- Nuorisopalveluiden henkilöstö on saanut koulutusta kannabiksen puheeksiottoon.
- Huumeiden käyttäjien läheistenryhmät alkoivat Kouvolassa vuonna 2019
- Etsivä nuorisotyö kohdentaa työpanoksensa koulunsa keskeyttäneisiin nuoriin, joista isolla osalla on päihdeproblematiikkaa, kuten kannabiksen käyttöä.
- Kouvolassa on aloitettu #menestynuuskatta yhteistyö urheiluseurojen kanssa, tavoitteena nuuskan käytön väheneminen ja siihen puuttuminen junioriurheilussa
- #menestynuuskatta -kyselyt juniorijoukkueille ja toimihenkilöille tehtiin vuosina 2019 ja 2020
- Kouvolan kouluissa on yhteinen nikotiinituotteisiin liittyvä puuttumismalli
- Alakoulun 6.luokan oppilaille on järjestetty vuosittain elämyksellinen päihdekasvatustapahtuma, ja

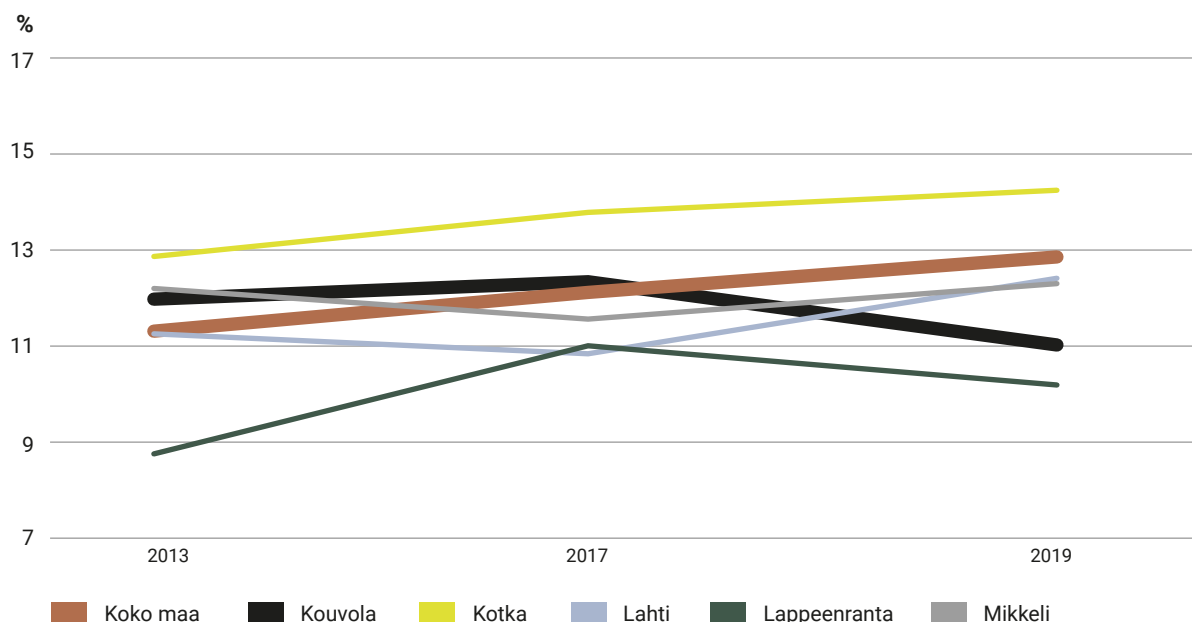
- päihdekasvatusoppitunteja pidetty 8. luokkalaisille ja toisen asteen 1. luokan opiskelijoille
- Oppilaitoksissa ja yläkoulussa on otettu käyttöön Versus-hankkeen (vertaisuskomusten, pelillisyyden ja kuvallisuuden vaikutukset nuorten tupakkatuotteiden käytön ehkäisyssä) pelit.
- Kouvolan yläkouluihin on koulutettu nuuska-agentti ohjaajia (mm. opettajia, terveydenhoitajia, koulunuorisotyöntekijöitä).
- Oppilaitoksissa on otettu käyttöön Ehkäisevän päihdetyön Käsikirja, joka on osa hyvinvointioppimisen kokonaisuutta.
- Nuorten päihdekeskustelu -malli toimii Kouvolassa
- Nuorten humalajuomiseen puututaan nuorten suosi-
mien tapahtumien yhteydessä
- Nuorisopalveluiden työntekijöiden jalkautuminen sekä alueellisiin ilmiöihin puuttuminen
- Kouvolan Seudun Ammattiopisto on laatinut päihdesuunnitelman, joka on käyty läpi ryhmätasolla
- Terveydenhoitajien vuosittaiset päihdekyselyt opiskelijoille

Kouvolan kouluissa on yhteisesti sovittu käytäntö tai toimintaohje päihteiden sekä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisemisestä

Ehkäisevä päihdetyö on osa koulujen ja oppilaitosten hyvinvointioppimisen kokonaisuutta, joka on liitetty osaksi oppilashuoltosuunnitelmaa. Oppilashuoltosuunnitelma päivitetään vuosittain osana oppilashuollon suunnittelua. Vuonna 2019 valmistunut Ehkäisevän Päihdetyön Käsikirja auttaa koulutyön ammatillaisia ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa ja päihteiden kokeiluun ja käyttöön puuttumisessa.

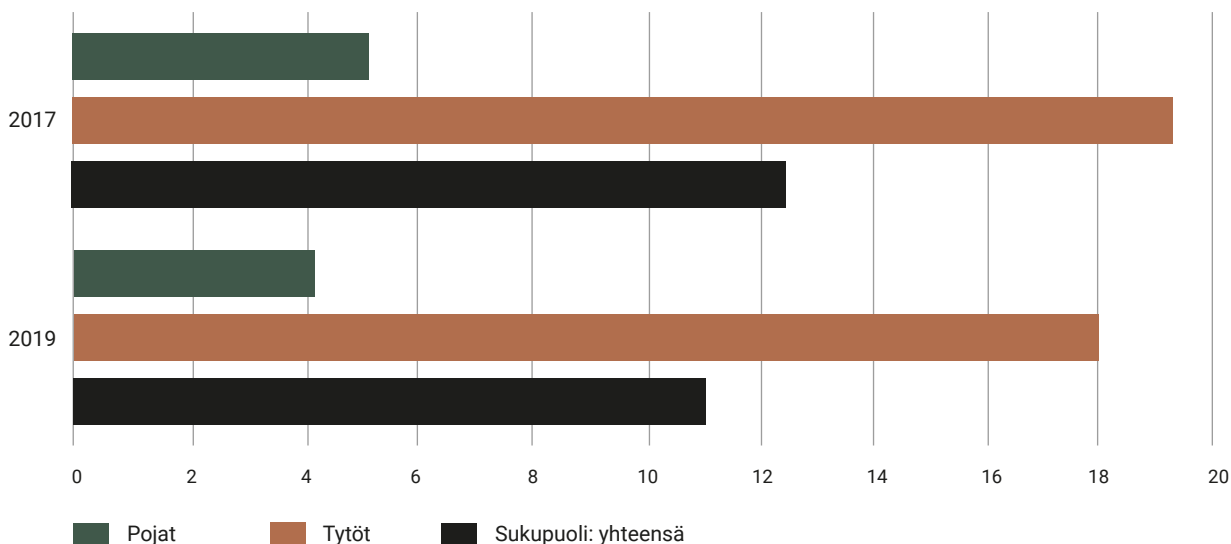
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus

KUVA 14, kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuvaaja osoittaa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden 8. ja 9. luokan oppilaiden osuuden hieman vähentyneen vuosien 2017 ja 2019 välillä Kouvolaissa. Osuus on 11,2 % vuonna 2019 ja se on vertailukunnista toiseksi alhaisin, ja pienempi kuin koko maassa keskimäärin. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

KUVA 15, ahdistuneisuuden kokeminen sukupuolen mukaan

Kuvassa näkyy ero ahdistuneisuuden kokemisessa 8.-9. luokan tyttöjen ja poikien välillä vuosina 2017 ja 2019. Molempina vuosina ero on huolestuttavan suuri; vuonna 2019 ahdistusta kokeneita tyttöjä oli 18% ikäluokasta ja poikia 4,1%. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

Kouvolassa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta on kouluterveyskyselyn mukaan 11%:lla 8.-9.-luokkalaista. Määrä laski vuosina 2017-2019. Laskusta huolimatta prosentuaalinen määrä kertoo merkittävästä oppilaiden psyykkisen hyvinvoinnin tuen tarpeesta. Ahdistuneisuus näkyy kouluissa kasvaneina oppimisen ja koulunkäynnin haasteina ja koulupoissaolojen lukumäärissä.

Sukupuolten välinen ero on myös merkittävä ja huomionarvoinen asia. Ikäryhmästä kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokee pojista 4,1%, mutta tytöistä 18%. Ero on huolestuttava ja huomioitava suunniteltaessa ja toteutettaessa tukea kaikilla yhteistyön tasoilla.

Lukioiden kohdalla Kouvolassa kohtalaisen tai vaikean ahdistuneisuuden kokemus on vähentynyt vuosien 2017-2019 aikana. Koko tarkasteluajan se on ollut vertailukaupunkien ja koko maan tason alapuolella. Tytöillä kohtalaisen tai vaikean ahdistuneisuuden kokemus on huomattavasti suurempaa kuin pojilla.

Myös ammatillisen oppilaitoksen kohdalla trendi on ollut laskeva. Se kertoo osaltaan onnistuneista toimenpiteistä; on huomioitava, että koronan vaikutukset eivät ole vielä tiedossa.

Myös ammatillisessa oppilaitoksessa tyttöjen osuus on merkittävästi suurempi kuin poikien osuus.

Mitä on tehty?

Perusopetus:

- psykososiaalinen oppilashuoltotyö on ollut hyvin resurssoitua Kouvolassa ja se on osa kasvatuksen ja opetuksen palveluita
- psykiatriset sairaanhoitajat ovat osa koulun oppilas-huoltoa
- psykososiaalista oppilashuoltotyötä on kehitetty johdonmukaisesti
- oppilashuoltotyötä on tehty säännöllisesti
- yhteisiä toimintamalleja on kehitetty verkostoissa ja niitä käytetään
- verkostoyhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa
- yhteistyö perheiden ja huoltajien kanssa on pidetty keskiössä
- hyvinvointioppimisen kokonaisuus on osa oppilas-huoltosuunnitelmaa
- mielen hyvinvointi on nostettu syksyllä 2020 kasvatuksen ja opetuksen yhteiseksi painoalueeksi

Lukiot:

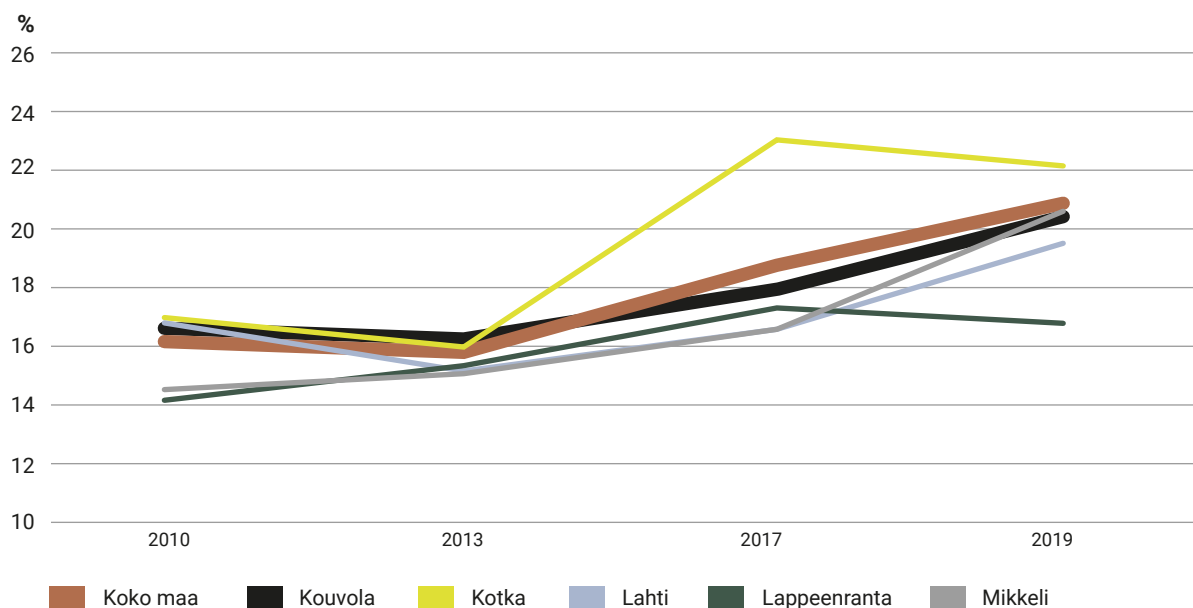
- Psykososiaalisten opiskeluhoitopalveluiden saatavuutta on pyritty madaltamaan tekemällä palvelut tutuiksi ja näkyviksi esimerkiksi vieraillemalla oppitunneilla opiskeluajan alussa.
- Yksilöllisiä opintopolkuja on tarjottu ja tukea suorittaa opinnot eri tavoin esimerkiksi koejärjestelyiden muodossa (koe eri tilassa, itsenäiset tehtävät ym. joustavat menettelyt).
- Ryhmytymiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen tärkeitä tapahtumia on pyritty järjestämään mahdollisuuksien mukaan.

Ammatillinen oppilaitos:

- Opiskelijahuollon palvelut
- Ohjaus ulkopuolisiin tukitoimiin
- Yhteiset palaverit, erityisen tuen päätökset, jotka mahdollistavat erilaisia tukimuotoja
- Yhteistyö eri toimijoiden ja huoltajien kanssa

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

KUVA 16, kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuvaaja osoittaa niiden 8.-9. luokan oppilaiden, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuuden kasvaneen vuoden 2013 16,3 %:sta vuoden 2019 20,4 %:iin. Osuus on lähellä koko maan tasoa, ja vertailukunnista arvo on pienempi vain Lappeenrannassa ja Lahdessa. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

Vastaajan ilmaisema koettu terveydentila tiivistää kokemuksia terveyden eri puolista; fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta. Kouvolan kaupungissa niiden 8.- ja 9.-luokkalaisten osuus, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, on kasvanut tasaisesti vuodesta 2013. Vuoden 2019 keskiarvo jää koko maan keskiarvon alle ollen kuitenkin huolestuttavat 20,4%. Ilmiö on nähtävissä laajemmin nuorten tuen tarpeen kasvuna perusopetuksessa ja myös kasvaneen verkostotyön tarpeen muodoissa.

Lukioissa ja ammatillisessa oppilaitoksessa indikaattorin kehitys on kääntynyt myönteiseen suuntaan v. 2017 jälkeen. Kouvolan tilanne on vertailukuntien paras ja koko maata selvästi parempi. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevia on tässä ikäluokassa prosentuaalisesti vähemmän kuin perusopetuksen 8.-9.-luokkalaissa.

Mitä on tehty?

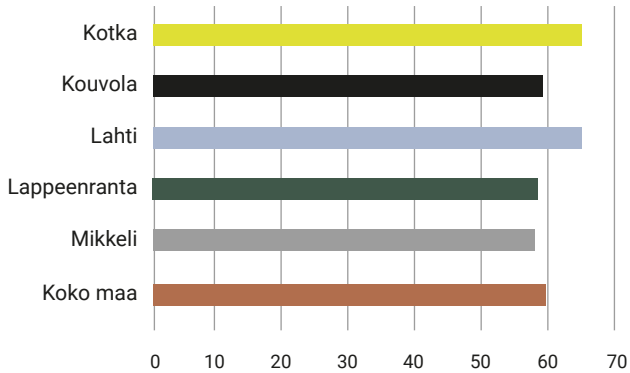
- oppilashuollon toimintaa on kehitetty oppilashuoltoryhmien ja ammattiryhmien tasolla
- kouluhyvinvoinnin kehittämisen parissa on tehty työtä kautta linjan henkilöstökoulutuksista verkostomaiseen työskentelyyn muiden toimijoiden kanssa
- verkostotyön kehittäminen, mm. Kaveri-verkosto sekä perhekeskusalueiden toiminta
- yhteisten toimintamallien kehittäminen yhteistyökumppaneiden kanssa

2.2.2 TYÖIKÄISET

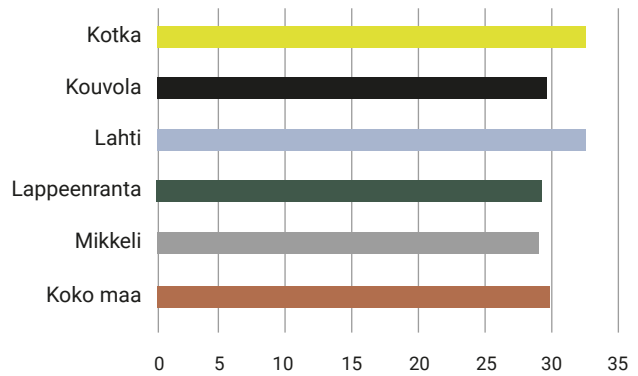
Liikunta ja ravitsemus

KUVA 17, terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus, % 20-64 vuotiaat vuonna 2020

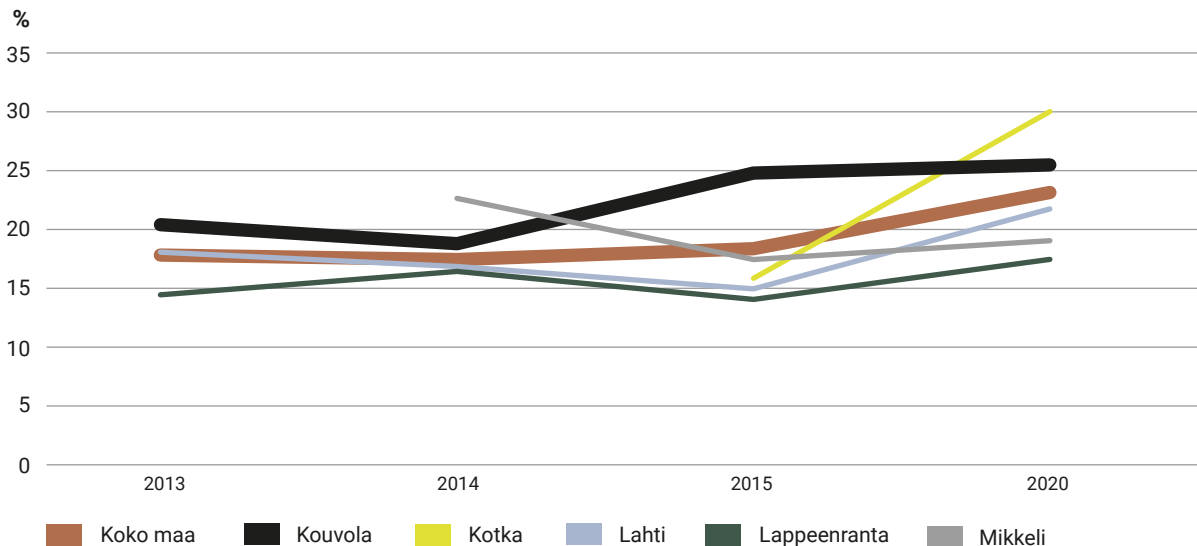
Kuva osoittaa terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien 20-64 -vuotiaiden osuuden Kouvolaissa suhteessa vertailukuntiin ja koko maahan. Suositusten mukaan liian vähän liikkuvia on Kouvolaissa hieman vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (vuonna 2020 Kouvola 59 %). Kouvola pienemmän osuuden indikaattorissa saavat Lappeenranta ja Mikkeli. Indikaattori on uusi, joten vertailua aiempiin vuosiin ei voida tehdä. (THL, Sotkanet)

KUVA 18, kasviksia ja hedelmiä ravitsemussuosituksen mukaisesti käyttävien osuus, % 20-64 vuotiaat vuonna 2020

Kuvassa nähdään kasviksia ravitsemussuosituksen mukaisesti käyttävien 20-64 -vuotiaiden osuus Kouvolaissa ja vertailukunnissa vuonna 2020. Kouvolaissa osuus (37,1 %) on koko maan tasoa selvästi suurempi, ja vertailukunnista toiseksi suurin. Pidemmän aikavälin vertailutietoa ei ole saatavilla. (THL, Sotkanet)

KUVA 19, lihavien osuus, % 20-64 vuotiaat (kehon painoindeksi BMI $\geq$ 30 kg/m²)

Kuvassa nähdään lihavien (kehon painoindeksi BMI $\geq$ 30 kg/m²) 20-64 -vuotiaiden osuuden lisääntyminen Kouvolaissa vuodesta 2013 (20,5 %) vuoteen 2020 (25,4 %). Osuus on koko maan tasoa suurempi, ja vertailukunnista toiseksi suurin Kotkan jälkeen. (THL, Sotkanet)

Arviointi**KUVA 17**

Terveysliikuntasuosituksen mukainen liikunnan määrä viikossa aikuisille on 2h 30min reipasta, sydämen sykettä kohottavaa liikkumista tai 1h 15 min rasittavaa liikkumista. Sen lisäksi tulee kahdesti viikossa harjoittaa lihaskuntoa ja liikehallintaa kehittävää liikuntaa. Jo muutamien minuutin pätkät kerrallaan kerryttävät viikoittaista liikunnan määrää.

Kouvolassa v.2020 otantana toteutetun työikäisten liikuntaselvityksen mukaan kyselyyn vastanneista kouvolalaisista työikäisistä lähes puolet ilmoitti liikkuvansa vähintään neljä kertaa viikossa. Kysely osoitti myös, että 40% vastanneista ei harjoita lainkaan lihaskuntoa kehittävää liikuntaa. Kouvolan oma selvitys kertoo osaltaan siitä, miksi terveysliikuntasuosituksia ei välttämättä saavuteta: lihaskunto-osuus jää puuttumaan.

FinSote-tutkimuksen (THL 2020) mukaan liian vähäinen liikkuminen on yhteydessä matalaan koulutustason: osuus Kouvolassa matala koulutustaso 65,8 % ja korkea koulutustaso 57,1 %. Kouvolassa naisten osuus (60,2 %) liian vähän liikkuvista on 20-54- vuotiaiden ikäryhmässä suurempi kuin miesten (54,1 %).

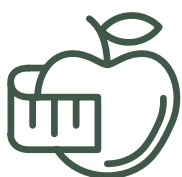
KUVA 18

Lihavuus lisää huomattavasti riskiä sairastua muun muassa sydän- ja verisuonitauteihin, tyypin 2 diabetekseen sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin. Lihavuudella

on yhteys myös koettuun hyvinvointiin. Väestötasolla tulisi pyrkiä lihavuuden ehkäisyyn vaikuttamalla ruoka- ja liikuntatottumuksiin (THL 2021). Kouvolassa huolta herättää lihavuuden lisääntyminen nuorten aikuisten keskuudessa, jossa se on selvästi maan keskitasoa suurempaa. Naisten osuus on Kouvolassa selvästi miehiä suurempi. Erityisen korkea osuus lihavuuden suhteen on naisilla ikäryhmässä 55-74 –vuotiaat (29,2 %). Lihavuus on yhteydessä matalaan koulutustasoon: osuus Kouvolassa matala koulutustaso 26,1 % ja korkea koulutustaso 19,1 %.

KUVA 19

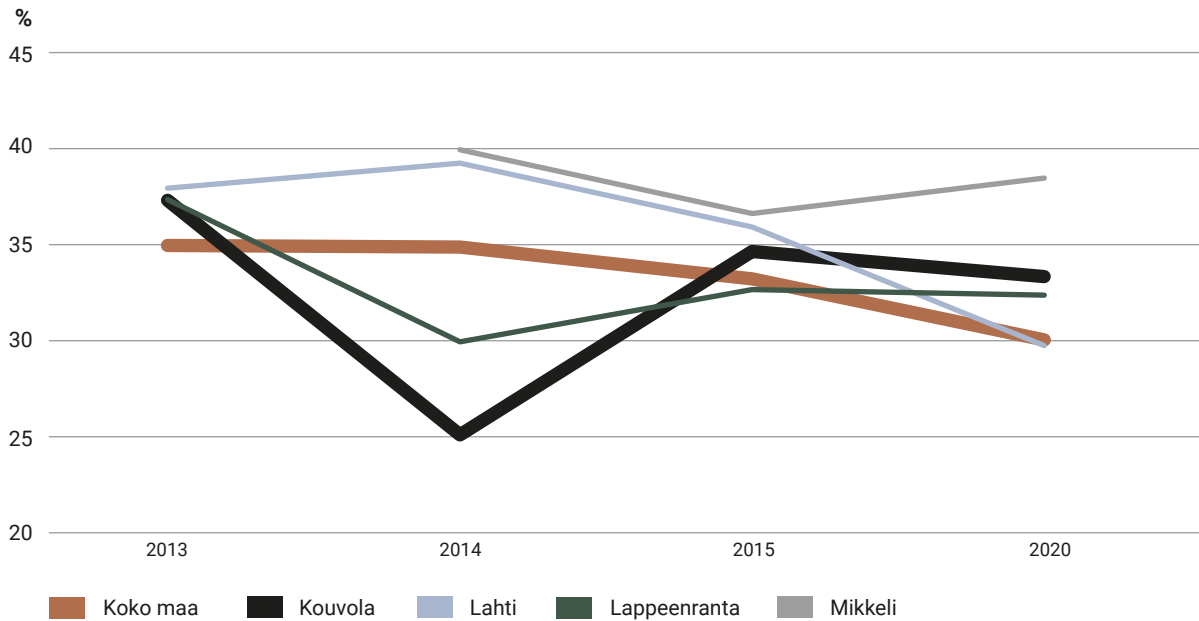
Kasvikset, osana terveellistä ruokavaliota ja muita terveitä elintapoja, auttavat painonhallinnassa ja verenpaineen sekä kolesterolitason hallinnassa. Kasvien käytöllä on yhteys suurimpiin suomalaisiin kansantauteihin. Kansantaudit kuluttavat paljon terveydenhuollon voimavaroja ja aiheuttavat työkyvyttömyyttä. Kouvolassa naisten osuus (45,9 %) kasviksia suositusten mukaisesti käyttävistä on selvästi suurempi kuin miesten (27,4 %). Kasvien riittävällä syömisellä on nähtävissä yhteys koulutustasoon: matalasti koulutetuilla osuus on Kouvolassa 35,2 % ja korkeasti koulutetuilla 42,6 %.

Mitä on tehty?**KUVAT 17, 18 ja 19**

- Kouvolassa on kannustettu vuosittain työyhteisöjä edistämään työmatkapyöräilyä erilaisin kampanjoin. Lisäksi Kouvolan kaupungille tehtiin viisaan työmatkaliikkumisen toimenpidesuunnitelma v. 2019, jonka yhtenä tarkoituksena on myös edistää työmatkaliikuntaa.
- Liikkuvakouvola -somen ja tiedotuslehden kautta on tuotu esille omatoimisen liikunnan mahdollisuuksia paikallisesti. Vuonna 2019 rakennetut Palomäen kuntoportaat on hyvä esimerkki omatoimiliikuntapaikasta, jossa voi kohentaa niin aerobista kuntoa, kuin vahvistaa alaraajojen lihasvoimaa. Lihaskunnan harjoittamisen lisäämiseen on syytä jatkossa kiinnittää huomiota.
- Terveys- ja hyvinvointipiste Virtaamo tarjoaa maksutonta terveys-, elintapa- ja liikuntaneuvontaa oman hyvinvoinnin tukemiseksi.
- Ravitsemus ja liikunta ovat tärkeitä huomioitavia asioita esim. painonhallinnassa. Liikuntaneuvonnassa huomioidaan myös keskeiset ravitsemukselliset ohjeet, mm. riittävä kasvien käyttö
- Kymsoten muodostama elintapaneuvonnan kehittämissyöryhmä kokoaa palvelutarjotinta, josta löytyvät eri toimijoiden, kuten esim. kuntien liikuntaneuvonnan, järjestöjen sekä Kymsoten elintapaneuvonnan palvelupolut ja palvelut.
- Kymsoten ravitsemusterapeuttien palvelut
- Liikuntapalvelut tarjoaa liikuntaneuvontaa, joka on tarkoitettu kaiken ikäisille terveytensä kannalta liian vähän liikkuville. Tarjonnassa on myös eri tasoisia liikuntaryhmiä, ja digitaalisia palveluita on kehitetty.
- Omatoimisen liikunnan tukeminen mm houkuttelevilla ulkoilureiteillä ja niistä tiedottamisella

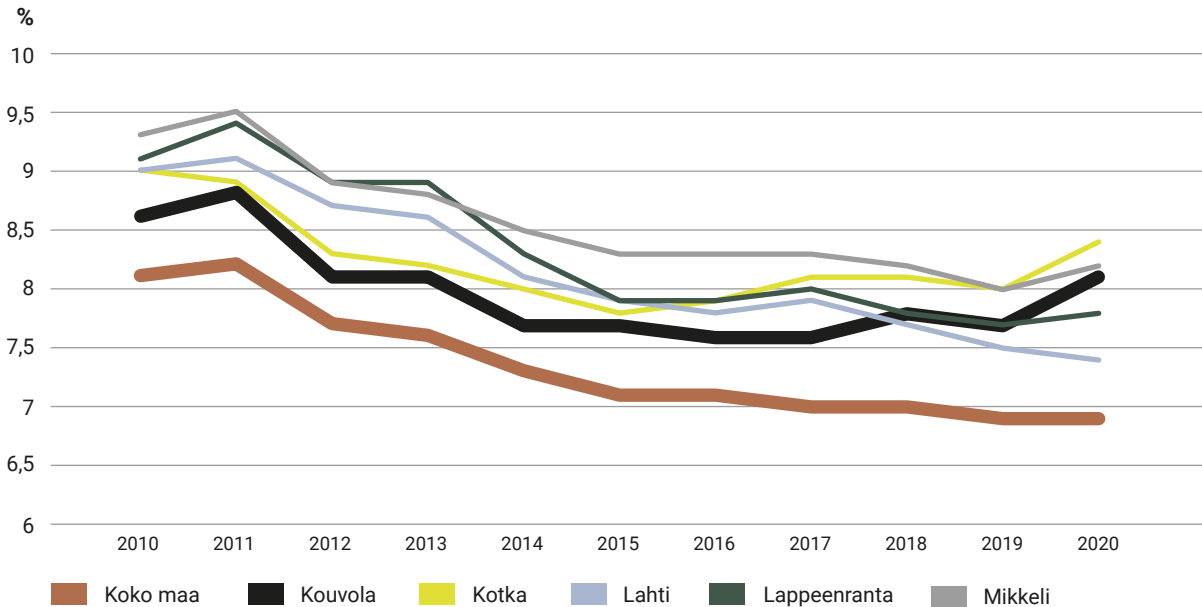
Päihteet

KUVA 20, alkoholia liikaa käyttävien osuus, % 20 - 64-vuotiaat (AUDIT-C)

Kuvassa nähdään, että alkoholia liikaa käyttävien 20-64-vuotiaiden osuus on ollut lievästi laskusuunnassa vuoden 2015 jälkeen Kouvola. Osuus on vuonna 2020 33,3 %, mikä on kuitenkin hieman koko maan tasoa suurempi, ja vertailukunnista toiseksi suurin. (THL, Sotkanet)

KUVA 21, alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

Kuva osoittaa alkoholin myynnin olevan Kouvola hieman vähäisempää vuoteen 2010 verrattuna, mutta kasvaneen vuosien 2017-2020 aikana. Alkoholin myynti Kouvola on koko maan keskiarvoa runsaampaa, ja vertailukunnista kolmanneksi suurinta. (THL, Sotkanet)

Arviointi**KUVAT 20 ja 21**

Työikäisten alkoholin runsas käyttö lisää riskiä ajautua pois työelämästä ja siihen liittyvät kuolemansyyt ovat viime vuosina olleet yksi työikäisten yleisimmistä kuolemansyistä. Työikäisten alkoholinkäyttö on yhteydessä myös esimerkiksi mielenterveysongelmiin, perheiden lastensuojelutarpeeseen, väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja tapaturmiin. AUDIT-alkoholinkäyttömittarin tavoitteenä on tunnistaa vastaajat, joiden juomisen aiheuttama riski on koholla. Kouvolassa AUDIT-kyselyä tulisi tehdä terveyspalveluissa kaikille asiakkaille kerran vuodessa. Ensimmäinen korona-pandemia vuosi ei näy merkittävästi tilastossa). FinSote-tutkimuksen (THL 2020) mukaan Kouvolassa alkoholia liikaa käyttävistä 20-54 -vuotiaista selvästi suurempi osuus on miehiä (41,1 %) kuin naisia (27,9 %), ja kaikkein suurin osuus % on korkeasti koulutetuilla miehillä (47,5 %).

Tilastoitujen Kymsoten Audit-kyselyiden (Effic Lifecare) perusteella työikäisen väestön alkoholinkäyttö on pysytellyt kokonaisuutena jokseenkin samalla tasolla viime vuosien aikana. Vuonna 2020 Audit-kyselyitä on tilastoitu enemmän 18-64-vuotiaiden osalta kuin aikaisempina vuosina.

Alkoholijuomien kulutustilasto perustuu alkoholijuomien myynti- ja toimitustietoihin. Alkoholijuomien myynti käsittää kunnan alueella Alkon myymälöistä myydyt ja kunnan alueella sijaitseviin elintarvikeliikkeisiin, kioskeihin, huoltoasemille ja anniskeluravintoloille toimitetut alkoholijuomat eli tiedot kuvaavat kunnan alueella tehtyä kauppaa, eivätkä pelkästään kuntalaisten omia ostoja

AUDIT, alkoholinkäyttömittari 2020 (Effic Lifecare, Kymsote)

8 pistettä tai enemmän =
alkoholin käytön riskit kasvaneet:
18-64-vuotiaat 289 (riskit kasvaneet) /
3450 vastaajaa = 8,4%

Itsearviointi kunnan ehkäisevän päihdetyön rakenteiden vahvuudesta

Kouvola saa laadullisen itsearvioinnin asteikolla 0-4 pistemäärän 4, mikä tarkoittaa, että kunnassa on vahvat ehkäisevän päihdetyön rakenteet. Rakenteisiin kuuluvat ehkäisevän päihdetyön toimielin, monialainen ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä, ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava yhdyshenkilö tai koordinaattori, sekä toimintasuunnitelma, johon ehkäisevä päihdetyö sisältyy.

Lähde: Ehkäisevä päihdetyö kunnissa -kysely, (THL).

(THL 2019). Alkoholin myynti lisääntyi päivittäistavara-kaupoissa uuden alkoholilain myötä (1.3.2018). Vuoden 2020 myynnin kasvua voi selittää koronapandemiasta johtuneet rajoitukset.

Mitä on tehty**KUVAT 20 ja 21**

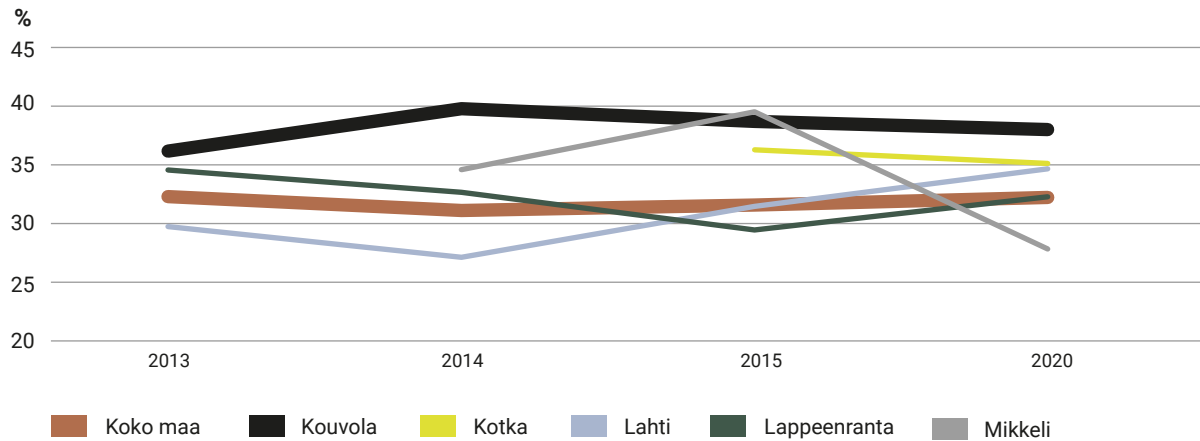
- Kouvolaan perustettiin vuonna 2019 ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattorin toimi sekä monialainen ehkäisevän päihdetyön työryhmä.
- Ehkäisevän päihdetyön työryhmä kehittää Pakka – toimintaa, jota toteutetaan Kouvolassa erilaisin yhteistyöverkostoin ja kampanjoin, mm. Älä välitä -kampanja vähittäismyyntipaikoissa sekä OttoMitta ravintolassa - kampanja Kouvolan ravintoloissa ja yökerhoissa. Maakunnallisena tavoitteena on rakentaa alueellisen ehkäisevän päihdetyön koordinaatio, jolloin myös Pakka-toimintaa voidaan jatkossa kehittää maakunnallisesti alkoholin ikärajan tehostamiseksi sekä päihtyneille myynnin ja anniskelun vähentämiseksi.
- Viranomaisyhteistyö Telebaarin ja Kuusankosken häiriökäyttäytymisen osalta
- Ehkäisevän päihdetyön viikolla on vuosittain nostettu esiin työikäisten alkoholin käyttöön liittyviä asioita, huomioitu ikäihmisten ikäerityiseen päihdeidenkäyttöön liittyvät asiat sekä koulutettu sote-am-

mattilaisia sekä kunnan työntekijöitä osaamisen vahvistamiseksi.

- Kouvolassa toimii alueellisia yhteistyöverkostoja, jotka vastaavat tarvittaessa paikallisiin ilmiöihin
- Kouvolan kaupunki tukee päihde- ja elämäntilanteita elämää useilla maksuttomilla vapaa-ajan palveluilla. Palveluista on koottu juliste, jota on jaettu eri toimipisteisiin ja kolmannelle sektorille.
- Yhteisissä palaverissa mm terveysasemilla on keskusteltu Kymsoten kanssa Audit-kyselyjen tärkeydestä ja puheeksioton merkityksestä.
- Kymsote kehittää päihdepalveluita ratkaistakseen ongelmakohtat riittävän ja oikea-aikaisen päihdehoitoon kehittämiseksi

Terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus

KUVA 22, terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus, % 20-64 -vuotiaat

Kuvan mukaan terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus 20-64 -vuotiaista on Kouvolaan koko maan tasoa suurempi ja vertailukunnista suurin. Positiivisena signaalina Kouvolaan nähdään kuitenkin laskeva trendi vuoteen 2015 verrattuna. (THL, Sotkanet)

Arviointi

Koettuun terveyteen vaikuttavat mm. henkilön tiedossa olevat todetut sairaudet, erilaiset oireet, toimintakyky ja elintavat. Koettu terveydentila tiivistää terveydentilan eri puolia, ja se ennustaa yksilötasolla hyvin kuolleisuutta, toimintakykyä, laitoshoidon päätymistä ja terveyspalvelujen käyttöä. Kunnan toiminnassa sairauksien ennaltaehkäisyllä on keskeinen merkitys indikaattorin kehitykseen. Kouvolaan indikaattorin suunta on saatu

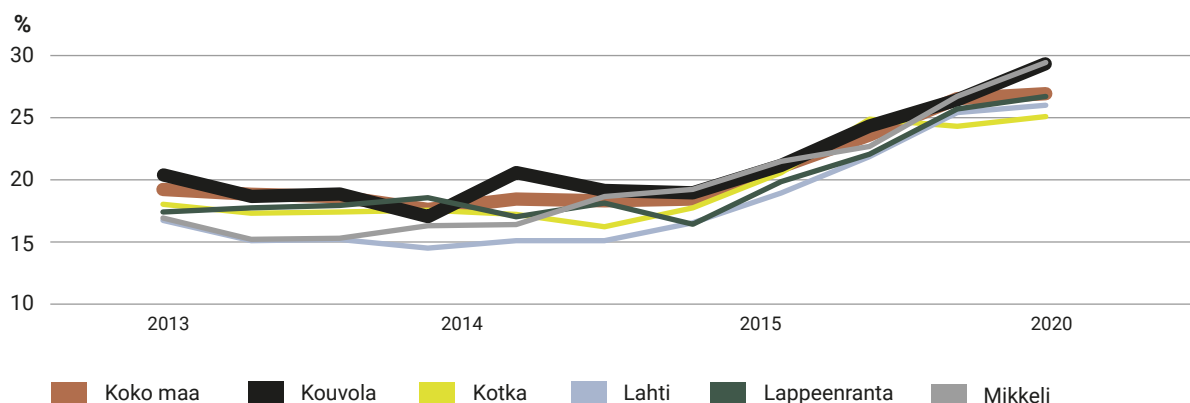
kääntymään myönteiseksi, ja ennalta ehkäiseviin toimiin tulee panostaa vahvasti, jotta myönteinen kehitys jatkuu. Havaittavissa on indikaattorin yhteys matalaan koulutustasoon (FinSote-tutkimus 2020, THL). Osuudet Kouvolaan: matala koulutustaso 45,6 %, korkea koulutustaso 37,3 %. Tarkempia selvityksiä tarvitaan, jotta tunnistetaan ongelman taustalla olevat tekijät ja osataan kohdentaa toimenpiteet oikein.

Mitä on tehty? esitetään seuraavan indikaattorin yhteydessä (sivu 25)

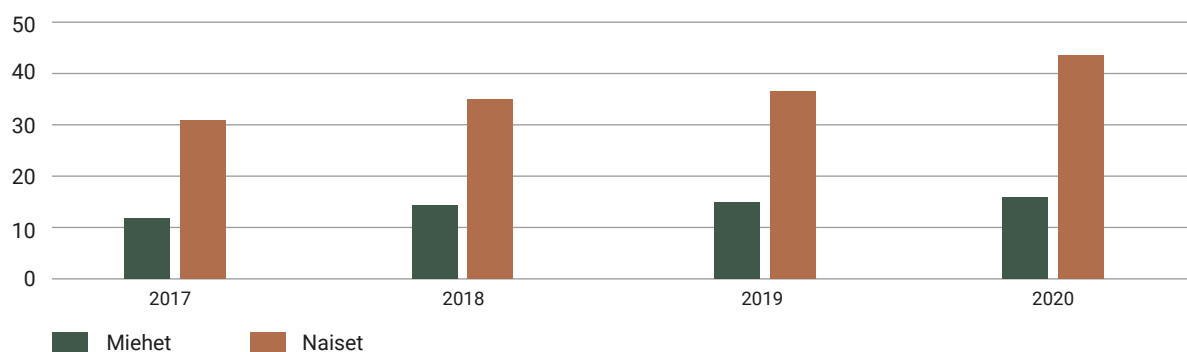
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet

KUVA 23, mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä

Kuva osoittaa, että vuodesta 2016 eteenpäin mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden osuus on ollut selvästi nouseva Kouvola, kasvaen 19 %:sta vuoden 2020 29,3 %:iin. Indikaattorin arvo on vertailukunnista toiseksi suurin Mikkeliin jälkeen, ja myös koko maan tasoa suurempi. (THL, Sotkanet)

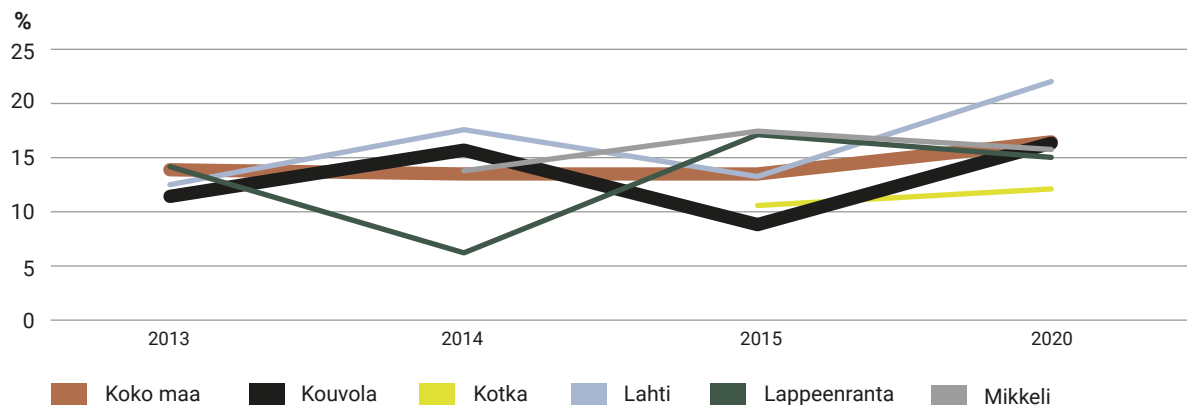
KUVA 24, mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet sukupuolen mukaan, Kouvola, 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä

Kuvassa nähdään ero miesten ja naisten välillä Kouvola mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 20-64 -vuotiaiden osalta. Naisten osuus on ollut vuodesta 2017 lähtien selvästi miehiä suurempi, ja myös kasvanut voimakkaammin: naisten osuus on vuonna 2020 ollut 43,4 % ja miesten osuus 16 %. (THL, Sotkanet)

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus

KUVA 25, psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus, % 25 - 64-vuotiaat

Kuvan mukaan psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden 20-64 -vuotiaiden osuus on Kouvola kasvanut huomattavasti vuoden 2015 jälkeen: vuonna 2015 osuus oli 8,9 % ja vuonna 2020 16,1 %. Arvo on vertailukunnista toiseksi suurin, mutta koko maan tasoa hieman pienempi. (THL, Sotkanet)

Arviointi**KUVAT 23, 24 ja 25**

Vaikka väestön fyysinen terveys ja elinajanodote ovat parantuneet, ei mielenterveydessä vastaavaa suotuisaa kehitystä ole tapahtunut. Mielenterveyden häiriöt ovat suuria kansanterveydellisiä haasteita. Kehityssuunta näkyy myös Kouvolassa mm sairauspoissaoloina, ja kehityssuunta on huolestuttavassa määrin nouseva. Erot sukupuolten välillä ovat Kouvolassa merkittävät: naisten osuus mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneista sekä psyykkisesti kuormittuneista on huomattavasti miesten osuutta suurempi. Psyykkisesti kuormittuneiden osuus oli FinSote-tutkimuksen mukaan (THL 2020) Kouvolassa suurin ikäryhmässä 20-54 –vuotiaat,

ja erityisesti ikäryhmän naisissa. Koronapandemia on tuonut lisää haasteita mielen hyvinvointiin, ja se näkyy myös vuoden 2020 osalta indikaattoreissa.

Kunnilla ja kansalaisjärjestöillä on merkittävä rooli mielenterveyttä edistävässä työssä. Mielenterveyden edistämistä ovat esimerkiksi lasten terveen kasvun ja kehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja perhepoliittisin keinoin, työelämään pääsyn ja työhyvinvoinnin tukeminen, liikunnan, virkistys-, harrastus-, kulttuuri- ja sosiaalisen toiminnan mahdollisuudet sekä ympäristön turvallisuus (STM 2020).

Mitä on tehty?**KUVAT 22, 23, 24 ja 25**

- Terveys- ja hyvinvointipiste Virtaamon toimintaa laajennettiin vuonna 2019 yhteistyönä Kouvola kaupungin ja Kymsoten kanssa. Virtaamo tarjoaa maksutonta terveys-, elintapa- ja liikuntaneuvontaa oman hyvinvoinnin tukemiseksi.
- Alueellinen elintapaohjauksen kehittämistyöryhmä on alkanut vuonna 2020 työstää alueellista elintapaneuvonnan mallia. Tavoitteena on koota elintapaneuvonnan palvelutarjotin, josta löytyvät eri toimijoiden, kuten esim. kuntien liikuntaneuvonnan, järjestöjen sekä Kymsoten elintapaneuvonnan palvelupolut. Elintapaneuvonnan aihealueita ovat ravitsemus, uni, liikunta ja mielen hyvinvointi.
- Ehkäisevän päihdetyön ja liikunnan edistämisen toimenpiteet on esitetty ko. indikaattoreiden kohdalla
- Kouvolaan perustettiin vuonna 2019 ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattorin toimi sekä monialainen ehkäisevän mielenterveystyön työryhmä. Työryhmä kerää hyviä käytäntöjä yksilön ja yhteisön mielenterveyttä suojaavien tekijöiden vahvistamiseksi sekä mielenterveyttä vaarantavien tekijöiden vähentämiseksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
- Kolmannen sektorin toiminta on merkittävää mm. työttömyyden ennaltaehkäisemisessä ja työttömien tukemisessa. Muun muassa Vuoroveto Kriisikeskus,

Kouvola Mielenterveysseura ja seurakunnat tuottavat arjen sisältöä ja antavat keskusteluapua.

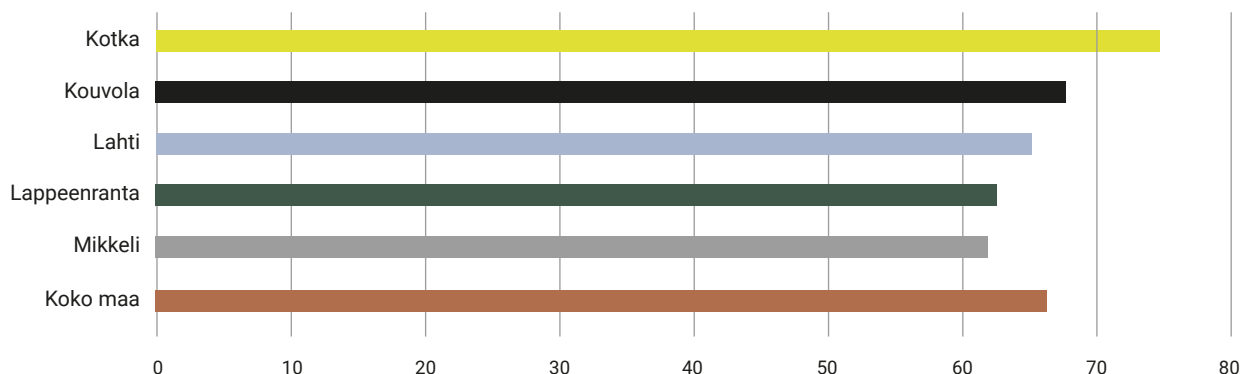
- Yhdistysinfo.fi –sivustolle on koottu yhdistysten ja järjestöjen toimintaa helposti löydettävään muotoon. Yhdistys- ja järjestötoiminta lisää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, ja vaikuttaa positiivisesti mielen virkeyteen.
- Etsivä nuorisotyö kohdentaa yksilöohjausta ja tukea alle 29-vuotiaille nuorille aikuisille erilaisissa elämäntilanteissa, kuten työttömäksi jäätyä.
- TE-keskuksessa yksilövalmentajien tapaamisia sovelletaan asiakkaan tarpeen mukaan kokonaistilanteen huomioiden, tavoitteena kuitenkin työllistymis-/koulutuspolulla eteneminen. Yksilövalmentajien keskusteluapu ja ohjaaminen avun piiriin.
- Luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutukset mm mielenterveyden edistämiseksi on tunnustettu. Luontoympäristön saavutettavuuden parantamiseksi on käynnistetty hankkeita (Mennään metsään, Ratamon terveysmetsä ym.), ja uusia ulkoilureittejä on rakennettu kaupungissa.
- Korona-aikana kehitettiin runsaasti digitaalisia palveluita mm kulttuurissa ja liikunnassa palvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi. Samalla käynnistettiin digituen tarjonnan koonti kaupungissa sekä tuen saannin tehostaminen.

2.2.3 IKÄIHMISET

Liikunta

KUVA 26, liian vähän liikkuvien osuus, % 65 vuotta täyttäneet vuonna 2020

Kuva osoittaa terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien 65 vuotta täyttäneiden osuuden Kouvola suhteessa vertailukuntiin ja koko maahan. Suositusten mukaan liian vähän liikkuvia on Kouvola hieman enemmän kuin koko maassa keskimäärin (Kouvola 67,1 % vuonna 2020). Indikaattori on uusi, joten vertailua aiempiin vuosiin ei voida tehdä. (THL, Sotkanet)

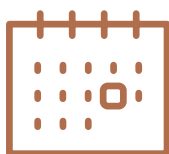
Arviointi

Yli 65 vuotta täyttäneiden terveysliikuntasuositus on samanlainen, kuin työikäisten (ks. Työikäiset), mutta siinä painotetaan 18–64-vuotiaiden suosituksia enemmän lihasvoimaa, tasapainoa ja notkeutta, joilla on vaikutusta mm. arjessa selviytymiseen, liikkumiskykyyn sekä esimerkiksi kaatumisten ehkäisyyn. Tavoitteena on toimintakykyä ylläpitävä tai parantava liikkuminen. Kuten työikäisten kohdalla, myös ikääntyneillä on syytä korostaa lihaskuntoharjoittelun lisäämistä jatkossa. FinSote-tutkimuksen mukaan (THL 2020) vanhimmassa ikäryhmässä (75 vuotta täyttäneet) liian vähän liikkuvissa on enemmän naisia kuin miehiä.

Mitä on tehty?

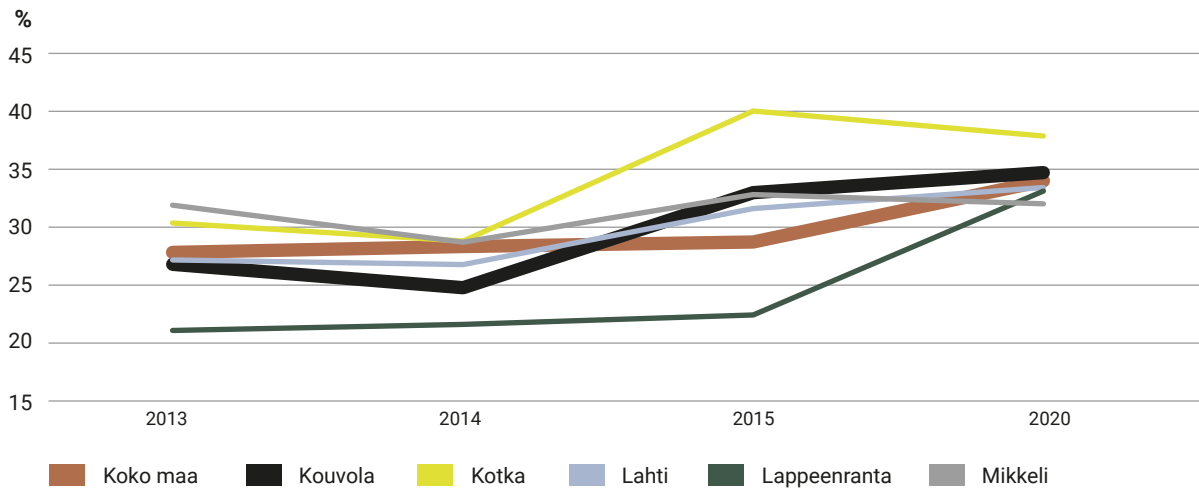
Kaupungin liikuntapalvelut on toteuttanut vuosia ikääntyneille suunnattua liikunnanohjaustoimintaa. Ohjatuissa ryhmissä painottuu lihasvoima, tasapaino ja notkeus. Kouvola on pyritty vastaamaan ikääntyneiden liikunnanohjauksen tarpeeseen myös kouluttamalla ikääntyneiden liikunnan vertaisohjaajia, sekä kannustettu mm. liikuntaseuroja toteuttamaan lisää ikääntyneiden liikuntaryhmiä. Liikuntaneuvonnan kautta taas on pyritty aktivoimaan terveytensä kannalta liian vähän liikkuvia. Kouvola alueella toimii kaksi seniorikuntosalia, joissa toteutetaan myös heikompiuntoisten ikääntyneiden ohjattua kuntosaliharjoittelutoimintaa.

Vuonna 2021 Kouvola on päätetty toteuttaa ikääntyneiden liikuntaselvitys. Sen avulla pyritään löytämään merkityksellisiä kehittämistoimenpiteitä kohderyhmän terveyden edistämiseksi liikunnan avulla.

Päihteet

KUVA 27, alkoholia liikaa käyttävien osuus, % 65 vuotta täyttäneistä (AUDIT-C)

Kuvassa nähdään, että alkoholia liikaa käyttävien 65 vuotta täyttäneiden osuus on hieman kasvanut vuoden 2015 jälkeen Kouvola. Osuus on vuonna 2020 34,9 %, mikä on hieman koko maan tasoa suurempi, ja vertailukunnista toiseksi suurin Kotkan jälkeen. (THL, Sotkanet)

Arviointi

Ikäihmisten kokemaa yksinäisyyttä on nostettu yhdeksi suurimmaksi riskitekijäksi alkoholin käytölle. Muita ovat esimerkiksi masennus, toimintakyvyn heikkeneminen, sairaudet ja turhuuden tunne. Ikääntyneiden arjessa esiintyy ”tissuttelua”, jota ei pidetä haitallisena. Ikäihmisten arjessa ei myöskään ole työelämän suojaavaa kontrollia. Päihteiden käytön ennalta ehkäisemisessä ja vähentämisessä olisi tärkeää huomioida ikääntyneiden päihteidenkäytön erityispiirteet. Ikäihmisten alkoholin käytön suojaavia tekijöitä ovat läheiset perhesiteet, mahdollisuus toimintaan, osallisuus, päihteiden yhteisö, mahdollisuus saada ajantasaista päihdetietoutta, tarpeellisuuden tunne ja harrastukset. Ammattilaisten puheksiottovalmiuksia ja motivointi-koulutusta tulisi lisätä. FinSote-tutkimuksesta (THL 2020) käy ilmi, että myös vanhimmissa ikäryhmissä alkoholia liikaa käyttäviä on selvästi enemmän miehistä kuin naisista.

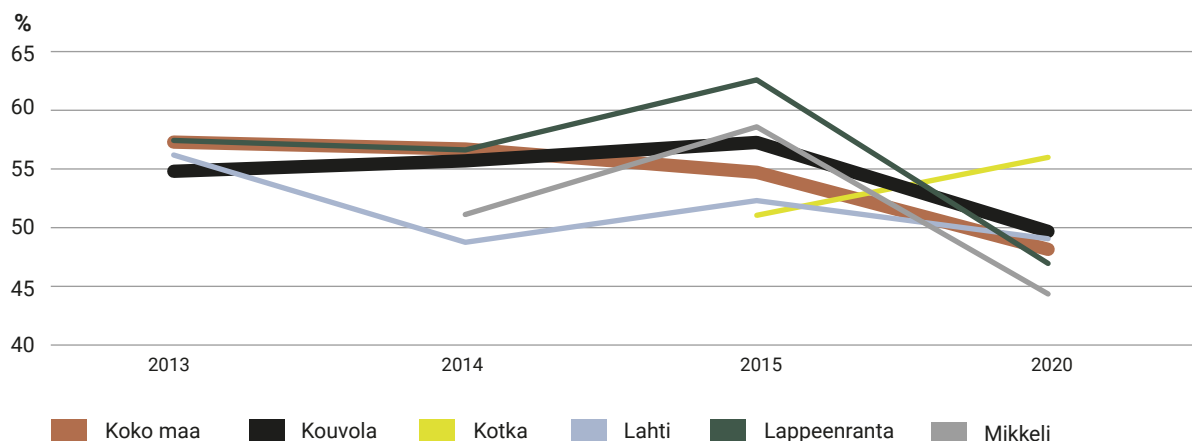
Mitä on tehty?

- Ehkäisevän päihdetyön viikolla (vko 45) on vuosittain nostettu ikäihmisten ikäerityinen päihteidenkäyttö esille, sekä kuntalaisille suunnatuissa tapahtumissa, että ammattilaisille suunnatuissa koulutuksissa.
- Ikäihmisten yksinäisyys – teemaan on vastattu erilaisin toimenpitein, kuten erilaisia tapahtumia järjestämällä sekä perustamalla Mitä kuuluu? -soittorinki korona-pandemian aikana.
- Ehkäisevän päihdetyön työryhmä kerää hyviä käytäntöjä päihdehaittojen vähentämiseksi ja laatii suunnitelman niiden levittämiseksi kaikki ikäluokat huomioiden

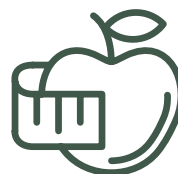

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus

KUVA 28, terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus, % 65 vuotta täyttäneet

Kuva osoittaa terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien 65 vuotta täyttäneiden osuuden vähentyneen selvästi vuoden 2015 jälkeen Kouvola. Osuus on vertailukuntien suhteen keskitasolla, mutta vielä hieman koko maan tasoa suurempi. (THL, Sotkanet)

Arviointi

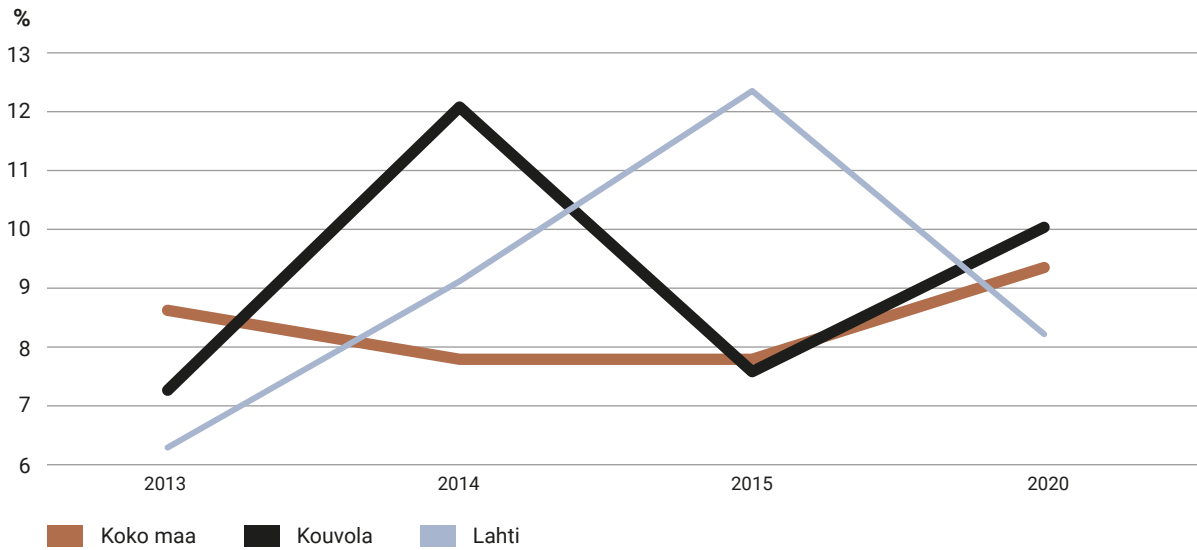
Koettu terveydentila tiivistää terveydentilan eri puolia, ja se ennustaa yksilötasolla hyvin kuolleisuutta, toimintakykyä, laitoshoitoon päätymistä ja terveyspalvelujen käyttöä. Kouvola indikaattorin suunta on 65 vuotta täyttäneillä kääntynyt selvästi myönteiseksi. Ennalta ehkäiseviin toimiin tulee edelleen panostaa vahvasti, jotta myönteinen kehitys jatkuu. Toimenpiteiden oikeaa kohdentamista varten tarvitaan tarkempia selvityksiä ja seurantaa. Korona-aika toi esiin uudenlaisia toimintatapoja ennalta ehkäisevien toimien toteuttamiseen, esimerkiksi digitaaliset palvelut.

Mitä on tehty?

- Terveys- ja hyvinvointipiste Virtaamo tarjoaa maksutonta terveys-, elintapa- ja liikuntaneuvontaa kaiken ikäisille oman hyvinvoinnin tukemiseksi
- Kymsojen Hyvinvointiasemat tarjoavat ikäihmisille palveluohjausta ja yhteisöllistä toimintaa eri puolilla Kouvola
- Ehkäisevän päihdetyön ja liikunnan edistämisen toimenpiteet (ko. indikaattoreiden kohdalla)

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus

KUVA 29, psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus, % 65 vuotta täyttäneet

Kuvassa nähdään psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden 65 vuotta täyttäneiden osuuden kasvaneen Kouvolassa vuodesta 2015 lähtien. Osuus on koko maan tasoa suurempi, ollen 10,1 %. (THL, Sotkanet)

Arviointi

Mielenterveyshäiriöt lisäävät myös riskiä sairastua muihin sairauksiin, kuten sydän- ja verisuonisairauksiin ja masennukseen (THL 2021). Koronapandemia on tuonut lisää haasteita mielen hyvinvointiin, ja se näkyy myös vuoden 2020 osalta indikaattoreissa. Kouvolassa indikaattorin kehityssuunta herättää huolestumista, ja vaatii toimenpiteiden pohdintaa ja kohdentamista tälle ikäryhmälle.

Mielenterveyden edistämistä ovat esimerkiksi ikäihmisten toimintakyvyn tukeminen, liikunnan, virkistys-, harrastus-, kulttuuri- ja sosiaalisen toiminnan mahdollisuudet sekä ympäristön turvallisuus (STM 2020).

Mitä on tehty?

- Kouvolan kaupunki käynnisti heti korona-pandemian alussa yli 70-vuotiaiden kauppa- ja apteekkiasioinnin avun. Kaikille 80 vuotta täyttäneille toteutettiin Mitä kuuluu? –soitot, joilla selvitettiin ikäihmisten hyvinvointia ja jaksamista sekä avun tarvetta. Soittoja tehtiin n. 4500. Kauppakassien mukana ikäihmisille lähetettiin mm. Kevättervehdys-lehtinen ja lasten askartelemia kortteja.
- Muut toimenpiteet koskevat myös työikäisiä ja ne on esitetty otsikon Työikäiset alla ([Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet](#), sivu 25).

2.2.4 KAIKKI IKÄRYHMÄT

Terveydenedistämisasiivisuus TEA (THL)

TEA-termillä tarkoitetaan yhteisön terveydenedistämisasiivisuutta. TEAvisarissa esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty erityisesti organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaan, niin että saavutetaan vaikutuksia kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa. TEAvisaria varten kerätyt tiedot pisteytetään toiminnan laadun mukaan. Kuntien terveydenedistämisasiivisuuden tulokset ilmoitetaan THL:n ylläpitämässä TEAvisarissa pistemäärän 0–100 välillä.

Terveydenedistämisasiivisuutta mitataan TEAvisaris-

sa (www.teaviisari.fi) seuraavilla toimialueilla:

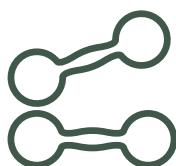
perusterveydenhuolto, perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, liikunta, kuntajohto ja kulttuuri.

Kuntajohdon kokonaisuudesta Kouvola saa vuonna 2019 62 pistettä, joka on vertailukunnista matalin. [Osallisuuden vahvistamisen osiossa](#) (sivulla 52) tarkastellaan Kuntajohdon tuloksia osallisuuden edistämiseksi. Tässä osiossa tarkastellaan liikunnan ja kulttuurin TEAvisarin tuloksia.

Terveydenedistämisasiivisuus (TEA) liikunnassa 2020, pistemäärä

	Kouvola	Kotka	Lappeenranta	Lahti	Mikkeli	Koko maa
Liikunta	80	79	85	77	71	72
Sitoutuminen	79	67	79	67	79	62
Johtaminen	100	90	93	93	77	83
Seuranta ja tarveanalyysi	33	67	78	44	50	54
Voimavarat	81	62	66	64	62	63
Osallisuus	100	100	100	100	100	95
Muut ydintoiminnat	88	87	95	92	60	75

Taulukossa näytetään Kouvolan ja vertailukuntien terveydenedistämisasiivisuuden tulokset liikunnassa pistemäärän 0–100 välillä. Tuloksissa nähdään sekä liikunnan kokonaispistemäärä että eri osa-alueilta saadut pisteet. Liikunnan kokonaispistemäärä on Kouvolaan vertailukunnista toiseksi korkein Lappeenrannan jälkeen. (THL, TEAvisari)

Arviointi

Kouvolan kokonaistulos on hyvä 80 pisteellä. Vertailukuntiin nähden Kouvolassa liikunnalla on vahva ja merkittävä rooli kunnassa. Kouvolan TEAviisarin tuloksissa seuranta ja tarveanalyysi on tippunut merkittävästi (34 pist.) vuodesta 2018. Kyseinen kokonaisuus kuvaa vastuuväestön terveyden ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seurantaa ja tarveanalyysia väestöryhmittäin sekä raportointia johtoryhmälle ja luottamushenkilöille. Vastaavasti parannuksia vuoden 2018 tuloksiin on tullut sitoutumisessa (12 pist.), johtamisessa (10 pist.) sekä voimavaroissa (19 pist.).

Sitoutuminen strategiatasolla on organisaation sitoutumista terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen esim. näkyvyys erilaisissa asiakirjoissa sekä kansallisten ohjelmien hyödyntämistä. Johtaminen kuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa. Voimavarat kuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen resurssointia esim. henkilöstön mitoitusta ja osaamista.

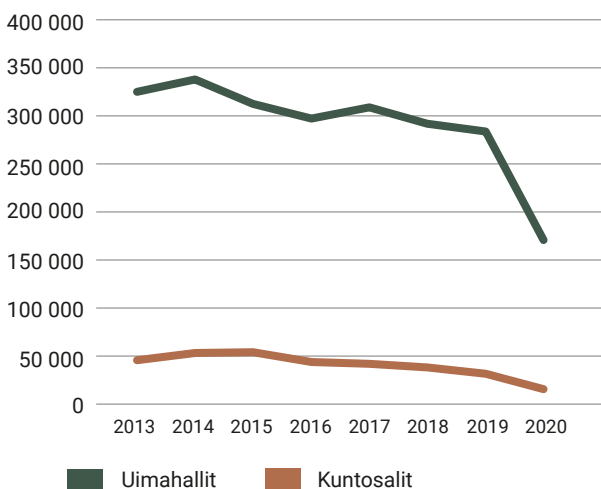
Mitä on tehty?

- Liikunnan palvelut yhdistettiin 2019 isommaksi yhteiseksi palvelukokonaisuudeksi.
- Kouvolaan perustettiin liikuntapäällikön virka vuonna 2018 jolloin liikunnan asema on voinut joiltain osin vahvistua kunnan organisaatiossa.
- Vuodesta 2017 alkaen Kouvolassa on alettu keräämään paikallista tietoa eri ikäryhmien liikunta-aktiivisuudesta ja seurantatietoa pyritään saamaan kyseiseltä kohderyhmältä joka neljäs vuosi.

Uimahallien ja kuntosalien kävijämäärä

KUVA 30, uimahallien ja kuntosalien kävijämäärä 2013-2020

Kuva osoittaa Kouvolan kaupungin uimahallien ja kuntosalien kävijämäärän kehityksen vuosina 2013-2020. Trendi on sekä uimahalleissa että kuntosaleissa hieman laskeva vuodesta 2013 vuoteen 2019. Koronavuonna 2020 kävijämäärä on merkittävästi pienempi kuin aiemmin. (Kouvolan kaupunki)

Arviointi

Uimahallien kävijämäärien pienentymiseen vuonna 2020 vaikutti koronapandemia. Uimahallit ja kaupungin kuntosalit olivat suljettuina keväällä 18.3.2020 alkaen ja ne avattiin asteittain 1.6.2020 alkaen. Tilat suljettiin uudelleen yleisöltä 2.12.2020 alkaen, joten nämä sulkuajat ovat osaltaan pienentäneet uimahallien ja kuntosalien kävijämääriä vuoden 2020 osalta. Samoin uimahalleissa ja kuntosaleilla kokoontuvien liikuntaryhmien kokoa jouduttiin rajaamaan syyskaudella 2020 koronapandemian vuoksi, joten se vaikutti osaltaan myös kyseisten liikuntapaikkojen kävijämääriin.

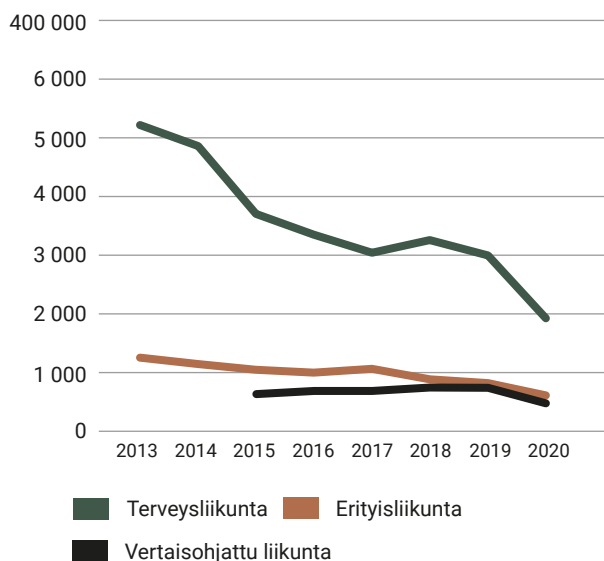
Kuntosalien palvelutarjonta ja laatu Kouvolassa on kasvanut viime vuosina yksityisten ja kuntosaliketjujen myötä. Tämä on todennäköisesti osasyy kaupungin kuntosalien kävijämäärien pienentymiseen.

Mitä on tehty?

- Uimahalliverkkoselvitys 2018
- Uuden uimahallin suunnittelu 2021-2022 ja rakentaminen 2023-2024
- Haanojan Haalin uimahallitoiminta loppui kesällä 2019. Tämä on havaittavissa vuonna 2019 uimahallien kävijämäärien hienoisena laskuna.

Liikuntaryhmien kävijämäärä

KUVA 31, liikuntaryhmien kävijämäärä 2013-2020

Kuvassa nähdään kaupungin liikuntapalvelujen järjestämien liikuntaryhmien kävijämäärien kehitys vuosina 2013-2020. Terveys- ja erityisliikunnan ryhmien kävijämäärissä nähdään vähentymistä vuodesta 2013 vuoteen 2019, sen sijaan vertaisohjattujen ryhmien kävijämäärä on hieman lisääntynyt. Koronavuonna 2020 kävijämäärät ovat merkittävästi pienemmät kuin aiemmin. (Kouvolan kaupunki)

Arviointi

Vuoden 2020 kävijämäärien pienentymiseen vaikutti koronapandemia. Ohjatun liikunnan kesäkautta ei toteutettu perinteiseen tapaan, vaan se pilotoitiin Teams-sovelluksen kautta etäpalveluna. Tätä kävijämäärää ei ole laskettu vuoden 2020 volyymiin. Syyskausi toteutettiin perinteiseen tapaan, mutta pandemian vuoksi liikuntaryhmien kokoa jouduttiin pienentämään. Arviolta syyskauden liikuntaryhmien volyymi on noin 70-75% kevätkauden volyymistä. Vertaisohjattu liikuntatoiminta on pysynyt vuotta 2020 lukuun ottamatta ennallaan. Koronan vuoksi liikuntatoiminta on osan vuodesta 2020 ollut tauolla ja koronapandemian vuoksi ryhmiin on myös otettu mukaan normaalia vähemmän liikkuja.

Haanojan Haalin uimahallitoiminta loppui kesällä 2019. Tämä on havaittavissa vuodesta 2019 alkaen erityisesti terveysliikunnan mutta myös erityisliikunnan kävijämäärien hienoisena laskuna. Uimahallilla kokoontui aiemmin isoja ikääntyneille suunnattuja, ohjattuja vesiliikuntaryhmiä. Haalin uimahallin sulkeutumisen jälkeen asiakasvolyyymi ei ole siirtynyt yhtä suurena muiden uimahallien vesiliikuntoihin.

Mitä on tehty?

- Ohjatun liikunnan lisäksi panostettu entistä enemmän liikunnan monipuoliseen tiedottamiseen somessa ja terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien tavoittamiseen ja ohjaamiseen liikuntaneuvonnan piiriin.
- Vuonna 2020 ohjattua liikuntaa alettiin toteuttamaan myös etäpalveluna hyödyntäen Teams -sovellusta.
- Vuonna 2020 uimahalleihin hankittiin pienet näytöt, joiden kautta asiakas pystyi oman aikataulun mukaan jumpata virtuaaliohjatuksi.
- 2019 liikunnanohjauksen henkilöstö väheni yhdellä ohjaajalla ja sen vuoksi paikallisten liikuntaseurojen, Kansalaisopiston sekä Kymenlaakson opiston ohjattua liikuntatoimintaa tuotiin entistä vahvemmin esille myös liikuntapalvelujen toimesta.
- Uusia vertaisohjaajia on koulutettu vuosittain ja vuodesta 2017 alkaen Kymenlaakson ikääntyneiden liikunnan vertaisohjaajille on järjestetty yhteisiä koulutustapahtumia

Terveydenedistämisasiivisuus (TEA) kulttuurissa 2019, pistemäärä

	Kouvola	Kotka	Lappeenranta	Lahti	Mikkeli	Koko maa
Kulttuuri	73	62	66	66	73	59
Sitoutuminen	72	44	69	41	69	53
Johtaminen	77	83	83	92	83	69
Seuranta ja tarveanalyysi	80	65	100	93	63	52
Voimavarat	51	61	50	49	63	54
Osallisuus	65	44	28	62	66	57
Muut ydintoiminnot	92	72	67	58	92	69

Taulukossa esitetään Kouvola ja vertailukuntien terveydenedistämisasiivisuuden tulokset kulttuurissa asteikolla 0-100. Tuloksissa nähdään sekä kulttuurin kokonaispistemäärä että eri osa-alueilta saadut pisteet. Kulttuurin kokonaispistemäärä on Kouvola vertailukunnista korkein yhdessä Mikkelin kanssa. (THL, TEAvisari)

Arviointi

Kouvolan kaupunki saa melko hyvät arviot kulttuurin TEA-viisarissa (2019) ko. kohdassa. Kulttuurin resurssit ja voimavarat ovat selkeästi heikompaa tasoa verrokkieihin nähden. Osallisuuden osalta kunnan sisäisessä yhteistyössä on kehitettävää ja siinä on tämän arvioinnin jälkeen menty eteenpäin. Myös kuntalaisten osallistamista palveluiden suunnitteluun tulee lisätä. Seurannan ja tarveanalyysin osalta tulokset ovat hyviä. Osallistumismääriä eri toimintaan seurataan melko kattavasti. Asiakastytyväisyys-kyselyjä ei tehdä niin paljon kuin olisi tarvetta – tässä tulee vastaan heikot resurssit.

Mitä on tehty?

Kulttuurin hyvinvointivaikutuksista on raportoitu johtoryhmille ja luottamuselimelle enenevässä määrin viime vuosina. Poikkihallinnollisissa rakenteissa kulttuuri on mukana enemmän kuin aiemmin. Tämä on osaltaan seurausta kulttuurin hyvinvointivaikutusten lisääntyneestä tietoisuudesta niin globaalisti ja valtakunnallisesti kuin paikallisestikin. Jatkuvat organisaatiomuutokset ovat tuoneet systemaattiseen toiminnan seurantaan haasteita.

Kulttuuritapahtumat 2017-2020

Arviointi

Kulttuuritapahtumien määrän seuranta on vertailukelpoista tämän valtuustokauden osalta vain vuosina 2019-2020 johtuen organisaatiomuutoksista. Tapahtumien määrä ja kävijämäärät romahtivat pandemiasta johtuen vuonna 2020. Monia tapahtumia jouduttiin kokonaan perumaan. Osa toteutettiin rajoitusmääräysten ja ohjeiden mukaisesti. Osa tapahtumista siirrettiin verkkoon ja digitaalinen osaaminen kehittyi huomasti tämän myötä. Kulttuurin tapahtumatuotannon virtuaaliset tapahtumat (10 kpl) tavoittivat lähes 20 000 asiakasta.

Mitä on tehty?

Kaupungin kulttuuripalveluiden tapahtumatuotanto on järjestänyt vuosittain erikokoisia kulttuuri- ja taidetapahtumia eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Isoimmat kulttuuritapahtumat ovat Talvivalkeat – konserttisarja, Elovalkeat, Wiipurintien markkinat ja Taiteiden yö (Kouvolatalon osuus). Tapahtumia on pyritty uudistamaan strategisten painopisteiden mukaisesti esim. kohdentamalla tarjontaa runsaammin lapsiperheille. Tapahtumien tuottaminen virtuaalisesti lisääntyi vahvasti pandemian aikana. Digitaalinen tuotantotapa tulee jatkossa todennäköisesti lisääntymään, vaikka painopiste on ehdottomasti livetapahtumissa.

Kulttuurikasvatus

Arviointi

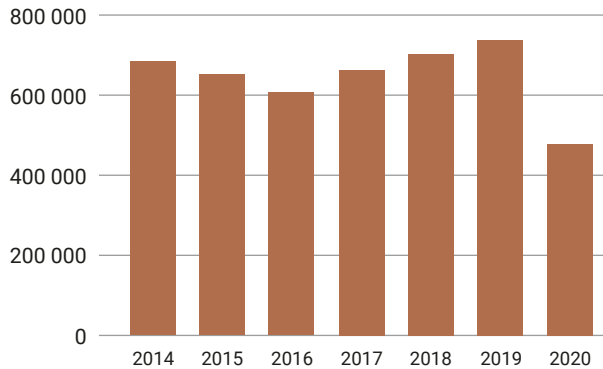
Kulttuurikasvatuksen määrän seuranta on vertailukelpoista tämän valtuustokauden osalta vain vuosina 2019-2020 johtuen organisaatiomuutoksista. Tapahtumien määrä ja kävijämäärät romahtivat pandemiasta johtuen vuonna 2020. Monia tapahtumia jouduttiin kokonaan perumaan. Osa toteutettiin rajoitusmääräysten ja ohjeiden mukaisesti. Osa tapahtumista siirrettiin verkkoon ja digitaalinen osaaminen kehittyi huomasti tämän myötä. Rajoitukset purivat kulttuurikasvatuksen toiminnassa erityisen vahvasti sikäläkin, että sen toimintaa on paljon kouluilla ja ikääntyneiden palveluyksiköissä, joihin pääsy pandemian aikana oli hyvin rajoitettua tai kokonaan estetty.

Mitä on tehty?

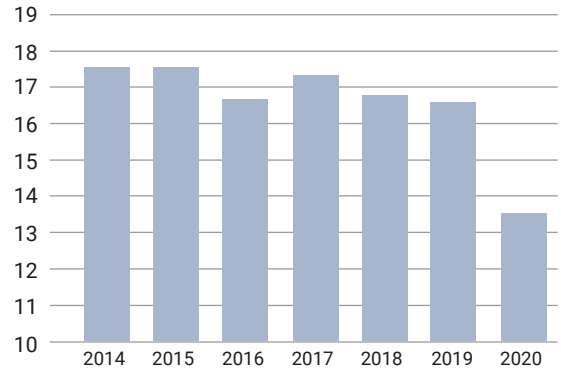
Kulttuurikasvatuksessa toteutetaan kulttuurikasvatusohjelmia. Lennokissa tehdään taidekasvatuksen menetelmien tuottuja työpajoja sekä taidelaitosvierailuita oppimistavoitteiden tukemiseen perusopetuksen oppilaille ja opettajille. Lastenkulttuuri työhön saadaan myös OKM:n vuosittainen avustus, jonka avulla edistetään lasten ja nuorten tasavertaista osallistumista taiteeseen ja kulttuuriin sekä vahvistetaan taide- ja kulttuurialan toimijoiden yhteistyötä. Toiminnassa on panostettu myös erityislasten kulttuurikerhoihin. (Kulttuurikasvatus - Kouvola kaupunki)

Kouvolan kirjastot

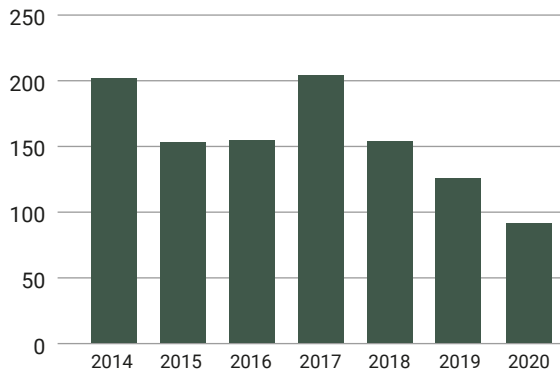
KUVA 32, kirjastokäynnit 2014-2020

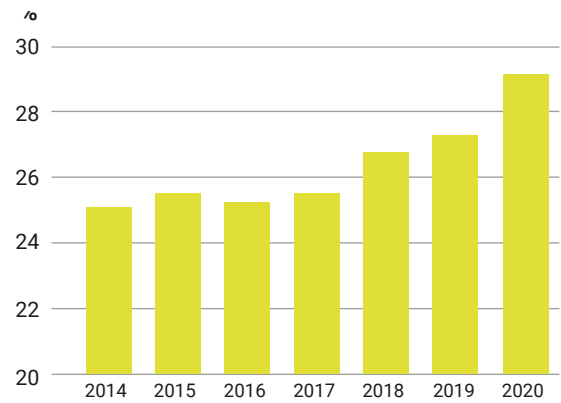
KUVA 33, kirjastolainauksien määrä, lainaa/asukas

KUVA 34, kirjaston tapahtumiin osallistuneiden määrä / 1000 asukasta

KUVA 35, lasten kirjojen lainaus, % osuus kaikista lainoista

Arviointi

Korona näkyy vahvasti myös kirjastokäynneissä. Vuonna 2020 kirjastoihin tehtiin 483 260 käyntiä, mikä on 249 782 käyntiä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Koronan ja kaupungin lomatusten vuoksi kirjastopalvelut olivat yli kaksi kuukautta kokonaan kiinni. Aukiolorajoituksia jatkui vuoden loppuun. Lainauksessa vähennys näkyi vähäisempänä ja Kouvolassa päästiin rajoituksista huolimatta yli miljoonan kirjastolainan rajan yli.

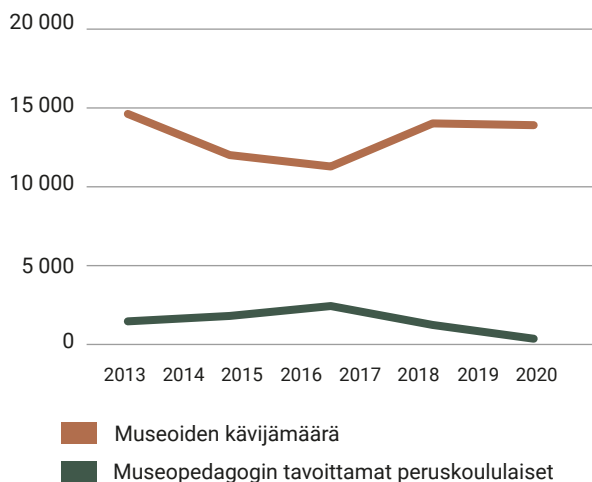
Kirjaston merkittävä rooli lasten ja nuorten oppimisen ja lukuharrastuksen tukijana näkyy tilastoissakin siinä,

että lasten kirjojen lainauksen osuus on lähes kolmannes kaikista lainoista, ja tämä osuus on kasvanut vuosi vuodelta.

Kirjaston tapahtumat siirtyivät kevään 2020 jälkeen suurimmaksi osaksi vuotta verkkoon. Muutos toi paljon uutta opeteltavaa kirjaston työntekijöille ja kirjaston tapahtumissa kävijöille, mutta syksyn mittaan verkkotapahtumatkin on löydetty paremmin, etenkin etäsatutunnit ovat olleet todella suosittuja.

Kouvolan museot

KUVA 36, museoiden kävijämäärä 2013-2020

Museoiden kävijämäärä suhteessa kaupungin väkilukuun	
2013	16,70 %
2014	12,80 %
2015	14,30 %
2016	17,10 %
2017	14,30 %
2018	13,66 %
2019	17,02 %
2020	17,12 %

Arviointi

Koronapandemia vaikutti museon toimintaan. Näyttelyt oli suljettu yleisöltä kahden ja puolen kuukauden ajan ja joulukuussa asiakkaita sai olla yhtäaikaisesti kymmenen. Kävijämäärä pysyi kaikesta huolimatta samalla tasolla

kuin vuonna 2020. Koronapandemiasta johtuvat rajoitukset näkyivät erityisesti museopedagogin tavoittamien peruskoululaisten määrässä, mikä oli ennätysellisen alhainen.

Kouvolan kulttuuritalot

Kouvolan kulttuuritalot tarjoaa erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämiseen sopivia tiloja vuokralle Kouvolatalossa ja Kuusankoskitalossa. Lisäksi tarjotaan tekniikkapalvelua sekä vahtimestaripalvelua. Lakia kuntien kulttuuritoiminnasta toteutetaan tarjoamalla mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen tekemiseen sekä kokemiseen ja näin vahvistetaan edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin.

Kokousten siirtyminen toimijoiden omiin tiloihin ja verkkoon on jo pidemmän aikaa vähentänyt kokousvarauksen määrää. Kokoontumisrajoitukset ovat vähentäneet esityksiä, mutta monipuolistaneet tekniikan hyödyntämistä kulttuuritalojen palveluissa ja pakottaneet laajentamaan palveluiden valikoimaa. Henkilökunta on tukenut asiakkaita osittain verkossa järjestettävien ns. hybridi-kokouksien toteuttamisessa sekä striimannut esityksiä verkon kautta katsottavaksi.

Eloa ja iloa Kaakkois-Suomeen eli kulttuurista hyvinvointia kuntalaisille on vuosien 2020-21 aikana toteutuva alueellinen kulttuurin kehittämistehtävä Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa. Pää tavoite on kehittää luovan alan, taiteen ja kulttuurin yhteistoimintaa ja toimintamalleja, jotta kuntalaisille tuotettavat kulttuuripalvelut ja muu toiminta vahvistavat asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta. Kehittämistehtävästä vastaa päätoteuttajana

Xamk ja osatoteuttajana LAB. Vuoden 2021 aikana Eloa ja iloa kehittämistehtävä pilotoi Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kunnissa 20 erilaista taide- ja kulttuuripalvelua tai toimintamallia. Kohderyhmät on valittu kuntien kulttuurivastaavia ja kuntalaisia kuunnellen. Suurin tarve tehtyjen kyselyjen mukaan on ikäihmisille – siksi puolet piloteista toteutuu tälle kohderyhmälle.

Kouvolan kansalaisopisto

Kouvolan kansalaisopiston indikaattorit	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Työikäiset (20-65 v.) kansalaisopistopalvelujen käyttäjinä: % kaupungin asukkaista	6 % (10 % ikäryhmästä)	5 % (10 % ikäryhmästä)	6 % (10 % ikäryhmästä)	8 %	8%	7 %	6,6%	3,8%
Taiteen perusopetusta saavien lasten ja nuorten osuus % ikäryhmästä	15 %	15 %	14 %	14 %	14%	13 %	6,9 %	6%
Yli 65-vuotiaiden opiskelijoiden määrä % ikäryhmästä	10 %	10 %	10 %	12 %	11%	8 %	7,9 %	7,9%
Kouvolan kansalaisopistossa opiskelevien kurssilaisten määrä	23 043	21 721	22 610	19 757	18 183	20 245	19 153	11 044
Kansalaisopiston tapahtumiin osallistuneiden määrä	6 825	5 708	6 813	4 671	4 023	5 929	3 341	
Kansalaisopiston opetustuntien määrä	29 808	29 889	27 550	25 485	24 791	23 654	23 449	22519

Kansalaisopiston kurssilaisten osuus Kouvolan asukkaista	
2013	26 %
2014	25 %
2015	26 %
2016	23 %
2017	22 %
2018	24 %
2019	23 %
2020	13,5 %

Kouvolan kansalaisopistolla on vakiintunut rooli eri-ikäisten kouvolaisten omaehtoisen opiskelun ja harrastamisen paikkana.

Taiteen perusopetuksen järjestäjänä opisto on merkittävä. Vuonna 2020 korona vaikutti kansalaisopiston kurssilaisten määrään. Keväällä 2020 lähiopetus keskeytyi maaliskuussa. Syksyllä lähiopetus alkoi pienemmissä ryhmissä kuin normaalisti. Loppuvuodesta aikuisten ryhmäharrastustoiminta keskeytyi lähiopetuksena. Ikäihmisten palveluna opisto tärkeä, sillä hyväkuntoinen senioriväestö osaa käyttää opiston palveluita hyväkseen. Yli 90-vuotiaiden määrä harrastusryhmissä oli 35. Tieteellisissä tutkimuksissa on todettu, että kansalaisopiston rooli on merkittävä hyvinvoinnin, osaamisen ja aktiivisuuden ylläpitäjänä ja kehittäjänä, mikä heijastuu suoraan kuntien ja tulevien alueellisten sote-ratkaisujen tasolle. Kansalaisopistot vahvistavat kuntalaisten sosiaalisen pääoman lisäksi osaamispääomaa, identiteettipääomaa ja terveyspääomaa.

2.2.5 TIIVISTELMÄ

Kouvolassa on tehty paljon toimenpiteitä liikunnan lisäämiseksi, mikä näkyy mm TEAvisarin hyvinä pisteinä. Kouvola panostaa kaupunkistrategian mukaisesti liikunnan edistämiseen, mikä näkyy taloudellisenakin satsauksena. Lasten ja nuorten liikunnan määrä on lisääntynyt, erityisesti poikien kohdalla. Aikuisille asetetut terveysliikuntasuositukset jäävät vielä suurelta osalta saavuttamatta.

Kulttuuri on mukana poikkihallinnollisissa rakenteissa enemmän kuin aiemmin. Tämä johtuu osaltaan kulttuurin hyvinvointivaikutusten lisääntyneestä tietoisuudesta. Korona-aika vaikutti rajusti kulttuurin tapahtumiin ja palveluihin, mikä näkyy eri palvelujen kävijämäärissä.

Sekä kulttuurissa että liikunnassa kehitettiin koronavuonna uudenlaisia, digitaalisia palveluja, joista suuri osa jäänee palvelutarjontaan. Uudet palvelut ovat herättäneet

laajan digituen ja -opastuksen tarpeen, erityisesti ikäihmisten kohdalla.

Korona-aika lisäsi polarisoitumista myös mielenterveyden suhteen. Mielen hyvinvoinnin heikkeneminen näkyy erityisesti lasten ja nuorten sekä nuorten aikuisten kohdalla. Huolta herättää erityisesti tyttöjen ja naisten mielenterveys. Yhteistyötä mm kolmannen sektorin kanssa on jo tehty, mutta laajoja toimenpiteitä tarvitaan lisää.

Päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöön on Kouvolan kouluissa puututtu tehokkaasti. Alkoholin ja nuuskan käyttö on vähentynyt. Huolta herättää laittomien huumeiden kokeilut jo 8.-9 luokan oppilailla. Aikuisilla alkoholin liikkakäyttöä on nähtävissä erityisesti miesten kohdalla, eniten korkeasti koulutetuilla miehillä. Ikääntyneillä miehillä alkoholin liikkakäyttö on lisääntynyt.

2.2.6 ARVIOINTI

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Lapset ja nuoret

Moniammatillisesta yhteistyöstä ja hyvinvointioppimisen suunnitelman toimenpiteistä huolimatta polarisaatio lisääntyy kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kohdalla. Tämä koskee sekä perheitä että lapsia ja nuoria. Ilman vahvoja toimenpiteitä, jotka kohdistuvat koko perheisiin, tätä polarisaatiokierrettä ei saada katkaistua. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa tehdään vahvaa työtä terveellisten elämäntapojen, erityisesti toiminnallisuuden ja liikunnan lisäämiseksi.

Myös lasten ja nuorten mielen hyvinvointiin on kiinnitettävä vakavaa huomiota pitkän koronajakson vuoksi ja kohdennettava tukea erityisesti niille oppilaille, joilla on ongelmia koulussa tai arjessa. Huumeiden ja päihteiden käytön ennaltaehkäisyllä yhdessä Kymsoten ja muiden yhteistyötahojen kanssa on saatu positiivista vaikutusta tilanteeseen. Koulun kouluissa on yhteisesti sovittu käytäntö tai toimintaohje päihteiden sekä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisemisestä.

Kulttuuriseen hyvinvointiin tulisi panostaa enemmän arjen toiminnassa kulttuuripalvelujen kanssa yhteistyössä toteutettavan Lennokki-toiminnan lisäksi. Tarkoituksena on panostaa entistä enemmän lasten ja nuorten harrastotoimintaan osana koulujen toimintaa niin, että vähintään yksi harrastus olisi mahdollista kaikille oppilaille. Tähän tavoitteen saavuttamiseksi Kouvola on mukana Harrastamisen Suomen mallissa.

Työikäiset, ikäihmiset, kaikki ikäryhmät

Kouvolassa on tehty laajaa työtä terveellisten elintapojen ja mielen hyvinvoinnin edistämiseksi. Sote-kuntayhtymän aloitettua toimintansa vuonna 2019 on työtä laajennettu maakunnalliseksi ja Kymenlaakson kuntien välinen yhteistyö on lisääntynyt. Palvelupolkuja terveellisten elintapojen edistämiseksi rakennetaan terveydenhuollon, järjestöjen ja kuntien yhteistyönä: tavoitteena on, että kuntalainen löytäisi itselleen sopivan palvelun tai tavan vahvistaa omaa hyvinvointiaan helposti ja oikea-aikaisesti. Terveys- ja liikuntaneuvontaa tarjotaan maksutta ja matalalla kynnyksellä -korona toi tähän takapakkia, kun Terveys- ja hyvinvointipiste Virtaamo suljettiin. Terveyserojen kaventamisen kannalta Kouvolassa huolta herättää psyykkisesti kuormittuneiden määrän kasvu

erityisesti nuorten aikuisten ja naisten kohdalla. Nuorten aikuisten hyvinvoinnilla on vanhempiina heijastusvaikutuksia lapsiin, mikä on noussut varsinkin korona-aikana näkyville. Yhteistyötä sekä moniammatillisesti että järjestöjen kanssa tarvitaan vaikuttavien toimien käynnistämiseksi. Erot elintavoissa voivat olla myös tärkeitä terveys- ja hyvinvointierojen syitä. Kuvolassa esiin nousevia terveyseroja elintapojen suhteen havaitaan alkoholin liikkäytössä (miehet –erityisesti korkeasti koulutetut) sekä terveytensä kannalta liian vähän liikkuvissa ja lihavuudessa (naiset ja matalasti koulutetut). Terveyserojen kaventamisessa tulisi päästä kiinni juurisyihin; ikäihmisten alkoholin käytön vähentämiseksi tarvitaankin mahdollisesti toimia yksinäisyyden lievittämiseksi. Kuntien merkitys on suuri asukkaiden liikkuttamisessa sekä liikunnan edellytysten luomisessa. Muuttuva toimintaympäristö kysyy kuitenkin keinoja, joilla kuntalaisten tarpeisiin vastataan. Samalla voimistuu tarve etsiä uusia toimintamalleja yhdessä yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Pandemia toi omat vaikutuksensa myös liikuntapalveluihin, mm. digitaalisten palvelujen kehittämisenä.

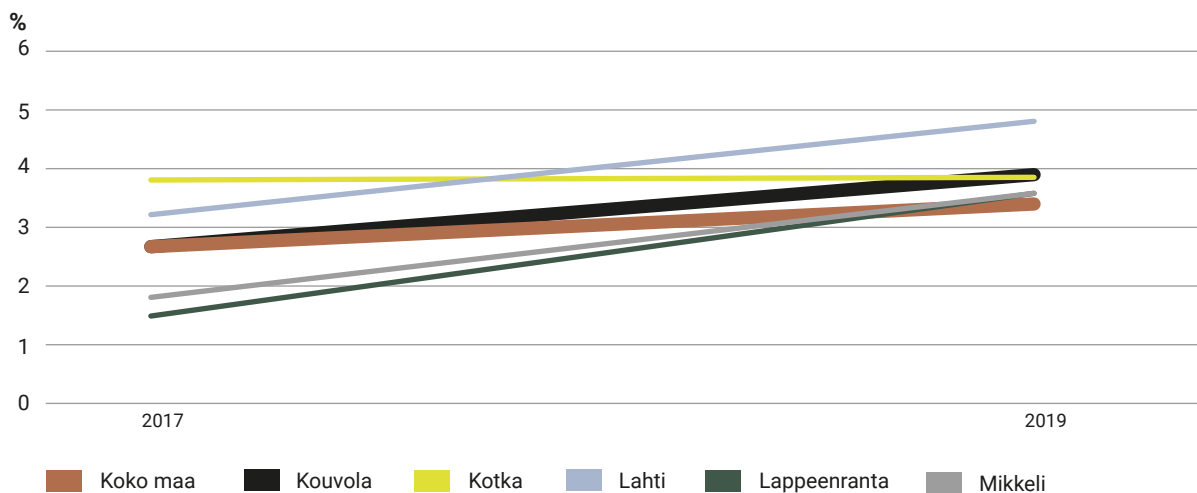
Asukkaiden tasavertainen osallistuminen kulttuuriin tulisi nostaa entistä vahvemmin painopisteeksi ja tavoitteeksi kaikissa ikäryhmissä. Tämä edellyttää riittävää resursointia. Kulttuurin merkitys ihmisen hyvinvoinnin kannalta on moninainen ja laajasti tunnistettu monissa eri tutkimuksissa. Kirjastopalveluiden runsas käyttö osoittaa selkeästi matalan kynnyksen ja maksuttoman palveluiden tarpeen ja suosion. Virta-kortin (www.kouvola.fi/virta-kortti/) käyttöryhmien laajentaminen tulisi nostaa myös tarkasteluun useamman vähävaraisen ryhmän osalta – tästä on tullut palautetta kuntalaisilta. Pandemian vauhdittama digitaalisten tuotteiden lisääntyminen on osaltaan lisännyt kulttuuripalveluiden käytön saavutettavuutta mutta ne ovat vain osa tarjontaa. Kulttuuripalveluissa painopiste on elävissä kohtaamisissa. Nämä lisäävät yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Tapahtumia on pyritty uudistamaan strategisten painopisteiden mukaisesti esim. kohdentamalla tarjontaa runsaammin lapsiperheille – tämä tavoite tulee säilyttää jatkossakin.

2.3 Osallisuuden vahvistaminen

2.3.1 LAPSET JA NUORET

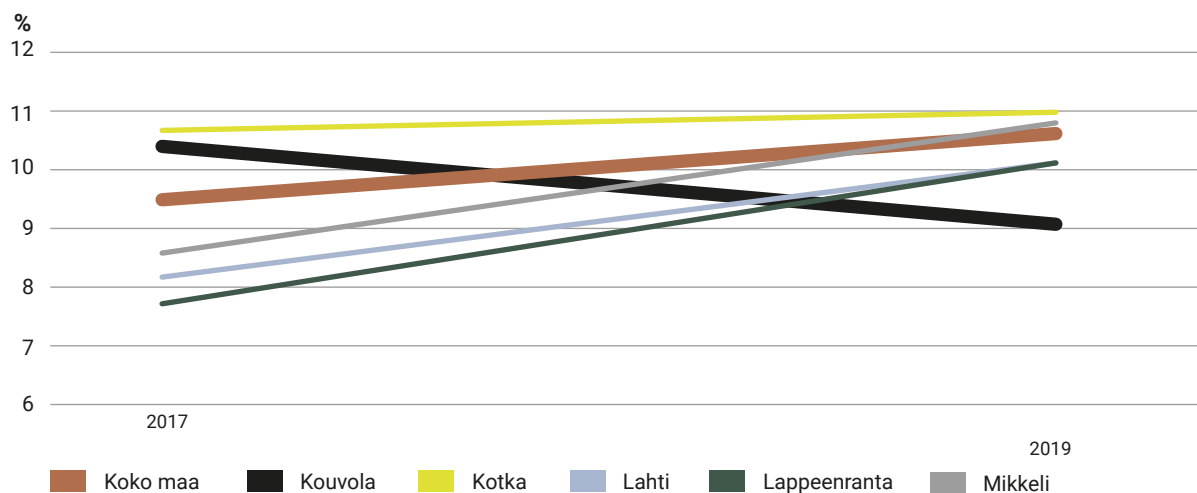
Tuntee itsensä yksinäiseksi

KUVA 37, tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista

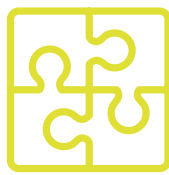

Kuva osoittaa yksinäiseksi itsensä tuntevien 4.-5- luokan oppilaiden määrän kasvaneen vuodesta 2017 vuoteen 2019. Kouvolan arvo on vertailukunnista toiseksi suurin, ja koko maan tasoa suurempi. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

KUVA 38, tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuviossa näkyy laskeva trendi 8. ja 9. luokan oppilaiden yksinäisyyden kokemisessa vuosien 2017 ja 2019 välillä. Yksinäisyyttä kokeneiden oppilaiden osuus on 9,1 %. Se on vertailukunnista alhaisin, sekä koko maan tasoa alhaisempi. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

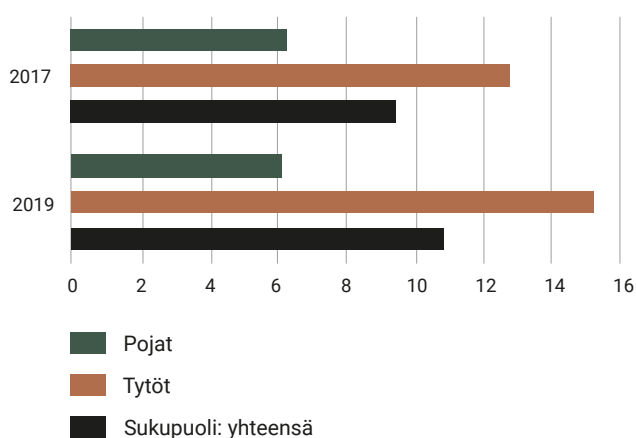
Kouvolassa alakoululaisten, 4.- ja 5.-luokkalaisten osuus, jotka tuntevat itsensä yksinäiseksi, on kasvanut tasaisesti vuodesta 2017, prosentuaalisen määrän ollessa nyt 3,9%. Se on enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Huolta herättää osuuden kasvu ja siihen vaikuttavat tekijät, jotka ovat monimuotoisia. Ero poikien ja tyttöjen välillä on jo havaittavissa (tytöt 4,7%, pojat 3,1%).

8.-9.-luokkalaisten osalta ilmiö on ollut päinvastaisesti laskeva, prosentuaalisen määrän ollessa alle maan keskitason, 9,1%. Määrällisesti yläkouluikäiset kuitenkin kokevat enemmän yksinäisyyttä. Tyttöjen osuus on huomattavasti poikien osuutta suurempi (tytöt 12,8%, pojat 5,5%).

Lukioissa Kouvola sijoittuu koko maan tasolle yksinäisyyden kokemisessa (11,4%). Yksinäiseksi itsensä kokeminen on vähentynyt Kouvolassa tasaisesti koko tarkasteluajanjakson aikana. Koko maassa tyttöjen yksinäisyyden kokemus on huomattavasti poikia korkeampi (tytöt 15,3 %, pojat 5,4 %)

Ammatillisessa oppilaitoksessa käyrä on lievästi laskeva (7,5%), lähes sama tilanne vuosia. Yksinäisyyteen vaikuttavia tekijöitä ovat muutto toiselta paikkakunnalta, uusi viiteryhmä, ei kiinteää "omaa luokkaa" ja psyykkiset tekijät. Tyttöjen osuus on 11,6 % ja poikien 5,4 %.

KUVA 39, yksinäisyyden kokeminen sukupuolen mukaan, % ja 9 luokan oppilaista

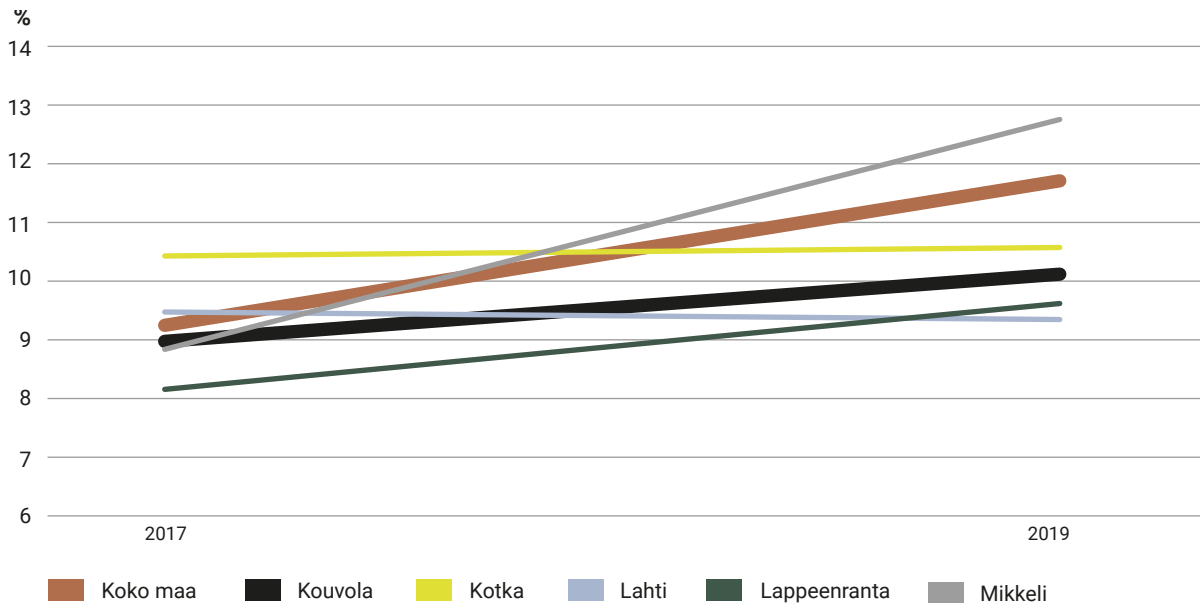
Kuvassa näkyy, että 8. ja 9. luokan oppilaista tyttöjen osuus yksinäisyyden kokemisessa on huomattavasti poikien osuutta suurempi sekä vuonna 2017 että vuonna 2019. Ero sukupuolten välillä on kasvanut tarkastelujakson aikana. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Mitä on tehty?

- 4.-5 ja 8.-9. luokkien oppilaille sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja opetetaan kouluissa osana hyvinvointioppimisen suunnitelmaa
- oppilaiden osallisuuden kokemuksia on pyritty lisäämään kouluissa oppilaskuntatyön ja yhteisöllisen oppilashuoltotyön muodoissa
- psykososiaalinen oppilashuolto työskentelee yksilö- ja ryhmäkohtaisesti huolehtien osaltaan ryhmäytymisestä
- vanhemmuutta tuetaan kouluissa moniammatillisesti yksilökohtaisesti, vanhempainilloissa ja kaupunkitason verkoston toiminnan kautta
- koulunuorisotyön toiminta kouluilla ja nuorisotyön toiminta kaupungilla
- lukioissa ryhmäytymiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen tähtääviä tapahtumia on pyritty järjestämään mahdollisuuksien mukaan. Yksittäisille opiskelijaryhmille on tehty yksinäisyyden kokemukseen liittyvää kartoittavaa kyselyä esimerkiksi opiskeluhuoltoryhmän toimesta.
- lukiokoulutuksen Liikkuva lukio -hanke on pyrkinyt osallistamaan opiskelijoita ja luomaan omalta osaltaan yhteisöllisyyden kokemusta.
- ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelijahuollon palvelut, ryhmätykset ja orientaatiojaksot sekä vastuopettajien antama tuki ja ohjaus tuen piiriin
- Kouvolan kaupungissa järjestetään vuosittain kesäkerhotoimintaa alkuopetusikäisille lapsille sekä erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille koulujen loma-aikana kesäkuussa kaksi viikkoa ja elokuussa viikon verran. Palaute toiminnasta on kauttaaltaan hyvin positiivista sen asettuessa jokaisella osa-alueella hyvän ja erinomaisen välille.
- Kouvolan kaupungissa järjestetään Kymnsoten vammaispalveluiden piirissä oleville erityishuolto-ohjelman omaaville lapsille ja nuorille vammaisten lasten kuntouttavaa loma-ajan hoitoa koulujen loma-aikoina Mansikkamäen koululla ja Carea-koululla koulunkäynnin ohjaajien toimesta. Palvelu on Kymnsoten, mutta se toteutetaan yhteisellä sopimuksella Kasvun tuen toimesta. Palaute on ollut hyvää.

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä

KUVA 40, ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuvaajasta nähdään, että niiden 8. ja 9. luokan oppilaiden osuus, jotka eivät koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, on kasvanut vuoden 2017 9 %:sta vuoden 2019 10,1%:iin. Kouvolan osuus on kuitenkin pienempi kuin koko maassa keskimäärin, ja kolmanneksi alhaisin vertailukuntiin nähden. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

Kouvolassa 8.-9-luokkalaisten osalta niiden oppilaiden määrä, jotka eivät koe itseään tärkeäksi osaksi koulu- tai luokkayhteisöä, on kasvanut vuosina 2017-2019. Kouluterveyskyselyn mukaan 10,1%, eli joka kymmenes heistä ei tunne kuuluvuutta koulu- tai luokkayhteisöön. Lukumäärä on huolestuttava ajatellen kouluun ja koulunkäyntiin sitoutumista ja kiinnittymistä.

Kouvolan lukioissa 10,4% ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä. Tilanne on pysynyt lähes samana tarkasteluajanjakson aikana ja vastaa maan keskitasoa.

Ammatillisessa oppilaitoksessa osallisuuden tunne on koko maan tasoa selvästi parempi; vain 4,5% ei koe olevansa tärkeä osa koulu- tai luokkayhteisöä. Indikaattori on kehittynyt myönteiseen suuntaan vuosien 2017 ja 2019 välillä. Myönteiseen kehitykseen ovat vaikuttaneet ryhmäytyt, taitajakilpailut ym. yhteishenkeä ja yhteisöllisyyttä lisäävät tapahtumat.

Mitä on tehty?

Perusopetus:

- koulujen yhteisöllinen oppilashuoltotyö
- kouluissa tehtävät ryhmäyttämiset
- oppilaiden osallisuuden lisääminen heitä koskevissa asioissa ja koulujen toiminnassa
- koulunuorisotyö
- poissaolomallin kehittäminen ja käyttöönotto yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa
- verkostoyhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Lukiot:

- Ryhmäytymiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen tärkeitä tapahtumia on pyritty järjestämään mahdollisuuksien mukaan.
- Lukiokoulutuksen Liikkuva lukio -hanke on pyrkinyt osallistamaan opiskelijoita ja luomaan omalta osaltaan yhteisöllisyyden kokemusta, mikä voi luoda mahdollisuuden kokea itsensä tärkeäksi.

Ammatillinen oppilaitos:

- ryhmäytyt ja orientaatiojaksot
- opiskelijahuollon palvelut
- jaksopalaverit, joissa yhteisvastuullisesti kannetaan huolta sekä jaetaan tietoa ja ohjataan tukitoimiin

Perusopetuksen laatuarvioinnin tuloksia 2017-2021 Kouvola

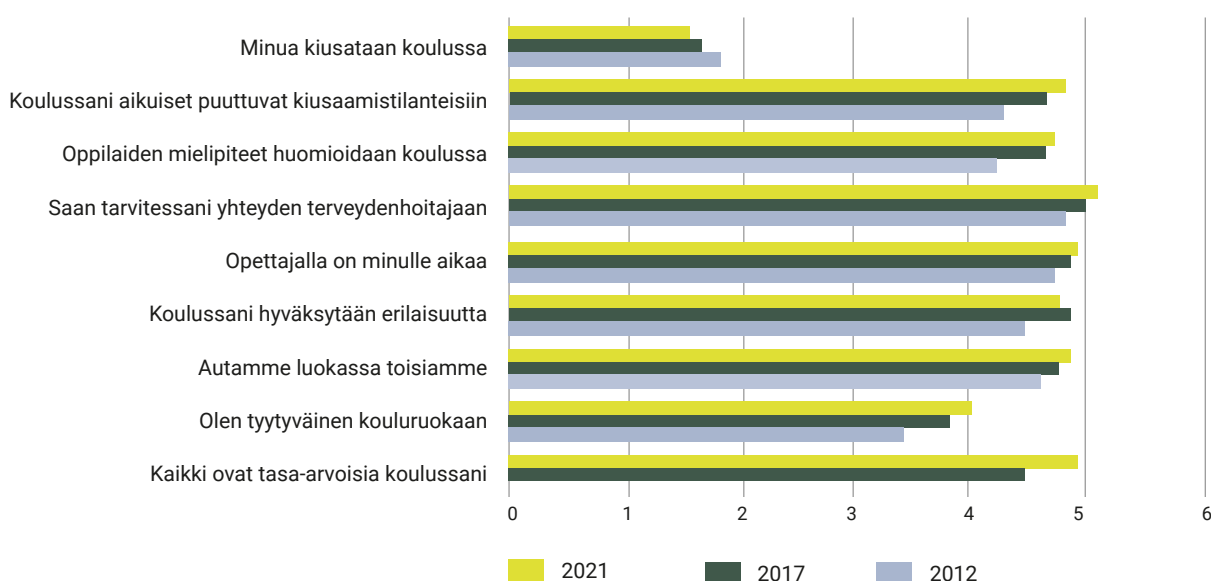
Yleistä

Kouvolan kaupunki arvioi perusopetuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta kahden vuoden välein toteutettavalla lukuvuosisuunnitelman sähköisellä arvioinnilla, johon osallistuvat koulujen opetushenkilöstö, huoltajat ja 3.-9. luokkien oppilaat. Nämä arvioinnit on toteutettu vuosina 2012-2021 kahden vuoden välein. Lukuvuosisuunnitelman laadinnan pohjalla ovat perusopetuksen laatuksiteerit, joita vasten koulut kuvaavat oman toimintansa. Huoltajat ja oppilaat osallistuvat kyselyyn omilla osioillaan. Oppilaat (3.-9-lk) arvioivat 36 väittämän toteutumista keväällä 2021.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittymisen laatuarvioinnin tulosten valossa

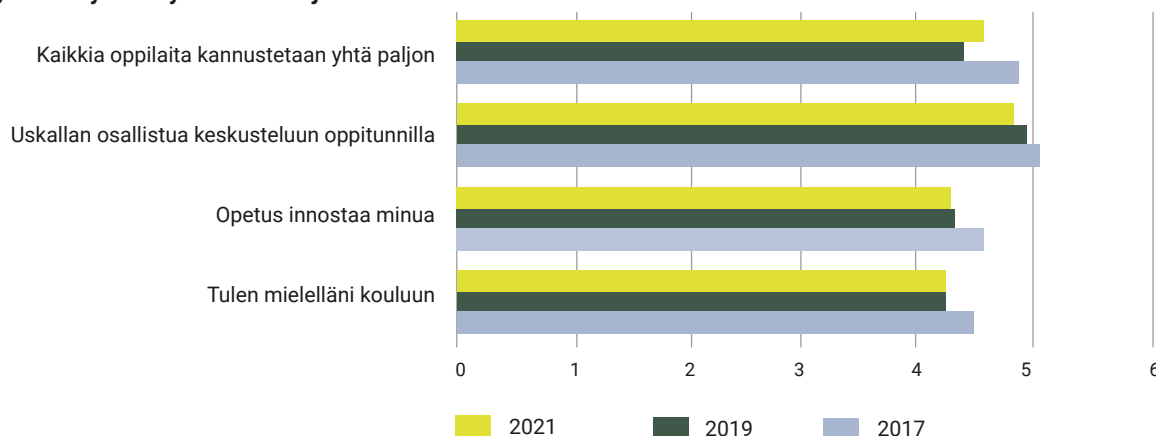
Oppilaiden kokemus koulukiusaamisesta on vähentynyt koko arviointijakson aikana 2012-2021. Samanaikaisesti oppilaiden kokemus aikuisten kiusaamiseen puuttumisesta on lisääntynyt. Kiusaamiseen puuttuminen on ollut perusopetuksen yhteisenä kehittämiskohteena laatuarvioinnin toteutuksen aikana.

KUVA 41, kokemusten kehittyminen

Kuvassa näkyy mm kiusaamiseen, oppilaiden huomioimiseen, suvaitsevuuteen, tasa-arvoon sekä kouluruokaan liittyvien oppilaiden kokemusten kehittyminen vuosien 2012-2021 aikana. Mainitut osa-alueet ovat Kouvolassa kehittyneet myönteiseen suuntaan. (Kouvolan kaupunki)

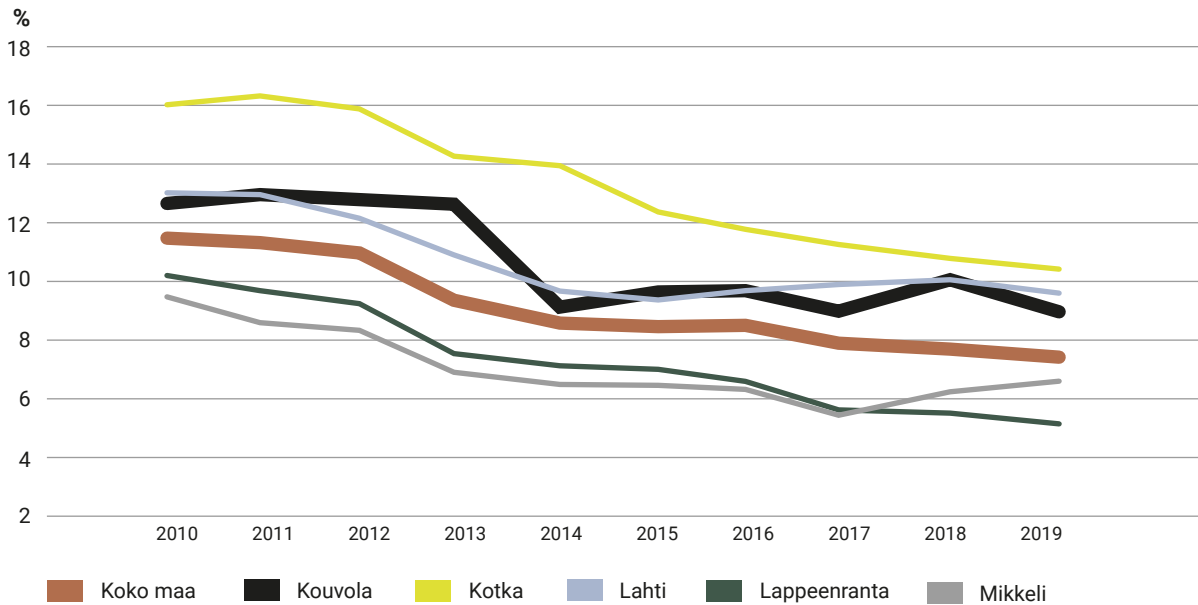
KUVA 42, heikentyneet hyvinvointitekijät

Kuvassa kuvataan heikentyneitä hyvinvointitekijöitä oppilaiden arvioimana. Perusopetuksen yhteisenä kehittämiskohteena 2019-2021 oli oppilaiden saaman palautteen ja kannustamisen lisääminen kouluissa. Kuva osoittaa oppilaiden hyvinvoinnin kokemuksen heikentyneen vuosina 2017-2021 seuraavilla osa-alueilla: kaikkien oppilaiden kannustaminen yhtä paljon, uskaltaminen osallistua keskusteluun, innostava opetus ja mielellään kouluun tuleminen. (Kouvolan kaupunki)

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat

KUVA 43, koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

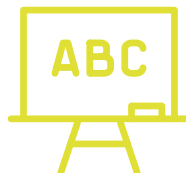
Kuvaaja osoittaa, että koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17-24 -vuotiaiden osuus on Kouvolassa vähentynyt pitkällä aikavälillä. Vuonna 2013 osuus oli 12,8 % ja vuonna 2019 9%. Osuus on kuitenkin koko maan tasoa korkeampi, ja kolmanneksi korkein vertailukunnista. (THL, Sotkanet)

Arviointi

- Kouvolassa oli tarjolla keväällä 2020 toisen asteen koulutuspaikkoja 916 lukioissa (396), ammatillisessa koulutuksessa (480) ja valmentavissa koulutuksissa 40 paikkaa. Näiden lisäksi perusopetuksen lisäopetuksessa oli aloituspaikkoja n. 40 nuorelle.
- Yhteisvalinnan lisäksi KSAO:ssa oli jatkuvassa haussa koulutuspaikkoja eri aloille yhteensä 41. Jatkuva haku mahdollistaa opiskelujen aloittamisen joustavasti koko kalenterivuoden ajan. Lisäksi työpajoille voi hakeutua koko vuoden ajan.
- Perusopetuksen päättävien ikäluokan koko oli 884 oppilasta, joten Kouvolassa koulutustakuu toteutui määrällisesti hyvin.
- Koulutustakuun toteutumisen seuranta yksilön tasolla on hankalaa. Siihen vaikuttavat mm. jatkuvan haun tulosten puuttuminen opintopolusta, nuorten hakeutuminen kansanopistoihin tai muutto toiselle paikkakunnalle. Osa opiskelijoista on kirjoilla oppilaitoksella, mutta ei käy koulua.
- Haasteena nuorten kohdalla on opiskelujen keskeyttäminen etenkin ammatillisessa koulutuksessa. KSAO:ssa korona-vuosi ei ole vaikuttanut opinnoista

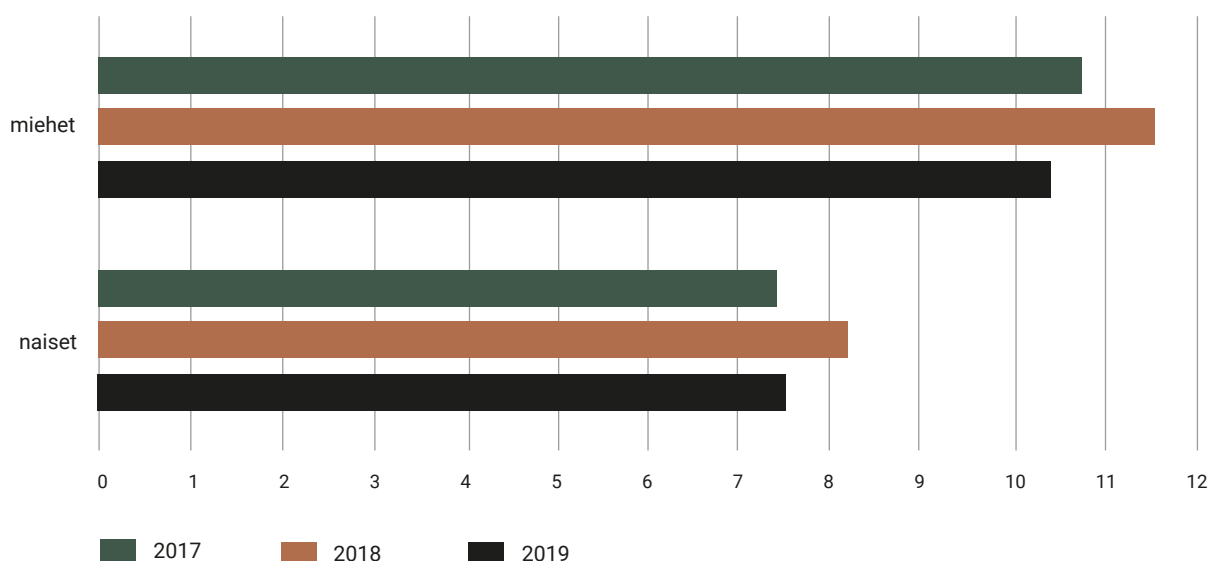
eroamiseen mutta opintojen väliaikainen keskeyttäminen on lisääntynyt. Keskeyttämisen taustalla ovat usein mielenterveyden, jaksamisen sekä oppimisen haasteet. Poikkeusolojen aikana nämä haasteet ovat korostuneet entisestään, kun arjen rutiineita ja hyvinvointia ylläpitävät rakenteet, kuten opetus, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä harrastustoiminta siirtyivät verkkoon tai keskeytyivät kokonaan.

- KSAOn opiskelijamäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna. Tutkinon suorittaneiden määrä on kasvanut suhteessa siihen ja eronneiden määrän vähentymiseen.
- KSAO:n tulo- ja lähtökyselyissä 1.7.2019-30.6.2020 parhaat arviot sai opiskeluympäristön turvallisuus, kuuluminen opiskeluyhteisöön ja tyytyväisyys saatuun koulutukseen. Tuloksista selviää, että opiskeluhyvinvointiin liittyvät palautetulokset ovat hyvät ja tavoitteiden mukaiset. Vuosittainen vaihteluväli on pysynyt maltillisena.

Mitä on tehty?

- Kouvolassa on jatkettu panostamista erityisesti ni-
velvaiheen ohjaukseen eri kouluasteiden yhteistyöllä,
etsivän nuoristyön työllä ja Ohjaamon toiminnalla.
- Vuonna 2020 jatkettiin Saattaen vaihtaan –pilottia,
jossa kaksi koulunkäynninohjaajaa olivat muuta-
mien aloittavien opiskelijoiden tukena ammatillisen
koulutuksen alkuvaiheessa. Pilotista saatujen koke-
musten perusteella vierellä kulkeminen ja tukeminen
erityisesti opintojen alkuvaiheessa ehkäisi koulutuk-
sen keskeyttämistä.
- KSAOn opintotukipaja Duunipajan -merkitys kasva-
nut korona-aikana keskeyttämisen ehkäisyssä.
- Nuorille oli saatavilla yksilöllistä, tilanteeseensa
sopivaa tukea ja ohjausta Kouvolan Ohjaamossa.
Ohjaamo oli avoinna koko kesän, mutta korona-
pandemian vaikutuksesta Ohjaamon palvelut olivat
saatavilla pääsääntöisesti etäyhteyden avulla tou-
kokuun puoleen väliin, mutta kesäkuussa palveluita
voitiin tarjota jo kasvokkain. Heinäkuussa palveltiin
supistetuin aukioloin.

KUVA 44, koulutuksen ulkopuolelle jäävät sukupuolen mukaan

Kuvan mukaan sukupuolten välillä on eroa koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuudessa: miesten osuus on selkeästi naisten osuutta suurempi tarkkailujaksolla eli vuosina 2017, 2018 ja 2019. (THL, Sotkanet)

KUVA 45, Kouvolan kaupunki, nuorten työpajat 2020**Myönteisiä edistysaskelia on koettu**

Lähde: Sovari (Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry). Sovari on vaikutusmittari, jolla kerätään tietoa työpajatoiminnan laadusta ja vaikutuksista.

Etsivä nuorisotyö: Nuorten elinoloraportti 2020 (Kouvolan nuorisopalvelut)

- Kouvolan Etsivä nuorisotyö työskenteli 184 nuoren kanssa. Raportti käsittelee etsivän nuorisotyön asiakkaita.
- Terveiden saralta korostuvat mielenterveyteen liittyvät haasteet, ja nuoret ilmaisevat useimmin tyytymättömyyttä nimenomaan mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Omasta itsestä huolehtimisen perusasiat haastavia; hygienia, syöminen, liikunta, päivärhythmi –nukkuminen.
- Sosiaaliset suhteet: Kouvolassa hyvin kohtaa-mispaikkoja nuorille aikuisille. Digitaaliset alustat kohtaamiselle ovat toisille mieluisia, toisille eivät. Hyvänä puolenä mahdollisuus varioida tapaa osallistua: kirjoittaen, puhuen, videokuvan kanssa, keskustelua seuraten.
- Asuminen: melko hyvin asuntoja edelleen tarjolla, myös heille, joilla maksuhäiriömerkintä. Haasteena kriteerit suhteessa Kelan hyväksymiin asumiskustannuksiin. Asunnottomia on myös vuosittain.
- Opiskelu ammatillisissa oppilaitoksissa vaatii itse-ohjautuvuutta, monille kontaktimuotoinen opetus sopisi paremmin. Myös joustoa yksilöllisille tarpeille löytyy, sekä mukautettuja ratkaisuja opintojen suorittamiseen.
- 2020 ja korona: vaikutukset yksilöllisiä, osalle ns. rajoituselämä vastasi tavanomaista. Osalla suuri huoli ja ahdistus toimintojen keskeytymisestä, sähköisestä kohtaamisesta ja asioiden hoidosta, sairastumisesta, uutisoinnin seuraamisesta.
- Nuoret saivat etsivän nuorisotyön aikana tukea toimeentuloon liittyviin palveluihin, mielenterveyteen liittyviin palveluihin, asumiseen liittyviin palveluihin, ilmoittautuminen työttömäksi työnhakijaksi / virastoasioissa, keskustelutukea, tukea opiskeluissa ja raha-asioissa, tukea työnhaussa
- Nuoret antavat etsivälle nuorisotyölle arvosanan 4,6 (asteikolla 1-5)

4,6

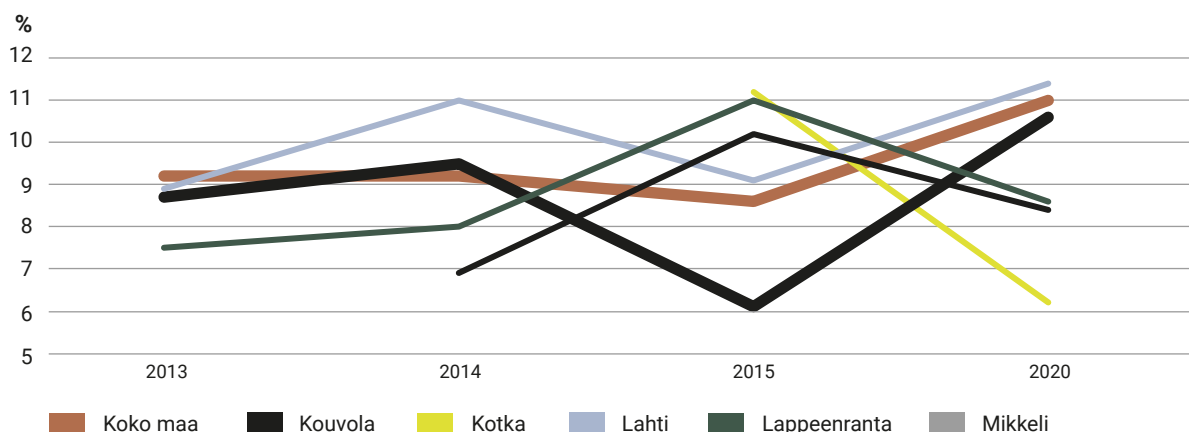
**Nuorten antama arvosana
etsivälle nuorisotyölle
(asteikolla 1-5)**

2.3.2 TYÖIKÄISET JA IKÄIHMISET

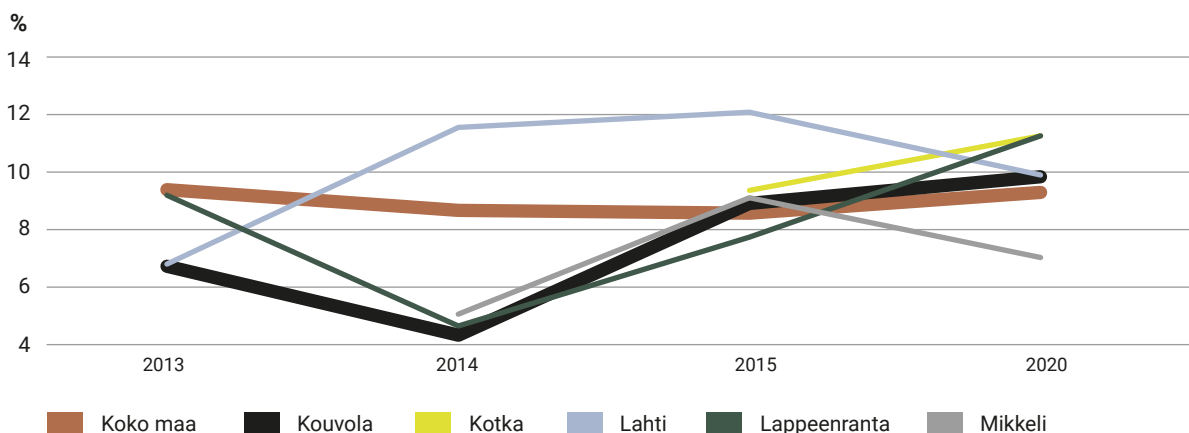
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus

KUVA 46, itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat

Kuvassa nähdään, että itsensä yksinäiseksi tuntevien 20-64 -vuotiaiden osuus on Kouvolassa kasvanut vuodesta 2013 lähtien, ollen vuonna 2020 10,6 %. Se on koko maan osuutta pienempi, mutta vertailukunnista toiseksi suurin. (THL, Sotkanet)

KUVA 47, itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % 65 vuotta täyttäneet

Kuvassa nähdään, että itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus 65 vuotta täyttäneistä on Kouvolassa kasvanut vuodesta 2013 lähtien, ollen vuonna 2020 9,8 %. Se on koko maan osuutta suurempi, mutta vertailukunnista toiseksi matalin. (THL, Sotkanet)

9,8

Vuonna 2020 itsensä yksinäiseksi tuntevia 65 vuotta täyttäneistä oli Kouvolassa 9,8 %.

Arviointi

Indikaattori erottelee väestöstä ne, jotka tuntevat itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti, joten indikaattori kuvaa pysyvämpää yksinäisyyden kokemusta. Yksinäisyyden tunne on subjektiivinen kokemus, joka koetaan yleensä epämiellyttävänä. Sitä ei kuitenkaan pidä sekoittaa yksinoloon, joka voidaan kokea myös myönteisenä. Yksinäisyyteen vaikuttavat useat ulkoiset tekijät, kuten puutteet sosiaalisissa suhteissa sekä oma toimintakyky. Vastaavasti yksinäisyys voi heikentää terveydentilaa ja olla riskitekijänä syrjäytymiselle.

Tietyt yhteiskunnalliset ratkaisut voivat lisätä yksinäisyyttä, toiset taas vähentävät sitä. Etenkin elämän riskikohdissa (työttömyys, kotiäitiys, työhön paluu äitiyslomalta, eläköityminen, muutto) tulisi tukea kuntalaisten integroitumista ja seuran löytymistä ja luoda matalan

kynnyksen kohtaamispaikkoja, joissa tavataan ihmisiä (THL 2021). Korona-aika on Kouvolassakin todennäköisesti lisännyt yksinäisyyttä, mutta trendi on ollut nouseva jo sitä ennen. Ikäryhmien suhteen on huomioitavaa, että FinSote-tutkimuksen (THL 2020) nuorimmassa ikäryhmässä 20-54 -vuotiaat on yksinäisyyden kokemus Kouvolassa suurinta (12,2 %).

Uusien toimintatapojen kehittäminen sosiaalisen osallistumisen mahdollistamiseksi on tarpeen tilanteessa, jossa yhteiskunnan taloudelliset resurssit ovat erittäin tiukalla, mutta pyrkimyksenä on ikääntyneiden ihmisten kotona asumisen ja hyvinvoinnin tukeminen (THL 2021). Kouvolassa yli 65 -vuotiaiden yksinäisyyden tunteessa on nähtävissä kasvava trendi.

Mitä on tehty?

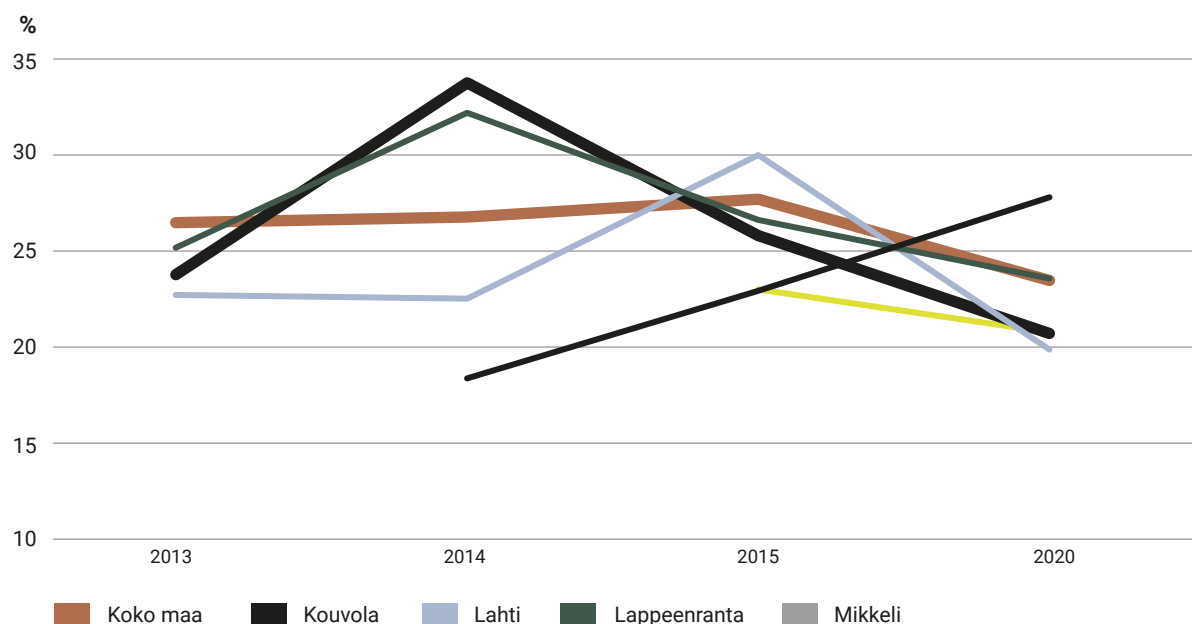
- Vuonna 2018 tehtiin asukaskysely, jossa kysyttiin asukkaiden ajatuksia yksinäisyydestä ja sen ehkäisemiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Toimenpide-ehdotuksia vietiin eri palveluille ja sidosryhmille järjestettiin foorumi, jossa suunniteltiin toimenpiteitä. Vuoden 2019 alussa järjestettiin samalla teemalla asukkaille Yhteisöllinen ilta Kouvola-talolla.
- Kolmannen sektorin toiminta on merkittävää yksinäisyyden ennaltaehkäisemisessä. Yhdistysinfo.fi -sivustolle on koottu yhdistysten ja järjestöjen toimintaa helposti löydettävään muotoon.
- Kouvolassa on kehitetty matalan kynnyksen yhteisötiloja, mm. Elimäen Pulju. Jaalan yhteisötilaa on edistetty Jaalan yhdistysten kanssa ja yhteisötilailin-jaus on hyväksytty kaupunginhallituksessa.
- Pääkirjaston yhteyteen on suunniteltu matalan kynnyksen kohtaamispaikkaa "Kouvolan Koodi" -ajatuksella
- Aluetoiminnassa on ollut osallistavia talkoita ja hankkeita. Anjalankosken ja Valkealan aluetoimikunnat aloittivat toimintansa syksyllä 2018 ja Elimäki-Koria, Keskusta-alueen ja Kuusankoski-Jaalan aluetoimikunnat aloittivat kesällä 2019. Tapahtumia on vuoden 2020 aikana jouduttu siirtämään koronan

takia myöhemmäksi, joitakin osallistavia sähköisiä asukastilaisuuksia on järjestetty.

- Kuusankoski-Jaala aluetoimikunta on kerännyt listan maksuttomista palveluista, joita on vastaavanlaisina muillakin alueilla: www.kouvola.fi/maksuttomatpalvelut
- Digipalvelut ja -tapahtumat ovat korona-aikana olleet hyvin laajoja; esim. liikunnan videot ja kaupungin tapahtumat verkossa, jotka on tarkoitettu kaikille. Digipalveluiden kehittämiseen ja digiosaamisen lisäämiseen panostetaan tulevaisuudessa yhä enemmän.
- Joukkoliikenteen palveluita on kehitetty varsinkin ikäihmisille
- Kouvolan kaupunki käynnisti heti korona-pandemian alussa yli 70-vuotiaiden kauppa- ja apteekkiasioinnin avun ja kaikille 80 vuotta täyttäneille toteutettiin Mitä kuuluu? -soitot. Soittoja tehtiin n. 4500. Kauppakassien mukana ikäihmisille lähetettiin mm. Kevättervehdys-lehtinen, jumppaohjeita ja lasten askartelemia kortteja.
- Kuntalaisille avattiin keskustelu- ja neuvontapuhelin, joka on jatkanut toimintaa koko ajan ja jatkaa edelleen

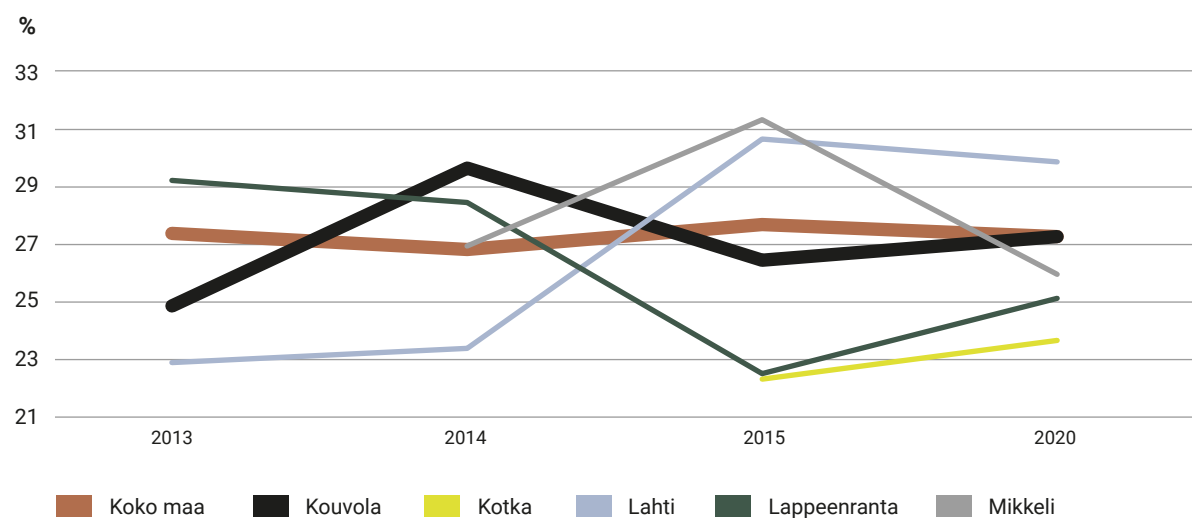
Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuneet

KUVA 48, aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus %, 20 - 64-vuotiaat

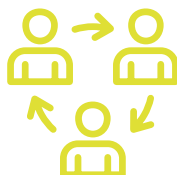

Kuvassa nähdään aktiivisesti järjestötoimintaan (kerhon, järjestön, yhdistyksen, harrastusryhmän, hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan) osallistuvien 20-64 -vuotiaiden osuuden kehittyminen vuosina 2013-2020. Kouvolaossa osuus on laskenut vuoteen 2013 verrattuna. Osuus on koko maan tasoa pienempi (20,8 %). Vertailukunnista vain Lahdessa osuus on pienempi kuin Kouvolaossa. (THL, Sotkanet)

KUVA 49, aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuneet, % 65 vuotta täyttäneet

Kuvassa nähdään aktiivisesti järjestötoimintaan (kerhon, järjestön, yhdistyksen, harrastusryhmän, hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan) osallistuvien yli 65 -vuotiaiden osuuden kehittyminen vuosina 2013-2020. Kouvolaossa osuus on hieman kasvanut vuoteen 2013 verrattuna. Osuus on koko maan tasolla ja vertailukunnista toiseksi paras (27,4 %). (THL, Sotkanet)

Arviointi

Indikaattori mittaa sosiaalista osallistumista. Sosiaalinen aktiivisuus vähentää riskiä sairastua moniin vakaviin sairauksiin kuten infektioihin, sydänsairauksiin ja masennukseen. Erilaiset kulttuuriharrastukset, järjestötoiminta, matkustaminen ja tanssiminen ovat esimerkkejä sosiaalisesta aktiivisuudesta, jossa ihmiset tekevät itselleen mielekkäitä asioita yhdessä toisten kanssa ja voivat kokea yhteenkuuluvuutta, hyväksyttynä ja pidettynä olemista. Sosiaalisessa verkostossa tapahtuvat muutokset, depressiiviset oireet ja iän myötä lisääntyvä riski liikumis- ja toimintakyvyn heikkenemiseen saattavat heikentää mahdollisuuksia osallistua erilaisiin sosiaalisiin toimintoihin. Sosiaalisen aktiivisuuden tarpeiden kartoittaminen ja osallistumisen tukeminen ovat yksi keskeinen osa kuntalaisten terveyttä edistävää toimintaa (THL 2021).

Kouvolassa työikäisten osallistuminen järjestötoimintaan on laskenut tarkasteluajanjaksolla. Korona-aika on lisäksi asettanut omat haasteensa. On syytä pohtia, millaisella toiminnalla tämän ikäryhmän osallistumista voidaan lisätä; monissa kaupungeissa kansalaisaktivismi (ns neljäs sektori) on ollut kasvava ilmiö. Sosiaalisesti aktiivisilla ihmisillä on pienempi ennenaikaisen kuoleman ja pitkäaikaiseen laitoshoitoon sijoittumisen riski kuin sosiaalisiin toimintoihin vähemmän osallistuvilla. Kouvolassa ikäihmisten osallistuminen järjestötoimintaan on ollut hienoisessa kasvussa tarkasteluajanjaksolla. Korona-aika on asettanut omat haasteensa, ja siihen nähden kasvava trendi on positiivinen viesti.

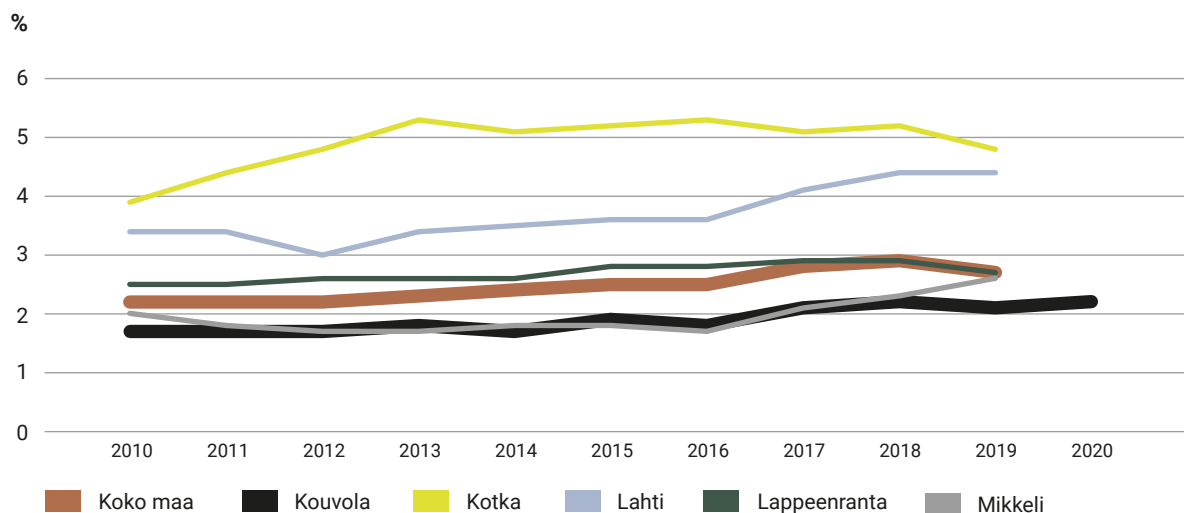
Mitä on tehty?

- Yhdistysinfo.fi –sivustolle on koottu yhdistysten ja järjestöjen toimintaa helposti löydettävään muotoon
- Alue toimikunnat ovat tehneet yhteistyötä ja verkostoituneet paikallisten yrittäjäjärjestöjen, yhdistysten sekä muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi on toteutettu eri toimijoiden yhteisiä hankkeita ja lisätty alueiden yhteistyötä.
- Matalan kynnyksen tilojen/yhteisötilojen tarveselvityksiä on tehty. Elimäelle on avattu vuonna 2020 yhteisötila asukkaiden käyttöön.
- Järjestöjen toimintaan ja kuntalaisille avoimien tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseen myönnetään avustuksia kaupungilta
- Järjestöyhteistyön malli on valmistunut Kouvolassa. Mallin tavoitteena on tuoda kootusti esille kaupungin ja järjestöjen yhteistoiminnan pelisäännöt sekä kaupungin tarjoaman tuen periaatteet. Siinä otetaan huomioon myös kuntalain määräykset osallisuudesta ja vaikuttamisesta.
- Vapaaehtoistyön mallin laatiminen on aloitettu.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet

KUVA 50, toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Kuvassa nähdään Kouvolaissa toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25-64 -vuotiaiden osuuden lievä kasvu vuoteen 2013 verrattuna. Kouvola osuus vuonna 2019 (2,1 %) on koko maan tasoa pienempi, ja myös kaikkia vertailukuntia pienempi. Vuoden 2020 tieto on vain Kouvolaasta, osuus 2,2 %. (THL, Sotkanet)

Arviointi

Toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkaiden osuus väestöstä mittaa paremmin todellista köyhyyttä kuin kaikkien toimeentulotukiasiakkaiden osuus väestöstä. Köyhyyden ehkäisy edellyttää useiden eri hallinnonalojen toimia ja yhteistyötä. Parhaita keinoja köyhyyden ehkäisemiseen ovat koulutus, työllisyyden edistäminen sekä kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien turvaaminen. Köyhyyttä voidaan ehkäistä myös estämällä asuinalueiden eriytymistä kaavoituksen ja kaupunkisuunnittelun keinoin (THL 2020).

Mitä on tehty?

Työllisyyden edistäminen:

- palkkatuettu työ Kouvola kaupungin yksiköissä (n. 300 paikkaa, 8 kk)
- kaupungin kautta edelleensijoituspaikkoja yrityksiin ja yhdistyksiin
- työkokeilut kaupungin yksiköissä
- työ eri verkostojen kanssa yksilölliset tarpeet huomioiden
- työllistämisen Kouvola-lisä: Kouvola kaupunki tukee yritysten, yhdistysten, järjestöjen ja säätiöiden työllistämistoimia 350 euron kuukausittaisella työllistämisen Kouvola-lisällä kuuden kuukauden ajan
- yksiköissä kuntouttavan työtoiminnan paikkoja, joista yksiköt sopivat Kymsoten kanssa

Koulutus:

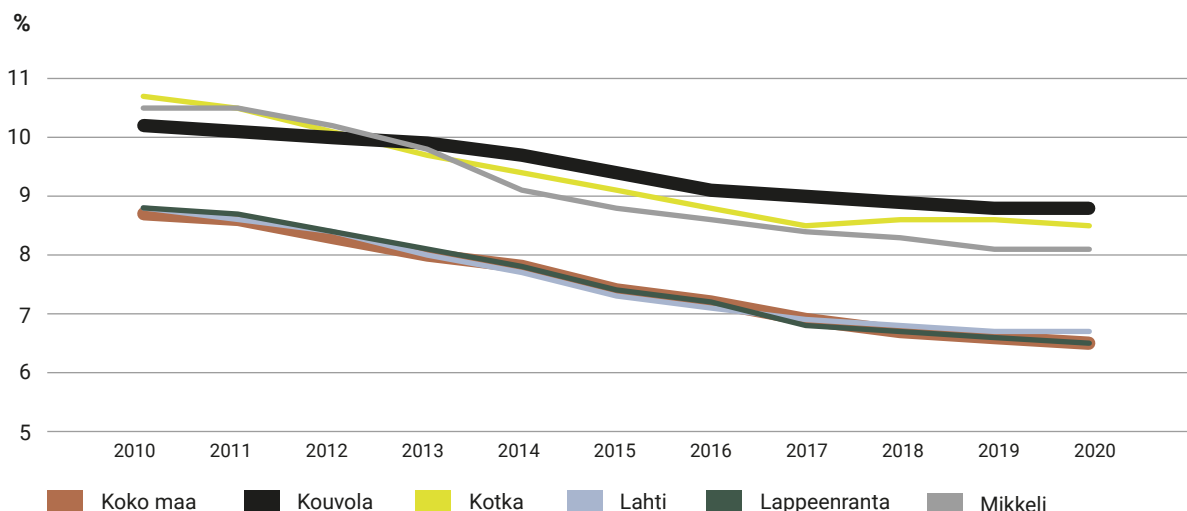
- indikaattorin "Koulutuksen ulkopuolelle jääneet" yhteydessä

Osallisuuden edistäminen:

- esitetty TEA-viisarin Osallisuus-indikaattorin yhteydessä; lisäksi kulttuurin, liikunnan, kansalaisopiston ja yhteisötyön palvelujen edut työttömille

Työkyvyttömyyseläkettä saavat

KUVA 51, työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

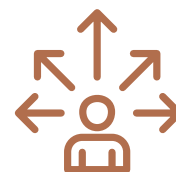
Kuvassa nähdään työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64 -vuotiaiden osuuden pieneneminen Kouvolaan vuodesta 2010 lähtien. Osuus on kuitenkin koko Suomen tasoa suurempi ja vertailukunnista suurin. (THL, Sotkanet)

Arviointi

Työkyvyttömyyseläkkeen saaminen ilmaisee pitkäaikaista tai pysyvää työkyvyttömyyttä. Yleisimmät sairausryhmät sen taustalla ovat mielenterveyden häiriöt ja tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, yksittäisistä sairauksista depressio ja selkäsairaudet. Työkyvyttömyys ilmentää vain osin sairastavuutta, sillä eläkkeelle hakeutumiseen vaikuttaa myös mm. henkilön taloudellinen tilanne ja työttömyys (THL 2019). Kouvolaan positiivista on indikaattorin laskeva kehityssuunta, mutta maan keskitasoa suurempi osuus on syytä huomioida. Tarvittavat toimenpiteet ovat laajoja ja kattavat useita eri toimialoja.

Mitä on tehty?

- Mielenterveyden edistämisen toimet ks. vastaavat indikaattorit
- Tuki- ja liikuntaelinten sairauksien ehkäisyssä liikunnalla on keskeinen rooli, ks liikunnan edistäminen
- Työllisyyden edistämisen toimet indikaattorin "Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet" kohdalla

2.3.3 KAIKKI IKÄRYHMÄT

Terveydenedistämisasiivisuus kuntajohdossa: Osallisuus (2019)

[Terveydenedistämisasiivisuus](#) on selitetty tarkemmin sivulla 30.

	Kouvola	Kotka	Lappeenranta	Lahti	Mikkeli	Koko maa
Osallisuus	70	84	100	90	100	80
Verkkosivuilla tarkasteltavissa	100	100	100	100	100	92
Palveluiden suunnittelu	43	86	100	71	100	74
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty	67	67	100	100	100	74

Taulukossa nähdään Kouvolan saamat pisteet TEAviisarin arvioinnissa asteikolla 0-100 suhteessa koko maahan ja vertailukuntiin. Arvioinnin kohteena on kuntajohdon osallisuus kokonaisuutena ja eri osa-alueilla. Kokonaisuudesta Kouvola saa 70 pistettä, mikä on vertailukunnista matalin. Osa-alueista ”verkkosivuilla tarkasteltavissa” saa 100 pistettä, mikä on koko maan keskiarvoa parempi tulos. ”Verkkosivuilla tarkasteltavissa” sisältää tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen, Laajan hyvinvointikertomuksen ja kuvauksen kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja -keinoista. Muissa osa-alueissa Kouvolan pisteet ovat vertailukuntia sekä koko maata alhaisemmat. (THL, TEAviisari)

Arviointi

Osallisuus tarkoittaa, että saa tietoa, voi vaikuttaa sekä osallistua kehittämiseen ja toimintaan. Osallisuus on yhteisöön kuulumista, kuulluksi tulemistä ja itsensä merkitykselliseksi kokemista. Kouvolan osallisuutta on kehitetty ja kehitetään edelleen. Osallisuuskulttuurin omaksuminen vie aikaa ja suunta on hyvä. Osallisuuden johtaminen on kehittynyt parhaiten vuosien 2017-2020 aikana. Osallisuusasiat löytyvät hyvin kaupungin verkkosivuilta. Tavoitteita ja toimenpiteitä on vuodesta 2020 lähtien määritetty niin, että osallisuustavoitteet näkyvät selkeimmin omina tavoitteinaan ja myös osana hyvinvointitavoitteita. Palveluiden suunnittelussa osal-

listamista vielä kehitetään. Vuonna 2019 osallisuuden kokonaispistemäärä on vielä vähän alle koko maan pistemäärästä.

Perinteinen edustukselliseen demokratiaan pohjautuva vaikuttaminen saa rinnalleen täydentäviä uusia osallistumisen ja vaikuttamisen muotoja. Vahvan kansalaisyhteiskunnan avulla voidaan vahvistaa myös kunnallista demokratiaa ja aktivoida kuntalaisia. Kolmannen sektorin rooli on tulevaisuudessa yhä tärkeämpi. Järjestötoiminnan avulla erilaiset kuntalaiset kohtaavat ja voivat laajentaa keskinäistä kanssakäymistään.

Mitä on tehty?

- Kouvolan kaupungin hyvinvointitiimissä on aloittanut osallisuuskoordinaattori syksystä 2020.
- Kouvolan kaupungilla on poikkihallinnollinen osallisuustyöryhmä, jossa osallisuutta on kehitetty. Lisäksi on perustettu alueellinen osallisuustyöryhmä ja osallisuuskoordinaattori on mukana sote-uudistuksen valtakunnallisessa osallisuusryhmässä.
- Osallisuussuunnitelman laatiminen ja siihen osallistaminen on aloitettu osana laajaa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Tavoitteena on osallistamisen toimintamalli.
- Järjestöyhteistyönmalli on valmistunut ja vapaaehtoistyönmallia on aloitettu
- Osallisuusasioita on ylläpidetty kaupungin verkkosivuilla ja saavutettavuus huomioitu.
- Alue toiminnan palautteet on otettu käyttöön kaupungin palautepalvelussa.
- Asukkaille on järjestetty kuntalaisinfoja ja -tilaisuuksia kaupungin palveluiden kehittämisestä. Lisäksi on kerätty kehittämisideoita ja kysely alueiden kehittämiseen liittyen mielipiteitä.
- Alue toiminnan ensimmäisestä toimintakaudesta on julkaistu väliraportti. Ensimmäisen kauden aikana toimintaa on saatu juurrutettua alueille ja osaksi kaupungin organisaatiota. Alue toimikunnat ovat tehneet yhteistyötä ja verkostoituneet paikallisten yrittäjäjärjestöjen, yhdistysten sekä muiden toimijoiden kanssa.
- Matalan kynnyksen tilojen/yhteisötilojen tarveselvityksiä on tehty. Elimäelle on avattu vuonna 2020 yhteisötila.
- Osallisuustavoitteet on kuvattu hyvinvoinnin tiekarttaan ja niitä on läpikäyty poikkihallinnollisesti.
- Osallisuustavoitteiden toteutumista osana hyvinvointisuunnitelmaa on seurattu ja raportoitu.
- Kaupunki tukee järjestöjen toimintaa mm. jakamalla avustuksia

Kouvolalaisille yhdistyksille maksetut yleisavustukset 2018-2020

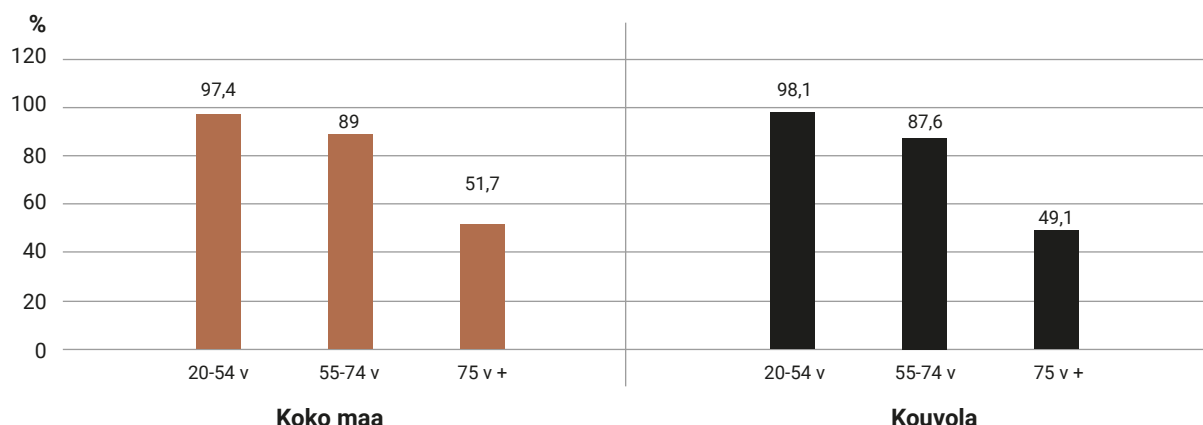
Avustus	Avustettavien yhdistysten lkm			Avustussumma €		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Kulttuurijärjestöjen harkinnanvaraiset toiminta-avustukset	66	69	67	95 000	94 000	75 200
Liikuntajärjestöjen harkinnanvaraiset toiminta-avustukset	80	77	73	166 000	165 000	132 000
Sosiaali- ja terveysalojen harkinnanvaraiset toiminta-avustukset*	92	87	78	92 900	89 900	51 644
Nuorison toiminta-avustukset	27	26	28	78 000	78 000	65 000
Maaseutupalvelut - kylätoimintatyön myöntämät toiminta-avustukset	50	52	49	20 550	21 300	20 250
Kaupunginhallituksen myöntämät toiminta-avustukset	40	33	33	19 950	18 250	8 200
Avustukset veteraaneille	2	2	2	133 060	130 000	91 454
YHTEENSÄ	356	345	327	605 060	596 450	443 378

Kuvassa esitetyt avustukset ovat kaupungin myöntämiä yleisavustuksia (toiminta-avustuksia). Yleisavustuksella tarkoitetaan perusavustusta, joka tukee yhdistyksen toimintaedellytyksiä. Tähän ei sisällytetä investointi-, kohde- ja hankeavustuksia eikä kumppanuussopimuksia. Kouvolaan on rekisteröity 1 705 yhdistystä. (Kouvolan kaupunki ja PRH)

*Liikunta- ja kulttuurilautakunta on päivittänyt järjestöavustusten myöntämisen periaatteita vastaamaan paremmin Kouvolan kaupungin strategisia tavoitteita ja järjestöjen aktiivisuutta. Sosiaali- ja terveysalan sekä kulttuurijärjestöjen toiminta-avustuksissa otettiin käyttöön 1.1.2020 alkaen kaksiosainen rakenne. Avustus perustuu niin sanottuun perusosaan ja aktiivisuusosaan. Vuonna 2020 perusosan osuus on 70% ja aktiivisuusosan 30%. Perusosa laskee vuosittain niin, että 2022 perus- ja aktiivisuusosa ovat molemmat 50 %. Perusosan avulla kaupunki tukee yhdistyksen perustoimintaa, aktiivisuusosassa otetaan huomioon järjestön yhteistyö ja kuntalaisten hyvinvoinnin sekä kaupungin elinvoimaisuuden erityinen vahvistaminen.

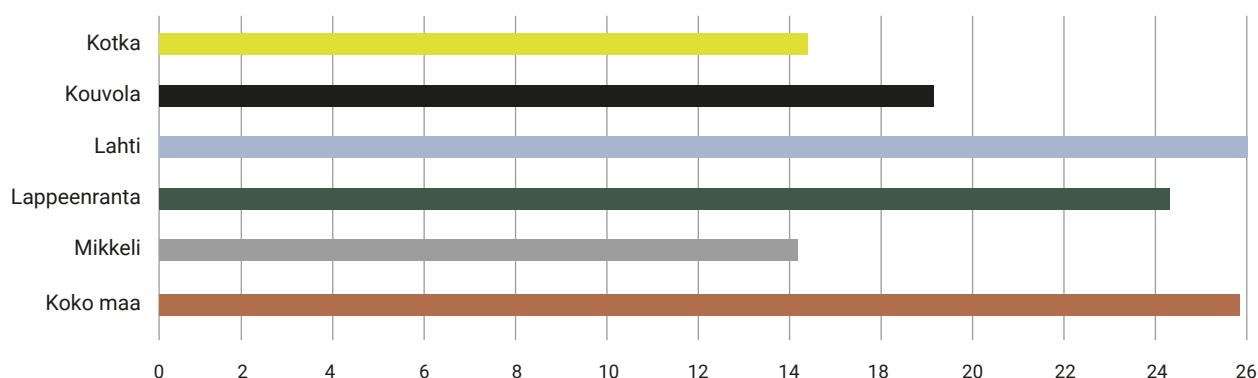
Sähköisten palvelujen käyttö

KUVA 52, Internetiä sähköiseen asiointiin käyttävien osuus (%)

Kuvassa nähdään internetiä sähköiseen asiointiin käyttävien osuus ikäryhmittäin Kouvola ja koko maassa vuonna 2020. Sähköisellä asiointilla tarkoitetaan esim. Omakannan, OmaVeron ja Kelan asiointia. Kouvola internetissä sähköisesti asiointien osuus on samaa luokkaa kuin koko maassa yleensä. 20-54 -vuotiaista lähes kaikki käyttävät internetiä asiointiin, 55-74 -vuotiaistakin melkein 90 % ja 75 vuotta täyttäneistä lähes puolet. (FinSote-tutkimus 2021, THL)

KUVA 53, asioinut sähköisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa, % palveluja käyttäneistä

Kuvan mukaan sähköisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa asiointien osuus kaikki ikäryhmät huomioiden oli Kouvola 19,1 % vuonna 2020. Osuus on koko maan tasoa pienempi, mutta vertailukuntiin nähden keskitasolla. Indikaattorissa tarkastellaan videoyhteydellä tai chatin välityksellä hoidettua asiointia lääkärin tai sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen kanssa. (FinSote-tutkimus 2021, THL)

Arviointi

Huomionarvoista on, että vuonna 2015 75 vuotta täyttäneiden osuus internetiä sähköiseen asiointiin käyttäneistä oli Kouvolassa 22,7 % ja vuonna 2020 jo 49,1 %. Sähköinen asiointi on siis lisääntynyt huomattavasti myös vanhimmassa ikäryhmässä. Nuorimmassa ikäryhmässä 20-54 -vuotiaat naiset ovat olleet ahkerampia käyttäjiä kuin miehet, mutta vanhemmissa ikäluokissa tilanne on päinvastoin. Erityisesti korkeasti koulutut naiset ovat käyttäneet runsaasti sähköistä asiointia. Sähköisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa asioineissa

20-54 -vuotiaiden osuus on Kouvolassa 29,2 %, 55-74 -vuotiaissa 11,5 % ja 75 vuotta täyttäneiden 9 %. Kaikissa ikäryhmissä, erityisesti ikääntyneissä, tarvitaan merkittävää panostusta digitaitojen lisäämiseen digituen ja -ohjauksen avulla. Ikääntyneillä voi lisäksi olla puutteita laitteista. Digipalveluja kehitettäessä on huomioitava mahdollinen tarvittava opastus ja tuki. Digituen koordinaatioon tarvitaan resursointia sekä maakunnassa että Kouvolassa hankkeen päättyessä syksyllä 2021.

Mitä on tehty?

- Kymenlaakson maakunnallisen digituki -hankkeen kautta on muodostettu digituki-verkostoja Kymenlaakson kuntiin. Kouvolassa on toiminut oma digituki-verkosto syksystä 2020 lähtien. Verkostossa on kartoitettu digituen tarvetta Kouvolassa ja koottu kuntalaisille näkyväksi eri toimijoiden tarjoamaa digitukea.
- Kaupungin digituki-verkkosivu on avattu
- Maakunnallisen hankkeen päättyessä Kouvolassa varataan resurssia digituen koordinaatioon, koulutukseen ja opastukseen vuodesta 2022 lähtien

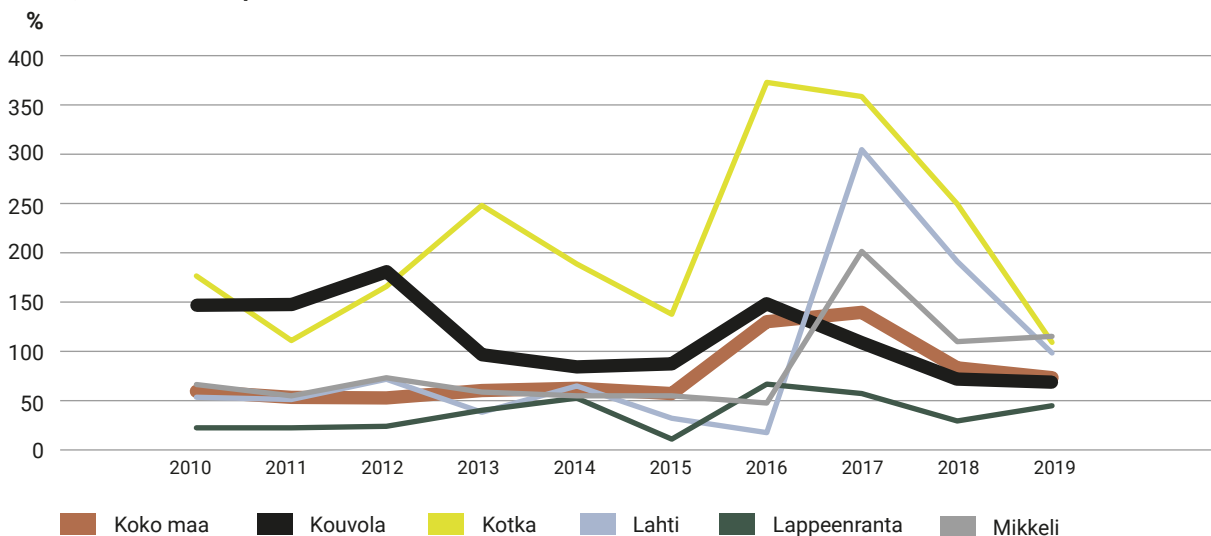
49,1

**Vuonna 2020 Kouvolassa
49,1 % 75 vuotta
täyttäneistä käytti
internetiä sähköiseen
asiointiin.**

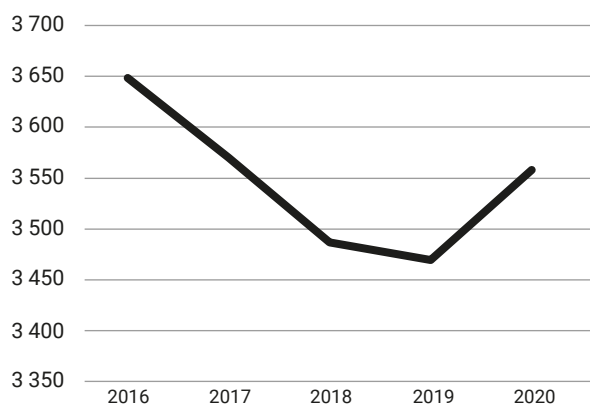
Kouvolan kaupungin sähköiset
palvelut löytyvät osoitteesta
www.kouvola.fi/ekouvola

Kotoutumisen edistäminen

KUVA 54, Vastaanotetut pakolaiset / 100 000 asukasta

Kuvassa nähdään vastaanotettujen pakolaisten määrän/100 000 asukasta kehittyminen Kouvolassa ja vertailukunnissa vuosina 2013-2019. Trendi on laskeva Kouvolassa vuoteen 2019 saakka, jolloin määrä on 69,4 / 100 000 asukasta. Määrä on hiukan koko maan tasoa alhaisempi. (THL, Sotkanet)

KUVA 55, vieraskieliset yhteensä (lkm), Kouvola

Kuvassa esitetään Kouvolaan asuvien vieraskielisten määrän kehittyminen vuosina 2016-2020. (Tilastokeskus)

Vieraskieliset yhteensä suhteessa Kouvolan väkilukuun		
2016	3648	4,3 %
2017	3570	4,2 %
2018	3487	4,2 %
2019	3470	4,2 %
2020	3558	4,4 %

Suurin vieraskielisten ryhmä Kouvolaan on venäjänkieliset.

Arviointi

"Vastaanotetut pakolaiset" tilastossa ovat mukana pakolaisten vastaanoton piiriin kuuluvat henkilöt eli kiintiöpakolaiset, myönteisen päätöksen saaneet turvapaikanhakijat sekä perheen yhdistämisen kautta saapuneet henkilöt. Vuodesta 2016 lähtien sekä pakolaisten että vieraskielisten määrä Kouvolaan on ollut laskeva vuoteen 2020 asti, jolloin määrä on kääntynyt nousuun. Kymmen tilaston mukaan pakolaisia muutti vuonna 2020 Kouvolaan yhteensä 54 henkilöä, eniten perheen yhdistämisen kautta. Kouvola ei ole vastaanottanut kiintiöpakolaisia vuoden 2020 kiintiöstä. Koronapandemian vuoksi vuoden 2019 pakolaiskiintiöstä valittujen pakolaisten kuntaantulo viivästyi siten, että osa pääsi maahan vasta vuonna 2021. Vuonna 2018 Kouvolaan tuli 70 pakolaista, vuonna 2019 yhteensä 49 pakolaista (Effic Lifecare).

Mitä on tehty?

Kunnille tarkoitetun itsearviointimenetelmän avulla voidaan arvioida yksittäisen kunnan kotoutumisen edistämistä. Itsearviointi Kotomittarilla (Työ- ja elinkeinoministeriö, kotouttamisen osaamiskeskus 2021) on tehty Kouvolaan monialaisessa Maahanmuuttaja-asioiden työryhmässä keväällä 2021. Pääkohdat esitetään alla.

- Kunnan alkuvaiheen palvelut maahanmuuttajille ovat Kouvolaan vakiintuneita ja lakisääteiset alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelman tekeminen Kymmen ja TE-toimiston välisenä yhteistyönä. Yhteistyöstä on sovittu käytännön periaatteet.
- Ohjausta ja neuvontaa on tehostettu TEMin rahoittaman Maahanmuuttajien ohjauksen ja neuvonnan kehittäminen Kymenlaaksossa hankkeen avulla; mm avattu maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapiste Moona syksyllä 2020.
- Kunnassa on lakisääteinen kotouttamisohjelma: Kaikkien Kouvola 2019 – 2022, Monikulttuurisuus-työn kehittämissuunnitelma. Suunnitelma on kunnan valtuuston hyväksymä.
- Kotoutumisen koordinointia tehdään konsernipalveluissa, ja työhön on nimetty maahanmuuttokoordinaattori.
- Suurin osa kotoutumisen edistämisen palveluista toteutetaan osana kunnan peruspalveluita.
- Kunnassa on monialainen osaamistiimi sekä maahanmuuttoasioiden neuvosto ja vapaaehtoispuhjalta toimiva tiedonvaihtoverkosto, joissa käsitellään maahanmuuttoon liittyviä ajankohtaisia asioita.
- Koko henkilökunnalle on järjestetty koulutusta kulttuurintuntemuksesta sekä tulkkien tilaamisesta ja tulkin työstä. Lisäksi toimialoittain on järjestetty toimialakohtaisia koulutuksia.
- Kunnan toimialoilla työskentelee eri kulttuuritaustoista tulleita henkilöitä ja kunnassa on jo kokeiltu anonymiä rekrytointia.

Kyselyt ja jatkuva palaute

Asukkaiden mielipiteitä kysytään erilaisilla kyselyillä ja jatkuvaa palautetta kerätään kaupungin sähköisen palautepalvelun kautta. Vuonna 2020 palautepalveluun tuli 2 182 palautetta, mikä on 16,5 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Palautepalvelu otettiin koko kaupungin käyttöön lokakuussa 2013. Tämä on ensimmäinen kerta, kun palautteiden kokonaismäärä laski edellisestä vuodesta. Aiemmin se on kasvanut vuositason 14-28

% Sähköisen järjestelmän kautta annetuista palautteista yli puolet koski katujen ja kevyen liikenteen väylien sekä torien kuntoa.

Kyselyt ovat osa Hyvinvointikertomuksen raportointia ja vuoropuhelua, ja ne tuovat tietoa kuntalaisilta palveluille toimenpiteiden kohdentamiseksi. Kyselyihin ja niiden tuloksiin voi tutustua osoitteessa www.kouvola.fi/kyselyt.

Hyvinvointikysely 11/2020

Kouvolan kaupunki on kysynyt vuodesta 2018 lähtien vuosittain kuntalaisten kokemusta hyvinvoinnista. Vuonna 2020 Hyvinvointikyselyn teema oli korona-ajan vaikutus hyvinvointiin. Vastaaminen tapahtui verkossa tai paperilomakkeella. Vastauksia saatiin 1053 kpl.

- Vastauksissa näkyi polarisaation korostuminen hyvinvoinnissa korona-aikana: selkeä ero hyvin selviytyvien ja huonosti voivien välillä
- Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen tärkeä merkitys hyvinvoinnille nousi esille
- Digitalisaation jättäloikka: löytyi uudenlaisia mahdollisuuksia hyvinvoinnin edistämiseksi sähköisesti, ja sähköisiä palveluja toivottiin lisää. Esille tuli myös digitaitojen merkitys ja suuri digituen tarve, etenkin ikäihmisillä.
- Yhteisöön kuulumisen ja sosiaalisen kanssakäymisen tarve näkyi vastauksissa
- Luonnon elvyttävä ja palauttava vaikutus tunnistettiin ja sitä osattiin hyödyntää

Osallisuuskysely 2/2021

Osallisuuskysely liittyy Laajan hyvinvointikertomuksen kanssa samanaikaisesti tehtävään Osallisuussuunnitelmaan. Vastaaminen tapahtui sähköisesti kaupungin verkkosivuilla. Vastauksia kyselyyn saatiin 140 kpl.

- Vastauksissa esille tuotiin mm. avoimen kommunikoinnin tärkeä merkitys, alueiden kehittäminen ja syrjäkyläjen huomiointi, tapahtumien ja tilaisuuksien vuorovaikutteisuus, erilaiset osallistumismahdollisuudet, laajemmasta vaikuttamisen mahdollisuudet, muistutettiin että pelkkä digitaalisuus ei riitä ja haluttiin positiivinen kierre kunniaan.

Järjestökysely 1/2021

Ensimmäinen hyvinvointiin liittyvä järjestökysely toteutettiin webropol-kyselynä kohderyhmille. Yhdistyksiltä ja järjestöiltä kysyttiin heidän näkemyksiään kouvolaisten hyvinvoinnista Hyvinvointikertomuksen tavoitteisiin peilaten. Vastaukset saatiin 30 yhdistykseltä ja järjestöltä.

- Hyvinvoinnin vahvuusiksi sekä haasteiksi tunnistettiin samoja asioita kuin Hyvinvointikertomuksen indikaattoreiden pohjalta sekä kuntalaisten Hyvinvointikyselystä nousee esille, mikä on hyvä lähtökohta yhteistyölle
- Vuoropuhelun ja kohtaamisten lisäämistä kunnan asiantuntijoiden ja yhdistysten välillä toivottiin: parhaisiin tuloksiin ja vaikuttavuuteen päästään, kun monilla tahoilla tehdään työtä tunnistettujen tavoitteiden suuntaan
- Yhdistysten ja järjestöjen kanssa päätettiin järjestää yhteinen tilaisuus elo-syyskuussa 2021 hyvinvointi-teemalla
- Vuonna 2021 valmistunut Järjestöyhteistyön toimintamalli vahvistaa kunnan ja järjestöjen yhteistyötä

Asuminen ja ympäristö -toimialan osallistavat kyselyt

- Vuonna 2020 asukkaiden mielipiteitä asuminen ja ympäristö -toimialan palveluiden tuottamiin suunnitelmiin tai palveluiden kehittämiseen kysyttiin noin 14 määräaikaikäisellä ja kaikille avoimella kyselyllä.
- Mielipiteiden kuulemiseksi ja ajankohtaisten suunnitelmien sekä kaupungin palveluiden esittelemiseksi palvelut tapaavat asukkaita yleensä myös erilaisissa asukastilaisuuksissa ja tapahtumissa. Koronapandemian vuoksi tällaisia ei vuoden aikana juurikaan järjestetty muutamia etäyhteydellä järjestettyjä kaavailtoja yms. lukuun ottamatta. Asukkaita kannustettiin normaalia enemmän henkilökohtaiseen yhteydenottoon. Vuorovaikutusta ja yhteistyötä asukkaiden kanssa vahvistettiin järjestämällä palveluiden esittely- ja keskustelutilaisuuksia etäyhteydellä Kouvolan aluetoimikuntien kokousten yhteydessä.
- Asuminen ja ympäristö -toimiala mittaa asiakkaiden tyytyväisyyttä palveluun ja sen tasoon tekniikka- ja ympäristötalon ulko-ovella olevalla palautelaitteella sekä lupa-asioissa asiointia asiakkaille lähetettävällä verkkokyselyllä. Kyselyn perusteella asiointin sujuvuus sai arvosanan 9,15, neuvonnan asiantuntemus 9,12, ja palvelu kokonaisuutena 9,20.

Hyvinvointikertomustyössä on kysytty yhteistyökumppaneiden (neuvostot, NuVa, aluetoimikunnat) kokouksissa heidän näkemyksiään hyvinvoinnin edistämisen keskeisimmistä tarpeista seuraavan neljän vuoden aikana. Kommentit kirjattiin ja ne esitetään Hyvinvointikertomuksen liitteissä. Vanhusneuvosto kommentoi laajasti samaan aikaan valmisteilla olevaa Kymenlaakson ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmaa, joten heidän osuutensa sisältyy siihen.

2.3.4 TIIVISTELMÄ

Monet osallisuuden indikaattorit tuovat esille haasteita Kouvolassa, mutta myös positiivisia signaaleja löytyy. Yksinäisyyden kokeminen on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä. Aikuisista eniten yksinäisyyttä kokevat nuoret aikuiset. Perusopetuksen 8.-9-luokkalaisten osalta niiden oppilaiden määrä, jotka eivät koe itseään tärkeäksi osaksi koulu- tai luokkayhteisöä, on kasvanut; määrä on kuitenkin pienempi kuin maassa keskimäärin. Ammatillisissa oppilaitoksissa tilanne on päinvastainen: osattomuutta kokevien määrä on laskenut.

Työikäisten kohdalla työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on laskusuunnassa, mutta valtakunnallisesti vertailluna se on korkealla tasolla. Sähköisten palvelujen käyttö on yleistynyt myös vanhimmissa ikäryhmissä selvästi. Samalla esille nousee vahva tarve digituen ja –

opastuksen lisäämiseen nimenomaan ikäihmisille.

Edellä mainituissa indikaattoreissa nähdään, että terveys- ja hyvinvointieroja ilmenee eri ikäryhmien kohdalla myös osallisuudessa. Paljon on jo tehty: Kouvolassa kulttuuri-, liikunta-, kansalaisopiston ja yhteisötyön palvelut tarjoavat runsaasti etuja esimerkiksi työttömille. Aluetoimikuntien toiminta osaltaan vahvistaa matalalla kynnyksellä kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia alueensa palveluihin. Kolmannen sektorin rooli osallisuuden edistämässä on tulevaisuudessa yhä tärkeämpi. Järjestötoiminnan avulla erilaiset kuntalaiset kohtaavat ja voivat laajentaa keskinäistä kanssakäymistään. Järjestöyhteistyön malli on valmistunut ja vapaaehtoistyön mallia on aloitettu.

2.3.5 ARVIOINTI

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten yksinäisyys ja siitä johtuvat ongelmat mielenterveydessä ovat korostuneet pitkän koronajakson aikana varsinkin toisella asteella, kun opiskelijat ovat olleet etäopetuksessa ja harrastustoimintaa ja vapaa-ajankontakteja on rajoitettu. Nuorisotyötä on siirretty verkkoon ja lisätty sähköisiä tapahtumia ja vuorovaikutusmuotoja.

Osallisuus ei ole vielä kaikin osin juurtunut jokapäiväiseen työskentelyyn lasten ja nuorten kanssa. Arjen menetelmät lasten ja nuorten osallistamiseksi ovat josakin määrin puutteellisia. Tässä suhteessa on kuitenkin edetty parempaan suuntaan. Lasten ja nuorten mielipiteitä ja käsityksiä tulisi kuulla entistä systemaattisemmin päivittäisen toiminnan suunnittelussa.

Työikäiset, ikäihmiset, kaikki ikäryhmät

Osallisuuden vahvistamiseen on viime vuosina panostettu Kouvolassa monin tavoin. Kouvolassa on perustettu aluetoimikunnat Anjalankosken, Elimäki-Korian, Kuusankoski-Jaalan ja Valkealan alueille sekä Kouvolan keskusta-alueelle. Aluetoimikunnat kehittävät aluettaan ja antavat lausuntoja suunnitelmista, strategiasta ja ohjelmista. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa ja myös alueiden välillä. Osallisuus on vahvasti esillä myös strategisessa suunnittelussa. Osallisuustavoitteet on kuvattu hyvinvoinnin tiekarttaan ja niiden toteutumista seurataan monialaisesti osana Hyvinvointisuunnitelmaa.

Osallisuuskulttuurin omaksuminen vie aikaa, mutta suunta on hyvä.

Osallisuus on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin: matalan osallisuuden kokemuksen on todettu liittyvän muun muassa vakavaan psyykkiseen kuormittuneisuuteen, yksinäisyyteen ja huonoksi koettuun työkykyyn (THL 2021). Mainitut ilmiöt nousevat haasteiksi myös Kouvolassa. Tarkasteltaessa eroja väestöryhmien välillä nähdään Kouvolassa yksinäisyyden kokemuksen kohdistuvan tyttöihin läpi koko kouluajan. Työikäisissä tätä eroa sukupuolten välillä ei FinSote-tutkimuksen mukaan ole; sen sijaan psyykkisesti merkittävästi kuormittuneissa naisten osuus on huomattavan suuri. Osallisuuden vahvistamisessa ei-toivottujen ilmiöiden juurisyiden tunnistaminen on tärkeää, jotta pystytään estämään ilmiöiden kehittyminen ylisukupolvisiksi. Monitoimijaisuus, huomioiden järjestöjen ja yhdistysten tärkeä rooli, sekä poikkihallinnollisuus ja kuntalaisten kanssa yhdessä työskentely on oleellista osallisuuden edistämiseksi.

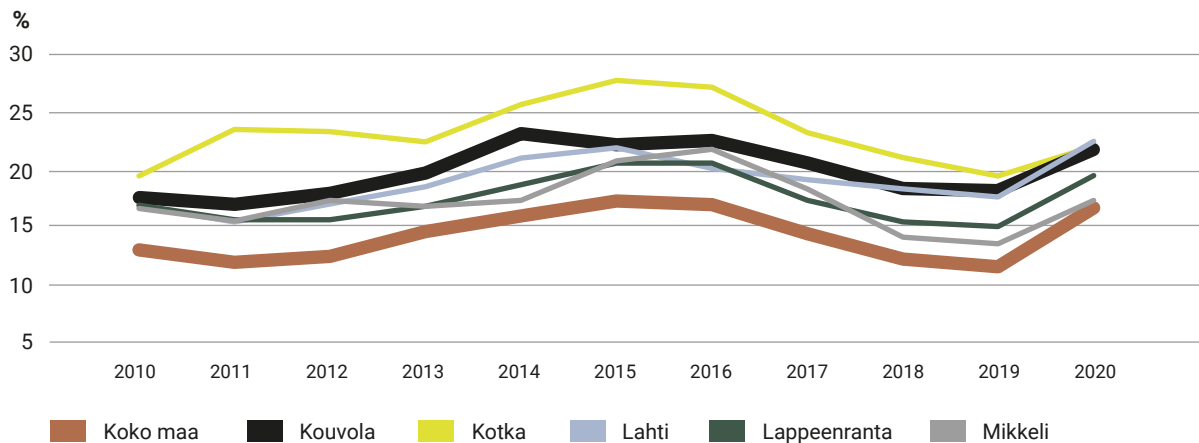
Elämän merkityksellisyys rakentuu vuorovaikutuksessa ihmisten, taiteen tai luonnon kanssa. Kouvolassa eri toimialoilla on kehitetty palveluja saavutettavuuden näkökulmasta, niin että mahdollisimman moni pääsisi niiden pariin. Korona-aika nopeutti mm. digitaalisten palvelujen kehittämistä ja lisäsi voimakkaasti niiden käyttöä kaikissa ikäryhmissä. Osallistumiselle on luotava yhdesä sellaiset tavat, että jokainen löytää itselleen sopivan kanavan digitaaloista ja –vyökykyksistä riippumatta.

2.4 Työllisyyden parantaminen

2.4.1 NUORET JA NUORET AIKUISET

Nuorisotyöttömät

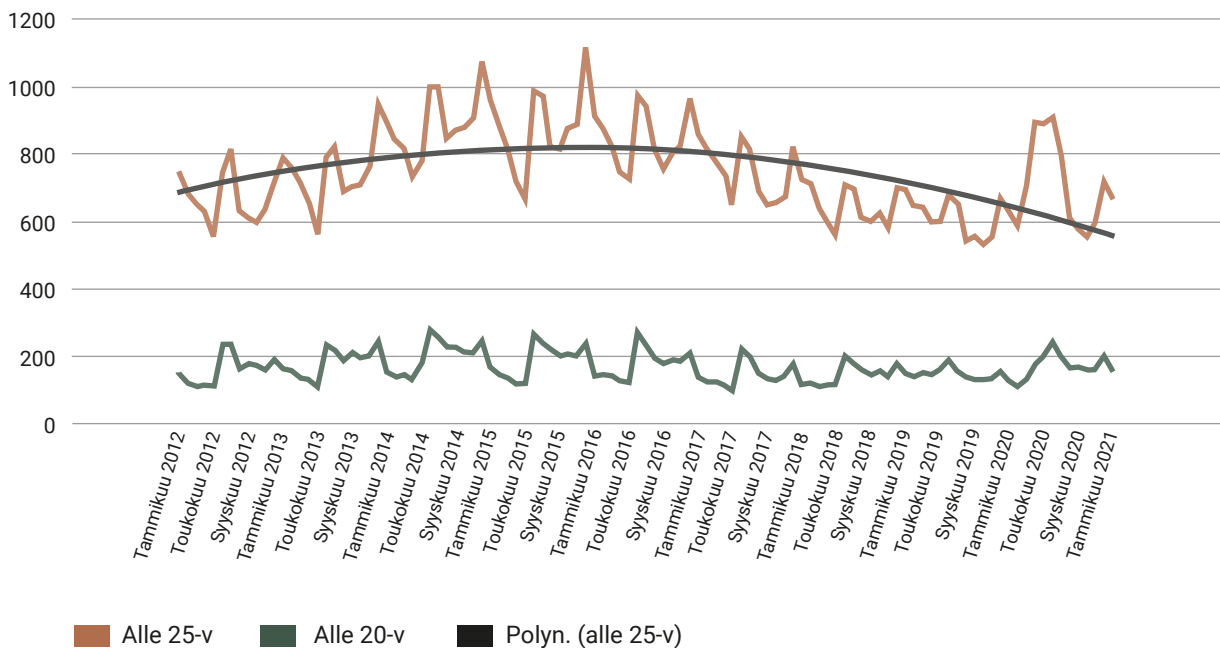
KUVA 56, nuorisotyöttömät, % 18-24 -vuotiaasta työvoimasta

Kuva osoittaa nuorisotyöttömyyden lähteneen kasvuun viime vuonna koronan vaikutuksena kaikissa vertailukunnissa ja koko maassa. Kouvolassa nuorisotyöttömien osuus vastaavanikäisestä työvoimasta oli viime vuonna vertailukunnista kolmanneksi suurin ollen 21,8 %. (THL, Sotkanet)

Nuoret työttömät työnhakijat

KUVA 57, nuoret työttömät työnhakijat, alle 25 v. Kouvolassa 2012-2020

Kuviossa nähdään nuorten työttömien työnhakijoiden lukumäärä Kouvolassa alle 20-vuotiaiden ja alle 25-vuotiaiden osalta vuosien 2012-2021 ajalta. Alle 20-vuotiailla määrä vaihtelee 278-113 välillä; viimeisin arvo on 202. Alle 25-vuotiailla vaihtelu on 1117-555; viimeisin arvo on 717 työttömänä. (Ely-keskus)

Arviointi

Nuorisotyöttömyys jatkoi laskuaan valtuustokauden 2017-2020 alusta aina koronaepidemian alkuun maaliskuuhun 2021 asti. Kolmessa vuodessa alle 25-vuotiaiden työttömyys pienentyi lähes kolmanneksella. Alle 20-vuotiaiden työttömyys on laskenut 25 %:lla.

Hyvään kehitykseen syinä ovat ennen koronaa jatkunut yleisen talouden nousu ja kaupungin panostus ennalta ehkäisevään työhön. Opintojen keskeyttämisen ehkäisyyn oppilaitoksissa ja nuorten palveluissa on kehitetty uusia toimintamalleja, joilla on ollut positiivinen vaikutus: jatkuva haku toiselle asteelle, henkilökohtaiset opintopolut, Ohjaamon toiminnan kehittäminen, etsivän nuorisotyön resursointi, työpajojen ja oppilaitosten yhteistyö sekä yhteistyö yritysten kanssa.

Nuorten työpajoille (Viitakumpu, Myllykoski) ei ole pystytty ottamaan kaikkia kohderyhmään kuuluvia. Nuorten työpajalla toiminta on jatkunut koko vuoden keskeytyksellä. Palkkatukityöllistettyjen määrä laski 40% edellisestä vuodesta (59 / 35) johtuen tiukentuneesta taloustilanteesta.

Ohjaamoverkostossa sekä palvelupisteessä palvelua on ollut tarjoamassa mukana tiiviisti aiempien vuosien

tapaan Nuorisopalveluiden ohella TE-toimisto, Kela, Kymssote ja Ksao. Koronasta johtuen Ohjaamon palvelupiste on jouduttu siirtämään etäpalveluun lähes koko vuodeksi, mikä on heikentänyt matalan kynnyksen palvelun saatavuutta, sillä lähes kaikki palvelu ajanvarauksella (ohjaus puhelimitse, somekanavilla, sähköposti, Teams).

Nuorten mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat myös nuorisotyöttömyydessä esillä, iso osa etsivän nuorisotyön asiakkaista ei ole työkykyisiä. Taustalla voi olla esim. vuosia jatkunut päihteiden käyttö tai pitkäkestoiset mielenterveysongelmat. Etsivä nuorisotyö on maksuton ja vapaaehtoinen palvelu nuorelle. Etsivässä nuorisotyössä on pitkälti menty nuoren ehdoilla, nuorta eteenpäin kannustaen, motivoiden ja ohjaten.

Korona sotki monien työkokeilumahdollisuuksia, sillä paikkoja on ollut poikkeusoloissa vaikea löytää. Monelta kesätyöt peruuntuivat koronan vuoksi. Työnhakuprosessit ovat pitkittyneet tai rekrytoinnit ovat peruuntuneet kokonaan.

Mitä on tehty?

Nuorten työpajat:

- Korona aiheutti lisäpaineita nuorten työkokeilu- ja työpaikkojen saantiin.
- Etätöihin ohjautuminen ja epidemian aiheuttamat sulku- ja rajoitustoimenpiteet vähensivät nuorten työllistymismahdollisuuksia.
- Nuorten työpajojen tarjoamat työkokeilu- ja palkkatukipaikat helpottivat nuorten tilannetta. Työpajat tarjosivat erilaisia työllistämistä edistäviä palveluita yhteensä 130 nuorelle.
- Koronasta huolimatta Nuorten työpajalla toiminta painottui nuorten yksilölliseen tukemiseen ja ohjaamiseen sekä sosiaaliseen vahvistamiseen.

Ohjaamo:

- Ohjaamon ryhmätoiminnot ja valmennukset (Jännittäjä-ryhmä, Hyvinvointiryhmä, ADHD-ryhmät, HOT-muutosvalmennus, Uravalmennus) toteutuneet kuukausittain alkavina verkkoryhminä valtakunnallisena yhteistyönä
- Työpaikat vähentyneet, mutta Ohjaamon kautta järjestetty työnantajia sekä työnhakijoita kohtauttavia työnhakutapahtumia (Duunitreffit, työpaikkatorstait) useamman kerran vuoden aikana
- Tiivistetty yhteistyötä Ohjaamon ja kaupungin työllisyyspalveluiden kesken nuorten ohjaamiseksi palkkatukitöihin kaupungille sekä yli 200pv työmarkkinatukea saaneiden nuorten tukemiseksi palvelutarjonnalla
- Työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuville nuorille pidetty joka toinen viikko palvelututuksi-infoja (TEAMS), jotta nuoret saisivat mahdollisimman nopeasti tietoa tukimuodoista työllistymisen edistämiseksi

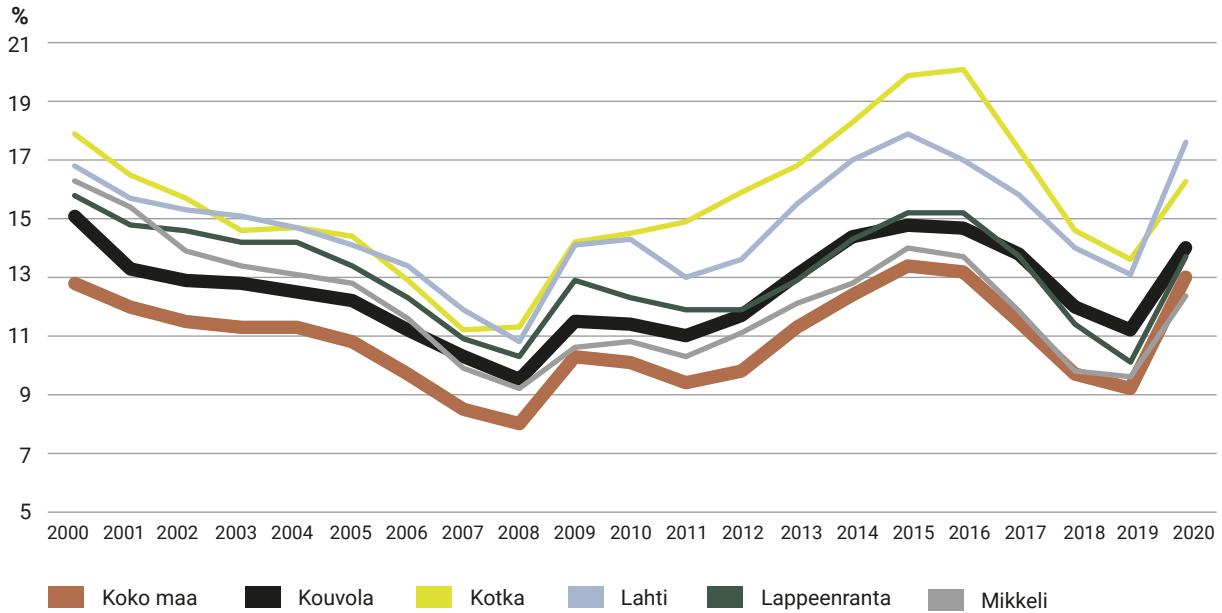
Etsivä nuorisotyö:

- Autettu nuoria työvoimakoulutuksen hakujen tekemisessä, ilmoittautumaan työnhakijaksi, autettu ymmärtämään Kelan ja TE-toimiston oma asiointeja, kuten niissä suunnitelmien hyväksymisessä tai etuuksien hakemisessa.
- Oltu mukana nuorten rinnalla aktivointisuunnitelmien tekemisessä TYP-ajoilla. Etsivästä työstä ollaan myös autettu toteuttamaan ja etsimään sopivaa polkua TYPissä tehdyn suunnitelman mukaisesti.
- Autettu nuorta mm. päivittämään CV, työhakemusten tekemisessä, etsitty yhdessä töitä ja tsemppattu haastatteluun
- Autettu nuoria ohjautumaan ja aloittamaan kuntouttava työtoiminta tai työkokeilu työelämävalmiuksien parantamiseksi -> tässä yhteistyötä etsivät ovat tehneet paljon työpajojen ja yhdistysten kanssa. Työllistymistä edistäviä palveluita etsivät ovat yhdessä etsineet nuorten kanssa myös muualta, kuten yrityksistä.
- Joitakin nuoria on ohjautunut hyvin Kelan Nuotti-valmennukseen, johon nuori voi mennä kuntoutusrahalta vaikka olisikin vielä koulun kirjoilla mutta keskeytyksellä. Kuntouttavaan työtoimintaan nuori ei pääse jos on koulusta keskeytyksellä.
- Myös yhdistysten kanssa tehty yhteistyötä esim. kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilupaikkojen etsimisessä nuorelle.

2.4.2 TYÖIKÄISET

Työttömät

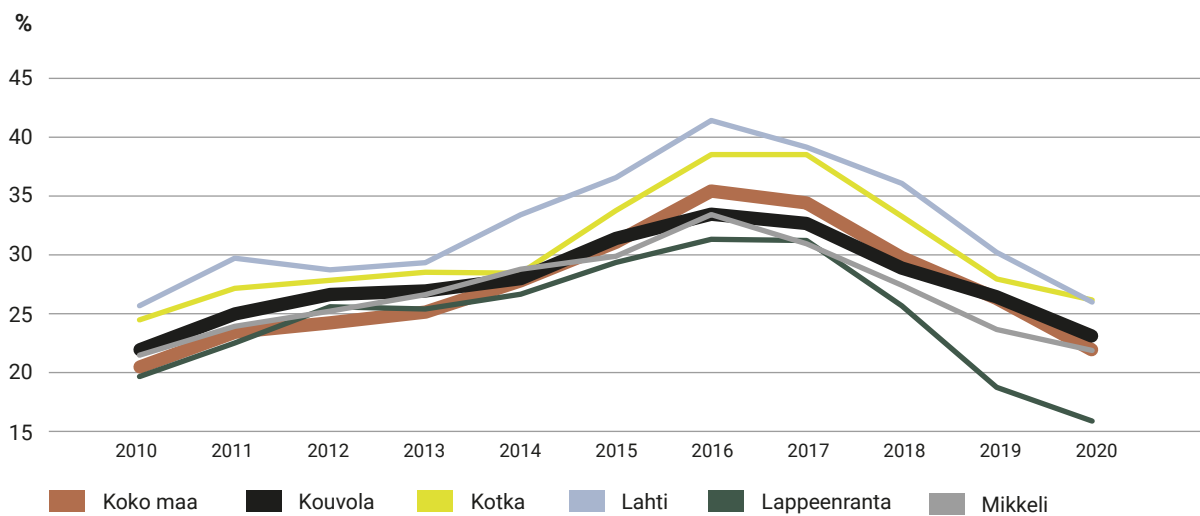
KUVA 58, työttömät, % työvoimasta

Kuva osoittaa, että työttömyys on koronan myötä noussut kaikissa vertailun kunnissa vuonna 2020. Kouvolan osalta työttömyyden kasvu on jäänyt pahimpia alueita pienemmäksi. (Tilastokeskus)

Pitkäaikaistyöttömät

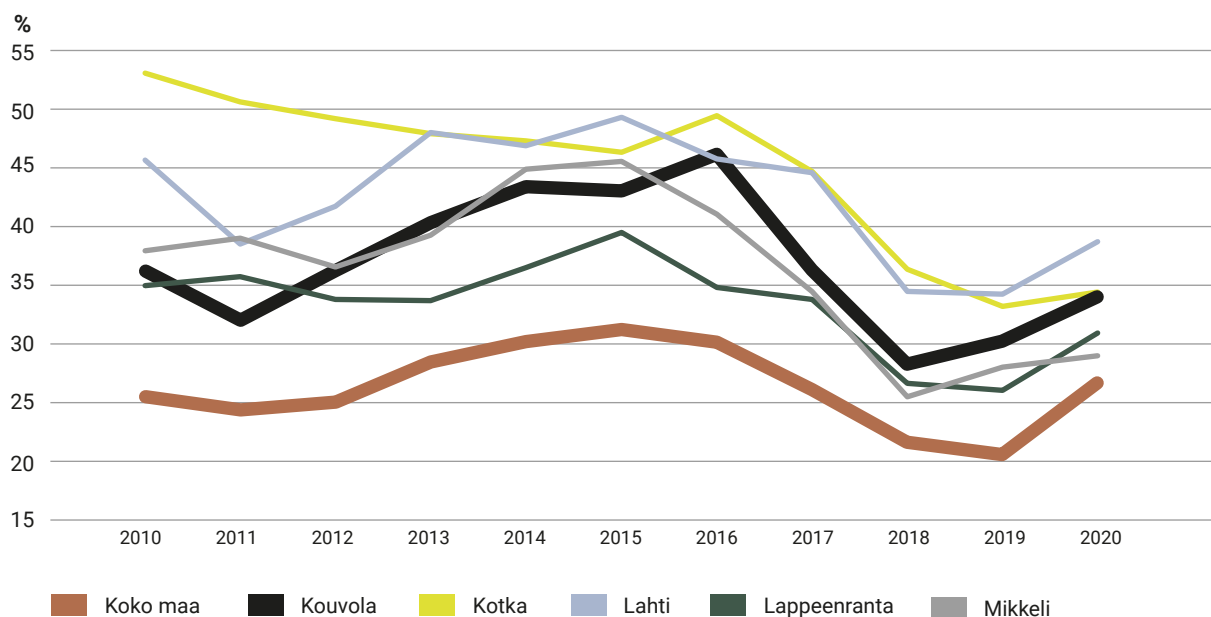
KUVA 59, pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

Kuvasta nähdään, että pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on vuoden 2020 aikana jatkanut vuodesta 2016 alkanutta laskuaan. Työttömyyden käännyessä kasvuun pitkäaikaistyöttömyyden kasvu alkaa tyypillisesti viiveellä, ja näin on käynyt nytkin – kuukausitasolla loppuvuonna 2020 ja alkuvuodesta 2021 pitkäaikaistyöttömyys on jo kasvanut merkittävästi. (Tilastokeskus)

Ulkomaiset työttömät työnhakijat

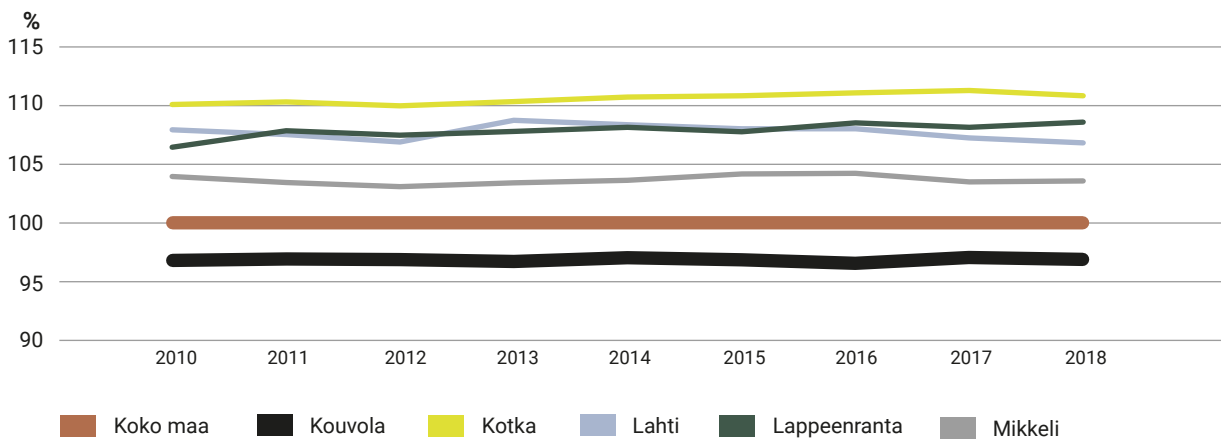
KUVA 60, ulkomaisten työttömien työnhakijoiden %-osuus ulkomaalaisesta työvoimasta, vuosikeskiarvo

Ulkomaisten työnhakijoiden työllisyystilanne ei ole seurannut kokonaisuudessaan myönteistä työllisyyskehitystä. Ulkomaalaisten työttömien osuus ulkomaisesta työvoimasta on kasvanut Kouvolaan vuodesta 2018 alkaen. (Tilastokeskus)

Työpaikkaomavaraisuus

KUVA 61, työpaikkaomavaraisuus= työpaikat/alueella asuva työllinen työvoima

Kuva osoittaa, että Kouvolaan työpaikkaomavaraisuus on vertailukunnista heikoin ollen 97 % vuonna 2018. Työpaikkaomavaraisuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. (Tilastokeskus)

Arviointi

KUVAT 58, 59, 60 ja 61

Vuonna 2017 työttömyys lähti Kouvolaan samansuuntaiseen laskuun kuin vertailukunnissa ja koko maassa. Laskua kesti kolme vuotta, kunnes viime vuonna koronan vuoksi työttömyys kääntyi kasvuun. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden %-osuus ulkomaisesta työvoimasta laski erityisen paljon vuodesta 2016 vuoteen 2018, lähes 20 %-yksikköä. Se lähti kuitenkin kasvuun jo vuonna

2019. Pitkäaikaistyöttömyydessä nämä muutokset tapahtuvat viiveellä, viime vuonnakin kehitys näyttää vielä positiiviselta. Kouvolaan on vähemmän työpaikkoja kuin vertailukunnissa alueella asuvaan työlliseen työvoimaan nähden. Toisaalta on myös kohtaanto ongelma eli työttömien työnhakijoiden joukossa ei ole sopivaa koulutusta ja osaamista, joita avoimissa työpaikoissa haetaan.

Mitä on tehty? KUVAT 58, 59, 60 ja 61

- Korona on lisännyt pitkäaikaistyöttömyyttä merkittävästi. Kaupunki on myöntänyt pitkäaikaistyöttömiä työllistävälle yhdistyksille lyhytaikaista korotonta lainaa palkanmaksun mahdollistamiseksi työllistämistukikorvauksien jälkikätemaksatuksen takia.
- Hankinnoilla työllistämisen hanke on alkanut 1.4.2021. Hankkeella tavoitellaan työllisyyden edistämistä hankintojen kautta, verkostoituminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen valtakunnallisesti.
- Palkkatukipaikkoja on lisätty merkittävästi vuodelle 2021.
- Yhteistyö oppilaitosten kanssa opinnollistamisen edistämiseksi on aloitettu.
- Tiedolla johtamista on kehitetty, koronan myötä työttömyyden kehitystä seurataan kuukausitasolla eri kohderyhmien osalta
- Yrityksille suunnattujen korona-avustusten hakemista ja myöntämistä alueelle on seurattu Kinnon yritys-

- palvelujen kanssa ja tiedotettu erilaisista tukimahdollisuuksista ja myös tuettu hakemusten teossa
- Kaupungilla on käynnissä Talenttimagneetti –hanke, jonka päätavoitteena on houkutella osaajia Kouvolaan ja edistää osaavan työvoiman löytämistä koko Kymenlaakson yritysten tarpeisiin. Hankkeessa mm. valmennetaan yrityksiä osaajien houkutteluun ja rekrytointiin.
- Kaupunki on myös vahvasti mukana Kymenlaakson liiton koordinoimassa ennakointityössä, jossa kartoitetaan ja ennakoitaan alueen yritysten osaamistarpeita ja vaikutetaan koulutustarjontaan.
- Kaupunki valmistelee Asuntopolittisia linjauksia konsernin yhteisten ponnistusten suuntaamiseksi alueen veto- ja pitovoiman kasvuun.
- Muita kaupungin työllisyyden parantamiseen tärkeitä toimia on listattu kohdassa Toimentulotukea pitkäaikaisesti saaneet.

2.4.3 TIIVISTELMÄ

Työllisyyden kokonaiskehitys on ollut valtuustokaudella hyvä kevääseen 2020 asti kaikissa eri kohderyhmässä. Työllisyysasteen myönteistä kehitystä Kouvolassa selittää osin se, että työikäinen väestö on vähentynyt Kouvolassa. Kun väki vähenee, jäljelle jäävien on helpompaa löytää työtä. Kokonaisuudessaan vuoden 2020 työllisyyskehitys oli kuitenkin poikkeuksellinen vuorisatorata. Alkuvuoden myönteinen työllisyyskehitys vaihtui maaliskuussa koronan myötä jyrkkään sukellukseen, josta sitten syksyn mittaan alettiin nousta. Työttömyysaste laski vuoden 2016 (14,7 %) arvosta vuoteen 2019 3,5 % -yksikköä ollen vuoden 2019 lopussa 11,2 %. Vuoden

2020 kesällä työttömien työnhakijoiden määrä oli ennätyskorkea, kesäkuussa työttömiä työnhakijoita oli 6 521. Vuoden 2020 työttömyysaste oli 14,0 %. Työttömyys kasvoi 2020 niin nuorten kuin aikuistenkin keskuudessa. 2021 alkuvuonna kaikissa ikäryhmissä työttömyys on edelleen laskenut. Suhdanneheilahteluille tyypilliseen tapaan pitkäaikaistyöttömyyden suurin kasvu tapahtuu viiveellä, ja on siis selvässä kasvussa. Koronan myötä työttömäksi keväällä 2020 jääneistä osa ei vielä ole löytänyt uutta työtä, vaan on vajonnut pitkäaikaistyöttömyyteen.

2.4.4 ARVIOINTI

Painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet

Hyvin toimivia käytäntöjä jatketaan, tulevat muutokset TE-palveluiden järjestämisessä ja hyvinvointialueisiin järjestymisessä otetaan vastaan uusina mahdollisuuksina, ja työllisyyden edistämistyötä tehdään kaikilla rintamilla. Kaupunki tekee jatkuvasti toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi, ja olemassaolevat toimintamallit palkkatukipaikkojen, kesätyöpaikkojen ja Kouvola-lisän maksamisessa tulevat jatkumaan. Työllisyyden kehittäminen on usean toimijan verkostoyhteistyötä, jota on tehty mm. maakunnallisen työllisyysohjelman laatimisen yhteydessä. Kaakkois-Suomen TE-toimisto, Kymsoten työelämäpalvelut, oppilaitokset ja kolmannen sektorin toimijat, mm. Parik-säätiö, ovat merkittäviä kumppaneita työllisyyden edistämisen ekosysteemissä. Toimijaverkos-

to mahdollistaa monialaisen ja osuvan palvelun työttömien kuntalaisten tarpeiden mukaisesti.

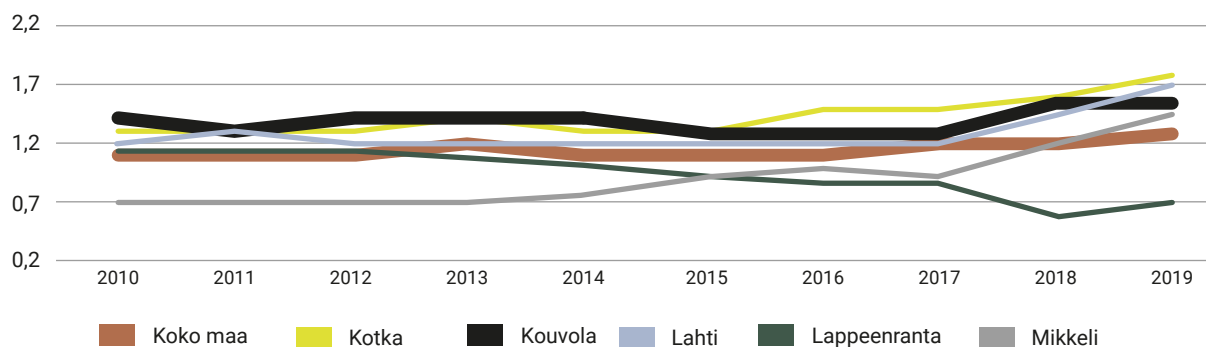
Kymsoten Työkykyä tukemassa Kymenlaakso-hanke parantaa terveydentilaan liittyvien toimintamallien käyttöä asiakkaiden auttamisessa työllistymisessä. Jatkossa hyvinvointialueet 2023 alkaen, ja hallituksen puoliväliriihen linjaus TE-palveluiden uudistuksesta 2024 tuovat isoja muutoksia työllisyydenhoidon rakenteisiin. Kouvolaan kaupunki valmistautuu muutoksiin yhdessä toimijakentän kanssa niin, että työllisyydenhoito on jatkossakin hyvällä tasolla. Laaja verkostoituminen ja erilaiset yhteistyöhankkeet mm. EU:n elpymisrahaston tuella ovat avainasemassa työllisyyden menestyksessä hoidossa.

2.5 Arjen turvallisuus: elinympäristön viihtyisyys, turvallisuus ja esteettömyys

2.5.1 LAPSET JA NUORET

Lastensuojelu

KUVA 62, huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavanikäisestä väestöstä

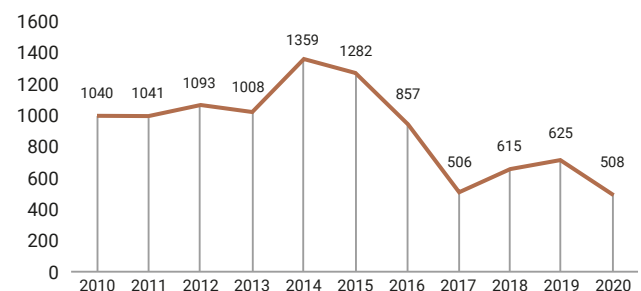

Kuvaaja osoittaa huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleiden 0-17 -vuotiaiden lasten osuuden viimeisimmän sijoitustiedon mukaan. Kouvolaan osuus on ollut lievästi nouseva vuoden 2017 jälkeen, ollen vuonna 2019 1,5%. Arvo on vertailukunnista toiseksi pienin. Koko maan keskiarvo on kuitenkin hieman Kouvolaan arvoa pienempi. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

Kouvolaan tilanne vertailussa muihin on pysynyt suurin piirtein samana kuin vuonna 2019. Lastensuojelun sosiaalityössä asiakasperheiden tilanteet ovat monisyisiä. Perheissä on taloudellisia vaikeuksia, päihteiden käyttöä ja mielenterveyden vaikeuksia. Lasten ja nuorten ympärivuorokautisen vaativan sijaishuollon tarpeet ovat lisääntyneet johtuen päihde- ja mielenterveyden ongelmista ja erikoissairaanhoidon mahdollisuuksista tukea lapsia ja nuoria näissä tilanteissa.

KUVA 63, avohuollon piirissä lapsia ja nuoria vuoden aikana

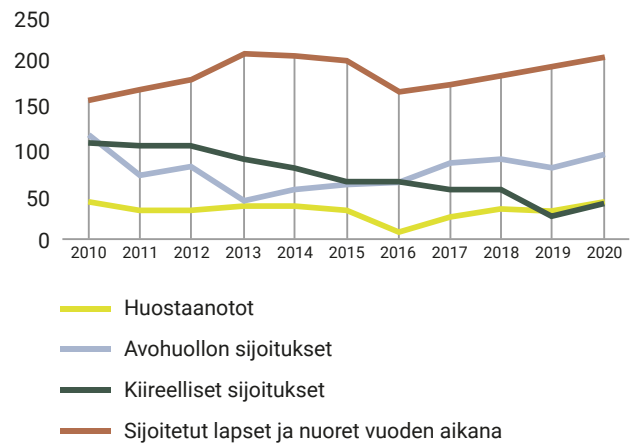

Kuva näyttää avohuollon piirissä vuoden aikana olleiden lasten ja nuorten lukumäärän Kouvolaan. Määrä on pysynyt suurin piirtein samana vuoden 2017 ja 2020 välillä. Määrä oli 508 lasta ja nuorta vuonna 2020. (Kymsote)

Mitä on tehty?

- Resurssien lisääminen perhesosiaalityöhön ei vielä näy työskentelyssä koko Kymenlaaksossa, mutta Kouvolassa avohuollon asiakkaiden vähentyminen johtuu osittain aiempaa vahvemmasta resurssoinnista. Lisäksi lapselle ja perheelle on voitu myöntää heidän tarvitsemiansa tukitoimia myös palvelutarpeen arvioinnin aikana -> palvelujen oikea-aikaisuus on toteutunut aiempaa paremmin
- Perheiden varhaisia palveluja on kehitetty koko ajan, mm perhekeskustoiminta, monialainen arviointi
- Kyse osittain myös normaalista vuosittaisesta vaihtelusta
- Lastensuojeluilmoitusten määrän lasku - vuosittainen vaihtelu
- Lastensuojelun sosiaalityön sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat on koulutettu systemiseen työskentelyyn. Vaikka tiimien viikkokokousten rakenne ei kaikilta osin toteudu, on työskentelyssä tapahtunut muutosta, eli työ painottuu aiempaa enemmän suhdeperustaiseen työhön.

KUVA 64, sijoitetut lapset vuoden aikana

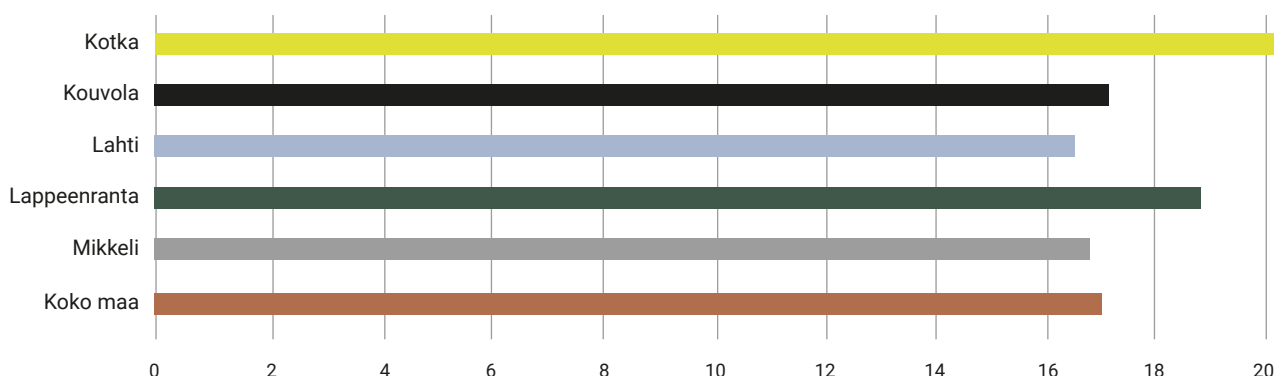

Kuvassa nähdään sijoitettujen lasten määrän kehitys 10 vuoden aikana. Huostaanottojen määrä on pysynyt suurin piirtein samana, ollen 40 vuonna 2020. Avohuollon sijoitusten määrä on myös samaa luokkaa kuin aiemminkin, v. 2020 määrä on 97. Kiireellisen sijoitusten määrä on vähentynyt, v. 2020 se on 45. Sijoitettujen lasten ja nuorten määrä on kasvanut, ollen 202 vuonna 2020. (Kymsote)

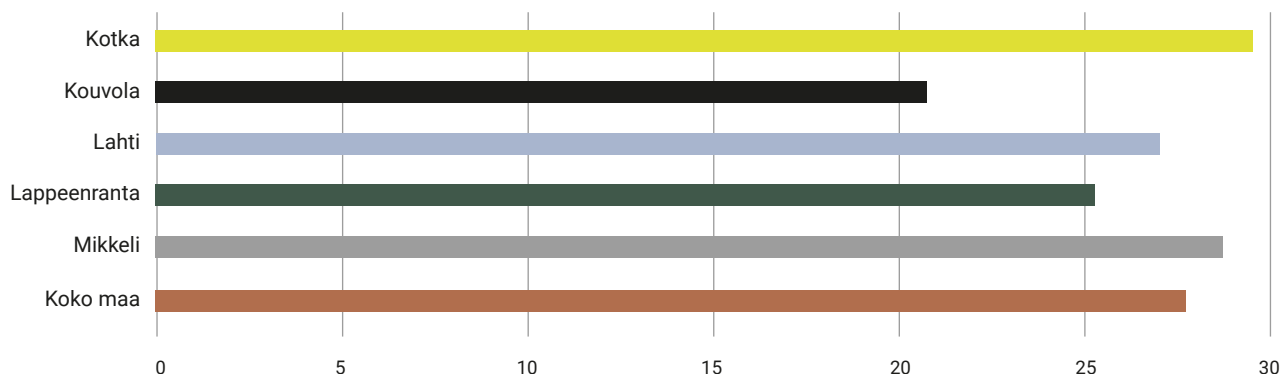
Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana

KUVA 65, kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien henkistä väkivaltaa, % 4.-5 –luokan oppilaista

Kuva osoittaa niiden oppilaiden osuuden 4.-5.-luokkalaisista, jotka ovat kokeneet henkistä väkivaltaa aikuisten taholta. Kouvolassa osuus on 17,5 % ollen vertailukunnista kolmanneksi suurin ja hieman koko maan tasoa suurempi. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

KUVA 66, kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien henkistä väkivaltaa,% 8.-9. luokan oppilaista

Kuva osoittaa niiden oppilaiden osuuden 8.-9.-luokkalaisista, jotka ovat kokeneet henkistä väkivaltaa aikuisten taholta. Kouvolassa osuus on 20,9 % ollen vertailukunnista pienin ja myös koko maan tasoa selvästi pienempi. (Kouluterveyskysely 2019, THL)

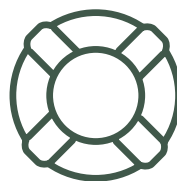
Arviointi

17,5% Kouvolan 4.-5.-luokkalaisista ja 20,9% Kouvolan 8.-9.-luokkalaisista on kokenut vuoden 2019 kouluterveyskyselyn mukaan vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten toimesta henkistä väkivaltaa vuoden aikana. Määrä on huolestuttava ja merkittävä. Määrän perusteella on tarve kehittää ja tehostaa monialaista, moniammatillista ja monitoimijasta työskentelyä perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi. 8.-9.-luokkalaisten kohdalla tytöt ovat kokeneet selvästi enemmän henkistä väkivaltaa kuin pojat.

Kouvolan lukioiden 1.-2. luokilla henkistä väkivaltaa kokeneiden osuus on yhä kasvanut yläkouluun nähden, ollen 23,9%; sen sijaan ammatillisissa oppilaitoksissa osuus on pienentynyt, ollen 18,5%. Ammatillisissa oppilaitoksissa on kuitenkin havaittavissa merkittävän sukupuolten välinen ero (pojat 11,2%, tytöt 32,5%). Myös lukioikäisissä tyttöjen osuus oli selvästi poikia suurempi.

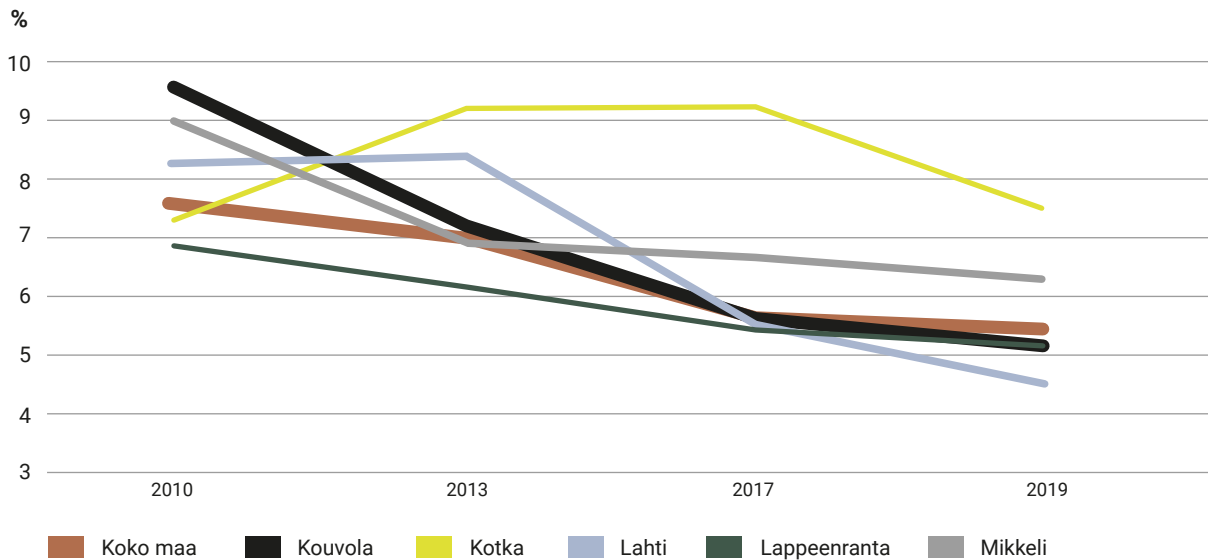
Mitä on tehty?

- koulut tekevät tiivistä yhteistyötä perheiden ja huoltajien kanssa
- kouluissa tehdään verkostoyhteistyötä useiden toimijoiden kanssa
- kaupungissa on kehitetty yhteistyötä ja yhteistyömalleja lapsiperheiden sosiaalityön kanssa

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

KUVA 67, koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuva osoittaa koulukiusaamisen vähentyneen 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa Kouvolaan vuodesta 2010 lähtien. Vähintään kerran viikossa koulukiusaamista kokeneiden osuus on Kouvolaan pienempi kuin koko maassa keskimäärin, ja vertailukunnista toiseksi pienin (Kouluterveyskysely 2019, THL)

Arviointi

Perusopetuksen 8.- ja 9.-luokkalaisten vähintään viikottaiset kiusaamiskokemukset ovat huomattavasti vähentyneet vuosina 2010-2019. Tendenssi on ollut kauttaaltaan laskeva. Vuonna 2019 viikottaisia kiusaamiskokemuksia oli 5,2% 8.-9.-luokkalaista. Työtä koulukiusaamisen parissa ja ennaltaehkäisemiseksi jatketaan suunnitelmallisesti yhteistyöverkostoissa. Lukioissa koettu kiusaaminen laski 2010-2019 Kouvolaan 0,6 prosenttiyksikköä (2,4% -> 1,8%) mutta silti kiusaamisen kokeminen oli verrokkikaupunkeja yleisempää ja koko maan keskiarvoa (1,1%) suurempaa. Ammatillisessa oppilaitoksessa kiusaamisen vähenemiseen on mahdollisesti vaikuttanut runsas, avoin keskustelu ja aiheen tuominen usein esille sekä tiedotus.

Mitä on tehty?

Perusopetus:

- Kiva-koulun toiminta on laajaa ja kattavaa kouluissa
- koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat ja hyvinvointioppimisen suunnitelmat ovat osana kiusaamisen ennaltaehkäisevää toimintaa
- yhteistyötä tehdään tiiviisti muiden toimijoiden kanssa
- noudatamme yhteisesti rakennettuja toimintamalleja muiden toimijoiden kanssa, esimerkkinä poliisiyhteistyö
- kiusaajien ja kiusattujen osalta yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön ja tarvittaessa verkostotyöhön on panostettu kouluissa

Lukiot:

- Ryhmytymiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen tähtääviä tapahtumia on pyritty järjestämään mahdollisuuksien mukaan.
- Yksittäisille opiskelijaryhmille on tehty kiusaamisen kokemiseen liittyvää kartoittavaa kyselyä.
- Vastaavaa kiusaamisen ehkäisemiseen tähtäävää toimenpidehanketta kuin KIVA-koulu ei ole ollut lukioskoulutuksen puolella.

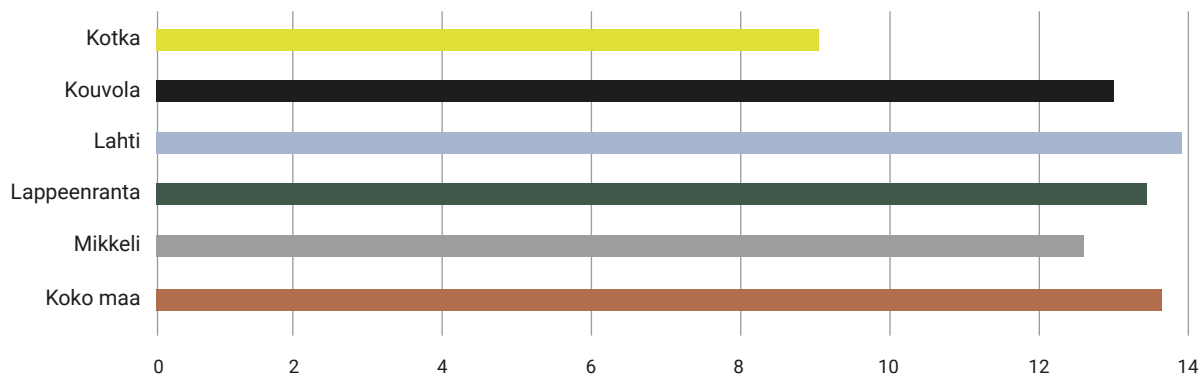
Ammatillinen oppilaitos:

- Ohjeistuksia päivitetty
- Tapauksiin puututtu välittömästi ohjeistusten mukaisesti
- Opiskelijahuollon tuki

2.5.2 TYÖIKÄISET

Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus

KUVA 68, lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus, % 20-64 –vuotiaat vuonna 2020

Kuvassa näkyy lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden 20-64 –vuotiaiden osuus Kouvolassa ja vertailukunnissa vuonna 2020. Kouvola sijoittuu vertailukuntien suhteen keskitasolle, ja koko maahan verrattuna alhaisemmalle tasolle. (THL, Sotkanet)

Arviointi

Lähisuhdeväkivalta voi kohdistua henkilön nykyiseen tai entiseen kumppaniin, lapseen, lähisukulaiseen tai muuhun läheiseen. Sen muodoista tavallisinta on henkinen väkivalta. Lisäksi siihen yhdistyy usein muita väkivallan muotoja, kuten fyysinen, taloudellinen, seksuaalinen, uskontoon tai kunniaan liittyvä väkivalta, laiminlyönti, kontrollointi tai vaino. Lähisuhdeväkivalta on pitkälti piilo-ongelma. Vain murto-osa lähisuhdeväkivaltaa kokevista on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluihin, lääkäriin, poliisiin tai muihin palveluihin. Tavanomaista on, että palveluissa ei tunnisteta lähisuhdeväkivaltaa kokevia (THL 2021). Lähisuhdeväkivallan tai uhkailun kokemista ilmenee eniten nuorilla aikuisilla: Kouvolassa ikäryhmässä 20-64 –vuotiaat indikaattori saa arvon 13,1%, mutta hieman nuorempaa ikäryhmää 20-54 –vuotiaita tarkasteltaessa arvo on jo 16,2 %. Ero sukupuolten välillä on selkeä: 20-54 –vuotiaiden naisten osuus on 19,6 % miesten osuuden ollessa 12,8 %. Indikaattorista ei ole saatavilla pitkän aikavälin vertailua.

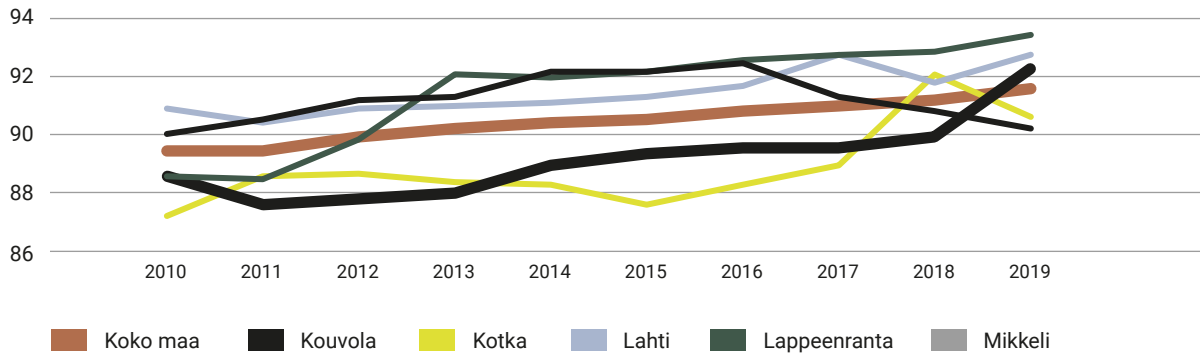
Mitä on tehty?

- Vuonna 2020 perustettiin monialainen, maakunnallinen Väkivaltatyön foorumi, jonka tehtävä on edistää perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyötä Kymenlaaksossa
- Toimintaohje-esite sosiaali- ja terveystieteiden sekä kunnan toimijoille
- Lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn, tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvät koulutukset ammattilaisille
- Teams-infot lähisuhdeväkivallan palveluista, turvako- tipalvelusta sekä Pysäkin toiminnasta
- Tietoiskut sähköisiin infotauluihin
- Marak-menetelmä työkaluna lähisuhdeväkivaltaan puuttumiseksi
- Aloitettu laatimaan maakunnallista Väkivaltatyön mallia – ohjeet palveluntuottajille palvelunkuvauksen kirjoittamiseksi

2.5.3 IKÄIHMISET

Kotona asuvat

KUVA 69, kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kuvassa nähdään kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuuden kehitys vuosien 2010-2019 välillä Kouvola ja vertailukaupungeissa. Osuus on ollut Kouvola koko ajan lievästi nouseva, ollen 92,4 % vuonna 2019. Osuus on vertailukaupungeista kolmanneksi suurin Lappeenrannan ja Lahden jälkeen, ja myös koko maan tasoa suurempi. (THL, Sotkanet)

Arviointi

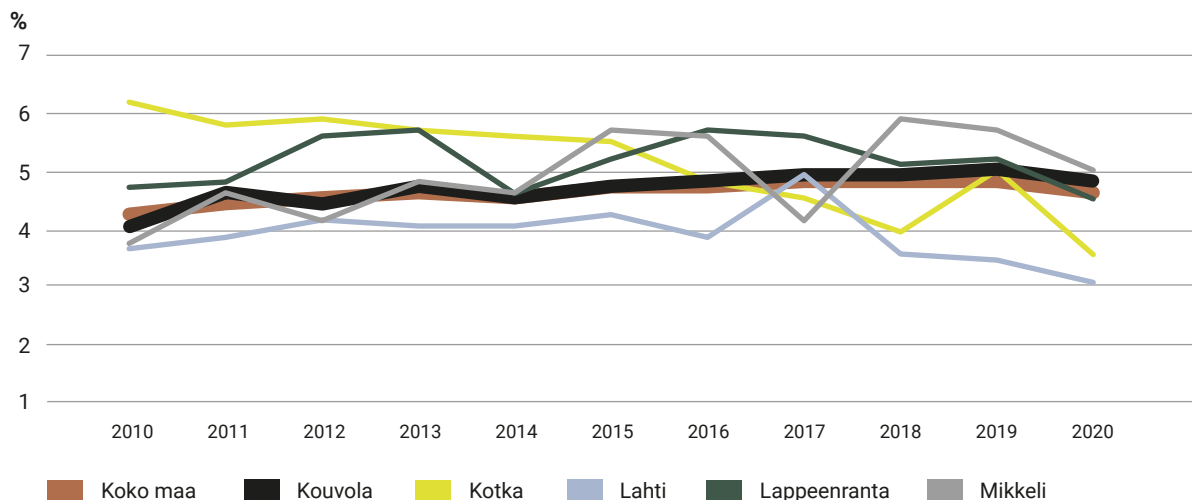
Vuonna 2020 75 vuotta täyttäneitä Kouvola oli 12,8 prosenttia koko väestömäärästä. Heistä kotona asui 91,9 prosenttia. Kotona asuvien osuus on hieman vähemmän kuin edellisellä vuonna, ollen kuitenkin vuoden 2019 valtakunnan tasoa (91,7%) korkeampi. Kymsoten ikääntyneiden palveluiden painopisteenä on valtakunnallisten linjausten mukaisesti kotona asumisen tukeminen sekä kotiin annettavien palveluiden ja ennaltaehkäisevien toimien vahvistaminen. Kansallisten tavoitteiden mukaisesti tavoitteena on ikäihmisten palvelurakenteen keventäminen siirtämällä palveluiden painopistettä ympärivuorokautisesta asumispalvelusta kotiin annettaviin palveluihin. Toteutuneet palvelurakenteen muutokset eivät vielä näy säännöllisen kotihoidon tai omaishoidon peittävydessä eivätkä näin ollen kotona asuvien määrässä. Tärkeää kotona asumisen tukemisessa on oikea-aikainen palveluiden saanti ja sujuvat asiakaspolut sekä ennaltaehkäisevät ja varhaisen tuen palvelut. Palveluiden oikea-aikaisuutta tukee osaltaan ikääntyneiden palveluiden keskitetty neuvonta ja ohjaus; Ikäopastin. Ikäopastimesta saa tietoa, neuvontaa ja ohjausta hyvinvoinnin edistämisestä, varhaisen tuen palveluista, kotihoidosta, asumis- ja hoivapalveluista. Tarvittaessa asiakkaalle järjestetään palvelutarpeen arviointi ja tarpeen mukaiset palvelut.

Mitä on tehty?

Kymsoten Ikäopastimen toimintaa on edelleen kehitetty muun muassa eri yhteydenotto tapoja vahvistamalla. Varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevien palveluiden toimintamalleja on kehitetty yhteistyössä kuntien kanssa. Sosiaaliohjausta vahvistamalla on pystytty tukemaan entistä tehokkaammin ikääntyneen väestön kotona asumista. Ikääntyneiden palveluiden ja terveyspalveluiden yhteistyönä on käyttöönotettu Suoran kotiutuksen toimintamallia, jossa on lisätty asiakasohjaus resurssia sairaaloihin ja laitoksiin.

Omaishoidon tuen hoidettavat vuoden aikana

KUVA 70, omaishoidon tuen hoidettavat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kuvassa esitetään vertailu omaishoidon tuen 75-vuotiaiden hoidettavien osuudesta Kouvolan ja vertailukuntien välillä vuosina 2010-2020. Kouvolaan osuus on vertailukunnista toiseksi suurin Mikkelin jälkeen, ollen myös hieman koko maan tasoa suurempi. Osuus on Kouvolaan ollut lievästi nouseva v:sta 2010 lähtien vuoteen 2019 saakka, jonka jälkeen se on hieman laskenut. (THL, Sotkanet)

Arviointi

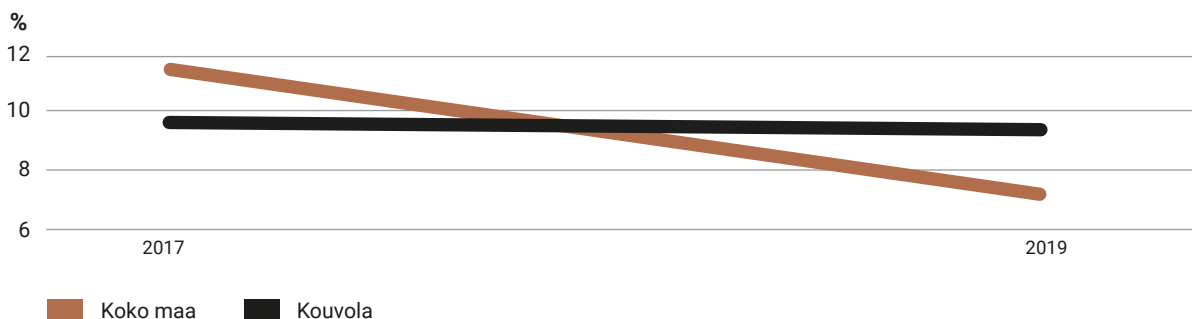
Omaishoidon tuen piirissä 75 vuotta täyttäneistä vuonna 2020 oli 3,5 prosenttia, mikä on vähemmän kuin edellisenä vuonna. Omaishoidon asiakkaiden määrässä kokonaisuutena ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Iäkkäämpien omaishoidettavien määrä on hieman kasvanut ja puolestaan alle 65 vuotiaiden omaishoidettavien määrä hieman laskenut. Hoitoisuusluokkien asiakasmäärissä ei myöskään ole merkittävää vaihtelua. Omaishoittoon tulee tasaisesti uusia asiakkaita, mutta saman aikaisesti myös palvelun piiristä poistuu asiakkaita.

Mitä on tehty?

Omaishoidon toimintamallien kehittämisellä pyritään lyhentämään omaishoidon tuen käsittelyaikoja ja tehostamaan seurantakäyntejä. Omaishoidon tukitiimin resursseja vahvistettiin kahdella lähihoitajalla. (koko Kymysote)

Muistinsa huonoksi kokevien osuus

KUVA 71, muistinsa huonoksi kokevien osuus, % 75 vuotta täyttäneet

Kuvassa nähdään muistinsa huonoksi kokevien osuus 75 vuotta täyttäneistä Kouvolaan ja koko maassa keskimäärin. Kaikista vertailukaupungeista ei tietoa ollut saatavilla, joten vertailu tehdään Kouvolaan ja koko maan välillä. Kouvolaan osuus on selvästi koko maan keskiarvoa suurempi, ollen 9,4 %. Osuus on hieman laskenut vuoteen 2013 verrattuna. (THL, Sotkanet)

Arviointi

lääkäiden henkilöiden toimintakyvyn tärkeä ulottuvuus on kognitiivinen toimintakyky: muisti- ja ajattelutoimintojen voimavarat. Muistisairaudet ja niihin liittyvä toimintakyvyn heikkeneminen vaarantavat iäkkään henkilön kyvyn pitää omia puoliaan ja arvioida omaa tilannettaan. Indikaattorilla on selkeä yhteys edellytyksiin asua itsenäisesti. Palvelutarpeen yksilöllinen arviointi kuuluu lakisääteisesti kaikille 75 vuotta täyttäneille, joilla on mahdollista tarvetta sosiaali- ja terveyspalveluille. Muistisairauksia voidaan todennäköisesti ehkäistä tai sairastumista viivästyttää vaikuttamalla elintapoihin liittyviin riskitekijöihin (esim. liikunta, ravitus) (THL 2021).

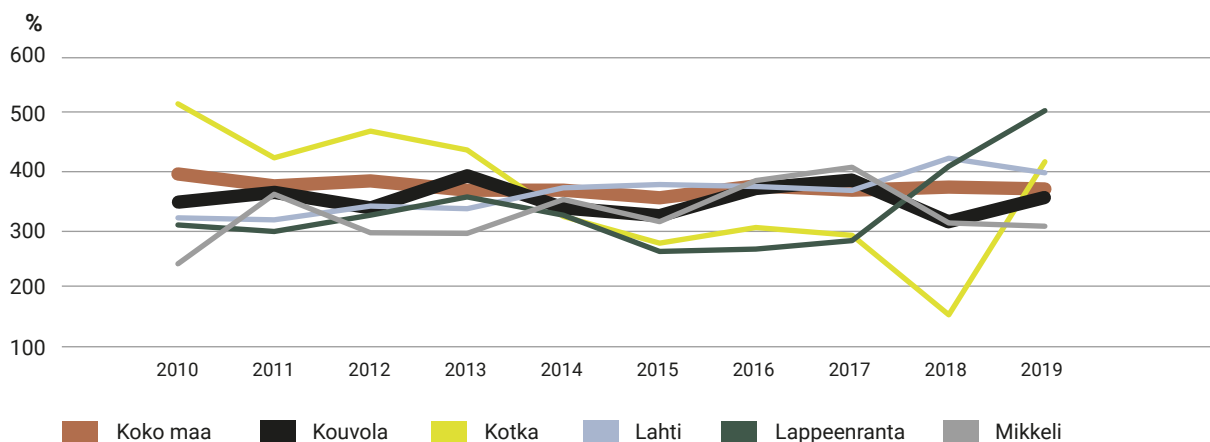

Mitä on tehty?

- Kymsoten Geriatrisen ja gerontologisen osaamis-keskuksen kehittämisessä korostuu ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki sekä tiivis yhteistyö kolmannen sektorin kanssa. Toimintamallien kehittämisen myötä on mahdollistettu muistitutkimuksiin pääsy matalalla kynnyksellä, oman tai läheisen huolen perusteella.
- Muistisairauksien asiantuntija- ja tukikeskus Kymenlaakson Muistiluotsi tukee muistisairaana sekä omaisten ja läheisten arjessa selviytymistä. Tätä tukea tarjotaan antamalla ohjausta ja neuvontaa, jakamalla tietoa sekä järjestämällä vertaistukiryhmiä. Toiminnan keskeiset osa-alueet ovat asiakastyö, vapaaehtoistoiminta ja vaikuttaminen ja verkottuminen. Asiakastytytyväisyyden keskiarvo on 8,81.
- Muistiluotsin Muistikahvilat eri puolilla Kouvola kokoontuivat yhteensä 24 kertaa, käyntikertoja 198. Lisäksi järjestettiin 5 etämuistikahvilaa, osallistumiskertoja oli 15.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot (Sotkanet)

KUVA 72, kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Kuvassa esitetään kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitojaksojen määrän kehittyminen/10 000 vastaavan ikäistä vuosien 2010-2019 aikana. Kouvolan arvo vuonna 2019 on 356,1 mikä on toiseksi alhaisin vertailukuntiin nähden. Se on myös koko maan tasoa alhaisempi. (THL, Sotkanet)

Arviointi:

Valtaosa iäkkäiden henkilöiden tapaturmista aiheutuu kaatumisista. Yleisin tapaturmapaikka on koti. Iäkkäillä kaatumisten seuraukset ovat vakavampia kuin nuoremmilla ikäryhmillä. Suomessa kuolee vuosittain noin tuhat henkilöä kaatumisen seurauksena. Kaatumisesta voi seurata erilaisia vammoja, kuten lonkkamurtumia ja pään vammoja. Parhaimpiin tuloksiin kaatumisten ehkäisemisessä päästään ikääntyneen, hänen läheistensä ja ammattilaisen yhteistyöllä. Liikuntaharjoittelu on yksi tehokkaimmista keinoista ehkäistä kaatumisia (THL 2021).

Mitä on tehty?

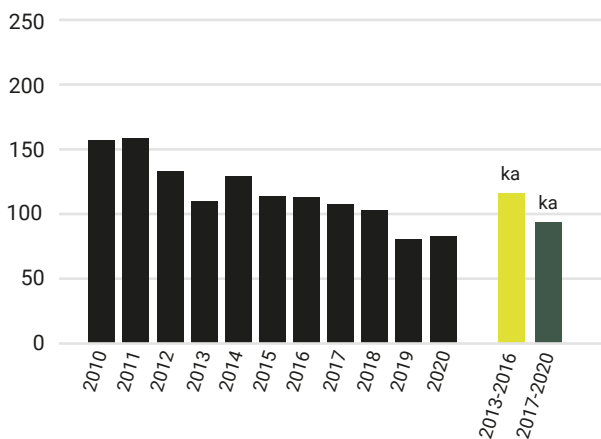
- KaatumisSeula –toiminta ikäihmisten kaatumisten ehkäisemiseksi käynnistettiin maakunnallisesti vuonna 2017. Sen puitteissa Kouvolaan kehitettiin oma toimintamalli ikäihmisten ohjaamiseksi fysioterapeutille neuvontaan ja kaatumisvaaran arviointiin. Ikäihmisille ja eri toimijoille pidettiin infoja kaatumisten ehkäisemisestä. KaatumisSeula –toiminta siirtyi vuodesta 2019 lähtien Kymsoten toiminnaksi.
- Kaatumisseula toimii tällä hetkellä eteläisen Kymenlaakson alueella ja toimintamallin laajentaminen pohjoiseen Kymenlaaksoon on käynnissä.

2.5.4 KAIKKI IKÄRYHMÄT

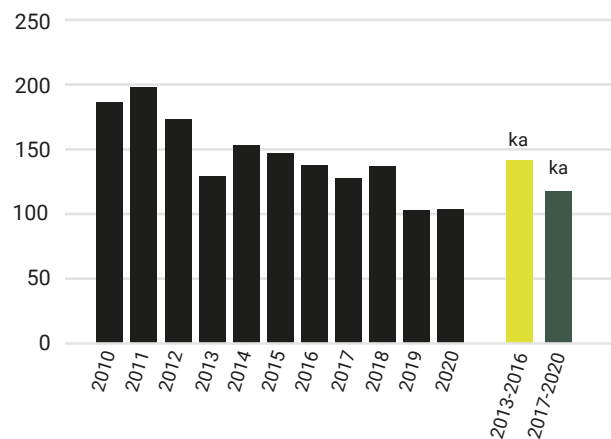
Liikenneturvallisuus

KUVA 73, tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuudet Kouvolassa 2010-2020

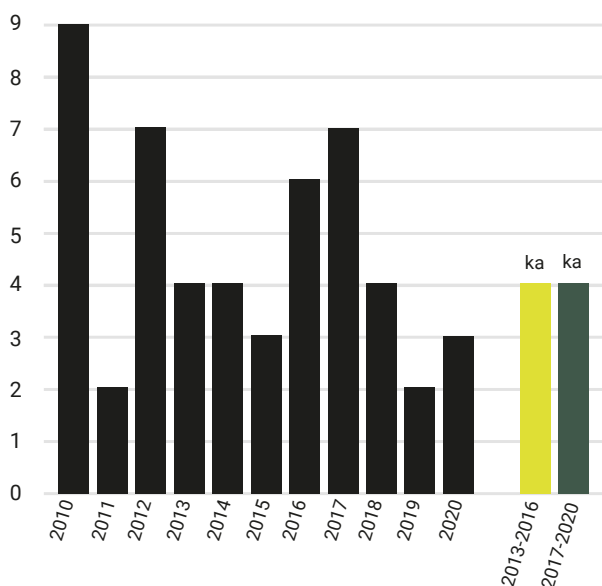
Henkilövahinko-onnettomuudet/vuosi

Loukkaantuneet (hlö/vuosi)

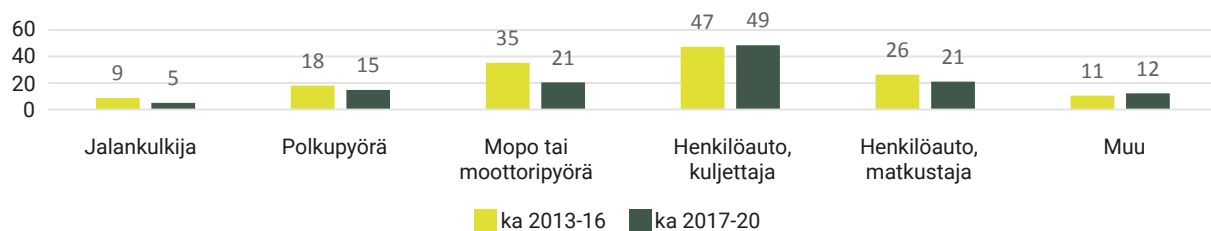

Kuolleet/vuosi

Kuvien mukaan sekä henkilövahinko-onnettomuudet että niissä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä on Kouvolassa vähentynyt selvästi vuoteen 2010 verrattuna. Vähentyminen näkyy myös neljän vuoden keskiarvovertailussa vuosien 2013-2016 ja 2017-2020 välillä henkilövahinko-onnettomuuksien ja loukkaantuneiden määrässä. (Tilastokeskus)

KUVA 74, tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuudet kulkutavoittain Kouvolassa (keskiarvo 2013-2016 ja keskiarvo 2017-2020, hlö/vuosi)

Kuvassa näkyy, että tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien kulkutapavertailussa Kouvolassa esille nousee jaksolla 2017-2020 henkilöauton kuljettajien suuri määrä verrattuna muihin kulkutapoihin. Toiseksi suurin määrä onnettomuuksista on tapahtunut mopolla/moottoripyörällä tai oltaessa henkilöauton matkustajana. Onnettomuustilastojen kulkutapoina mopo/moottoripyörä sekä henkilöauton matkustaja ovat vähentyneet jaksolla 2013-2016 verrattuna; sen sijaan henkilöauton kuljettajana olleiden määrä on kasvanut. (Tilastokeskus)

Arviointi

Tarkasteltaessa tieliikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrää tietyn ikäryhmän 100 000 asukasta kohden, esille nousevat 15-17 -vuotiaat. Kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä/100 000 vastaavan ikäistä on tässä ikäryhmässä suurin, ja Kouvolassa selvästi koko maan tasoa suurempi. Seuraavaksi suurin osuus on ikäryhmässä 18-20 -vuotiaat (Lähde: Tilastokeskus).

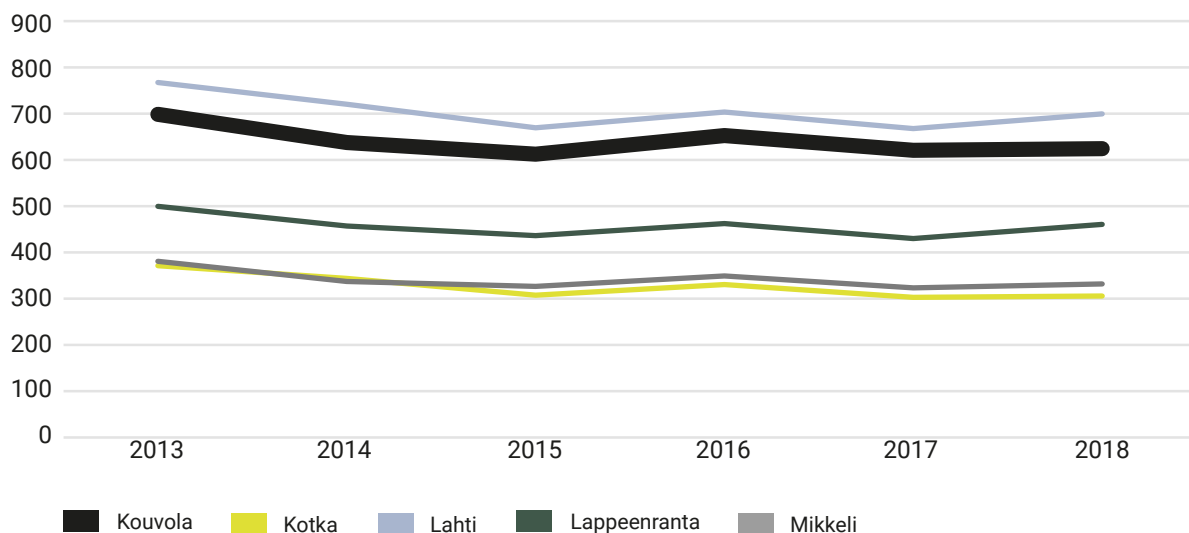
Kouvolan liikenneturvallisuussuunnitelma valmistui vuonna 2017. Kouvolassa toimii monialainen liikenneturvallisuustyöryhmä, jolla on keskeinen rooli suunnitelman toimeenpanossa. Liikenneturvallisuustyöryhmä tekee toimenpide-ehdotuksia kaupungin eri yksiköille ja sidosryhmille liikenneturvallisuuden parantamiseksi kaupungissa, ja seuraa toimenpiteiden toteutumista.

Mitä on tehty?

- Kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelma valmistunut (ASYM)
- Poliisin kanssa on yhteistyössä katsottu automaattivalvontaa katuverkolle
- Tieliikennelakiin liittyviä muutostarpeita tehdään, 2021 keskitytään suojateihin
- Nopeusrajoituksiin liittyvien toimenpiteiden edistäminen
- Liikenneturvallisuuteen liittyviä tapahtumia ja toimintoja, mm:
- Ikäihmisille suunnattu iltapäivä
- Koulujen alkamispäivän suojatiepäivystystempaus toteutui lähes kaikilla kouluilla (kaupunki, Liikenneturva, MLL, Lähi-Tapiola)
- KPL-Manse -ottelu fillarimatsiteemalla
- KSAO:n turvallisuustapahtuma, Liikenneturva mukana
- Heijastinpäivä huomioitiin laajasti varhaiskasvatuksessa, kouluilla kampanja koululaiskuljettajille/oppilaille. Lisäksi heijastimia jaettiin mm. matkakassuksessa.
- Pedanettiin on koottu varhaiskasvatukseen ja kouluille suunnattua aineistopankkia tapaturmien ehkäisyn puheeksiottoon (vinkkejä ja linkkejä, tehtäviä, teemoja jne.).
- Ehkäisevän päihdetyön viikolla sytytettiin kynttilät kävelykadulle rattijuoppojen uhrien muistolle

Kuntien ilmastopäästöt

KUVA 75, Hinku-laskentamenetelmän kasvihuonekaasupäästöt (kt CO2 ekv)

Kuvassa nähdään Kouvolan ja vertailukuntien kasvihuonepäästöjen kehittyminen ajanjaksolla 2013-2018. Kouvolassa päästöjen määrä on hieman vähentynyt jaksolla. Määrä on kuitenkin vertailukunnista toiseksi suurin vuonna 2018. (Suomen ympäristökeskus, Elinympäristön tietopalvelu Liiteri)

Arviointi

Kouvolan kasvihuonekaasupäästöt ovat viimeisimmän (2019) SYKE-laskennan (ns. Hinku-laskenta) mukaan 561,6 kt CO₂-ekv. (hiilidioksidiekvivalenttia). Asukasta kohti laskettuna päästöt ovat 6,8 t CO₂-ekv. Vertailuvuoteen 2007 nähden päästöt ovat laskeneet 34 %. Tavoitteena on 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää noin 10 % päästövähennystä vuositasona, mikä on saavutettuihin tuloksiin nähden huomattavasti enemmän.

Vertailukuntiin nähden Kouvolan päästötasoa nostavat

ennen kaikkea hajanainen yhdyskuntarakenne ja laaja haja-asutus. Nämä heijastuvat öljy- ja muun erillislämmityksen suhteellisen suurena osuutena sekä kunnan sisäisen liikenteen määrässä. Lisäksi maataloudella on Kouvolaan vertailukuntaa suurempi merkitys elinkeinona, ja se näkyy maataloudesta tulevana päästöinä.

Kouvola on muita kuntia pienempi kuormitus kaukolämmön tuotannossa, joka perustuu suurimmaksi osaksi metsäteollisuudesta tai muualta tulevaan jättepuuhun eli on siis biopohjaista.

Mitä on tehty?

- Kaupungin rakennusten energiatehokkuutta parannettu
- Öljylämmityksen osuutta kaupungin rakennuksissa vähennetty
- Kaupungin uudisrakennuksissa kaukolämpö tai maalämpö sekä aurinkopaneeleita
- Kaukolämmön tuotantoa lisätty ja sillä korvattu fossiilisia polttoaineita
- Sähköautojen julkisia latauspisteitä asennettu
- Kaupunki ostaa kaupunkipyöräjärjestelmän palveluna vuosittain

- Ruokahävikkiä vähennetty kaupungin ruokapalveluissa
- Kaupungin etätyöohje päivitetty ja lisätty etätyön mahdollisuuksia (normaalioloissa)
- Materiaalien uusiokäyttöä lisätty kaupungin sisäisissä toiminnoissa
- Hiilensidontaa lisätty istuttamalla avoimia alueita (meluvalleja) sekä kylvämällä avoimia hiekkapihoja
- Ympäristökasvatuksen osuutta vahvistettu varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Toiminnalliset puistot

Toiminnallisilla viheralueilla tarkoitetaan puistomaisia alueita, joissa on oleskelun lisäksi välineitä leikkimiseen ja liikkumiseen. Toiminnallisia viheralueita ovat siis **leikkipaikat, liikennepuistot sekä puistoissa olevat ulkokuntoilupaikat**, jotka ovat maksuttomia. Tässä yhteydessä toiminnallisiksi viheralueiksi ei lasketa yleisurheilukenttiä eikä jäädytettäviä kaukaloita.

Vuoden 2019 tehdyn leikkipaikkaselvityksen mukaan Kouvolan alueella on tällä hetkellä 130 leikkipaikkaa, joista on esitetty saneerattaviksi 60. Poistettavaksi on ehdotettu 19, jolloin niitä jäisi 111. Leikkipaikkoja kunnostetaan vuosittain vähintään 3kpl, joista keskimäärin yhteen lisätään myös kuntoiluvälineitä. Nykyiset leikkipaikoilla sijaitsevat kuntoilupisteet lasketaan tässä tapauksessa yhdeksi toiminnalliseksi viheralueeksi. Kouvolan keskustassa Jaakonpuistossa on lisäksi lasten liikennepuisto.

Kouvolan kaupungin taajama-alueella on tällä hetkellä 13 puistoihin ja leikkipaikoille sijoitettua ulkokuntoilupistettä. Näiden lisäksi kuntoilupisteitä on muun muassa kuntoratojen varsilla. Nykyisistä puistoista ja leikkipaikoilla olevista ulkokuntoilupisteistä kolme on suunniteltu erityisesti ikääntyneille. Uusia kuntoilupisteitä on

suunniteltu Kuusankosken Rantapuistoon ja Inkeröisten Urheilutien leikkipaikalle, joka toteutetaan tänä vuonna (2021). Rantapuiston suunnitelmassa on esitetty erillinen alue ikääntyneiden kuntoiluvälineille sekä erillinen sotilaskuntorata ja street workout –tyyppinen kuntoilupiste.

Vuoden 2021 loppuun mennessä kaikkien toiminnallisten viheralueiden määrä Kouvolan taajama-alueilla on **138 kpl**, sisältäen leikkipaikat, muut puistoissa olevat ulkokuntoilupisteet sekä liikennepuiston.

Leikkipaikat vertailukaupungeissa

Osa vertailukaupunkien leikkipuistoista sisältää myös muuta aktiviteettia, kuten pieniä pelikenttiä ja ulkokuntoiluvälineitä, mutta niiden tarkkoja määriä ei ole tiedossa, joten taulukossa vertaillaan toiminnallisia viheralueita vain leikkipaikkojen osalta.

Kouvolaan tulee olemaan 111 leikkipaikkaa, joka tarkoittaa 1,25 leikkipaikkaa 1000 asukasta kohti. Kouvolan vertailukaupungeissa leikkipaikkoja on keskimäärin 1,12 leikkipaikkaa 1000 asukasta kohden. Vertailukaupunkeja ovat Kotka, Lahti, Lappeenranta ja Mikkeli.

Kouvolaan on 138 toiminnallista viheraluetta, sisältäen leikkipaikat, ulkokuntoilupisteet ja liikennepuiston.

Vertailukaupunki	Leikkipaikkojen lukumäärä	Asukasluku 2020	Leikkipaikkojen määrä/1000 as
Kouvola	111	81 778	1,25
Kotka	66	51 869	1,30
Lahti	156	119 098	1,31
Lappeenranta	76	72 288	1,05
Mikkeli	42	52 962	0,80

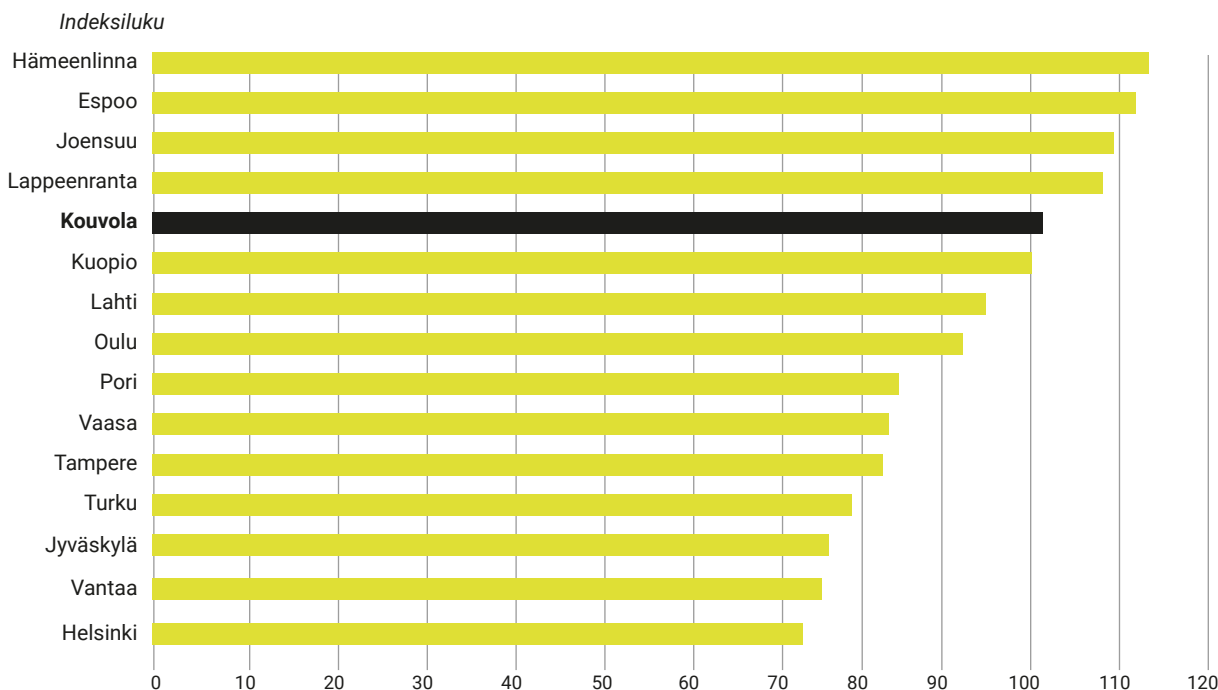
Taulukossa on esitetty Kouvolan ja vertailukaupunkien leikkipaikkojen nykyinen määrä suhteutettuna asukaslukuun. Kouvola on vertailukuntiin nähden keskitasolla: 1,25 leikkipaikkaa 1000 asukasta kohti. (Kouvolan kaupunki ja vertailukaupunkien nettisivut)

Katuturvallisuus

Kouvolan kaupunkistrategiassa kaupungin turvallisuutta seurataan katuturvallisuus indeksillä. Katuturvallisuusindeksi on yleisellä paikalla tapahtuneiden ryöstöjen, pahoinpitelyjen, vahingontekojen sekä liikennejuopumusten painotetun lukumäärän suhde väestön määrään.

KUVA 76, poliisin katuturvallisuusindeksi 15 suurimmassa kaupungissa

Kuva kertoo katuturvallisuusindeksin arvon 15 suurimmassa kaupungissa vuodelta 2020. Kouvola on viidenneksi turvallisin. (Helsingin Sanomat)

Arviointi

Kouvola on edelleen yksi Suomen turvallisimmista kunnista, vaikka sijoitus sekä indeksi-arvo ovat laskeneet vuodesta 2016. Silloin Kouvola oli toiseksi turvallisin indeksi-arvolla 117 ja viime vuonna viidenneksi turvallisin indeksi-arvolla 101.

Mitä on tehty?

Kouvolan kaupunki seuraa katuturvallisuustilannetta säännöllisesti yhdessä Kaakkois-Suomen poliisin kanssa. Katuturvallisuuteen liittyen on perustettu myös tarvittaessa alueellisia yhteistyöryhmiä. Katuturvallisuutta seurataan lisäksi kaupungin ilkeävalta-ryhmässä,

johon osallistuvat edustajat kaupungin eri toimialoilta ja asukasyhdistyksistä. Kaupungin tekninen valvonta (valvontakamerat) tukee omalta osaltaan katuturvallisuuden parantamista ja edistää rikosten selvittämistä.

2.5.5 TIIVISTELMÄ

Arjen turvallisuus on laaja käsite. Perinteisesti turvallisuus nähdään asuin-, koulu- ja työympäristön turvallisuutena mukaan lukien liikenneturvallisuus. Koronapandemian myötä psykologinen turvallisuus on tullut entistä keskeisemmäksi. Ihmisillä on huoli omasta ja läheisten terveydestä ja jaksamisesta. Epävarmuus tulevaisuudesta lisää turvattomuuden tunnetta.

2.5.6 ARVIOINTI

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten kokemus kiusaaminen on vähentynyt. Kouluissa ja oppilaitoksissa panostetaan vahvasti kiusaamisen vastaiseen toimintaan, mm. KiVa koulu, ja puuttumisen kynnyks pidetään matalana. Nykymaailman someilmiöt ovat tuoneet kiusaamisen vastaiseen työhön suuria haasteita. Kasvattajilta puuttuvat menetelmät vaikuttaa lasten ja nuorten somekäyttäytymiseen, joka pääosin tapahtuu vapaa-aikana. Ilmiön laajuus vaatii koko kasvuympäristön toimenpiteitä.

Koronavuosi toi turvallisuuteen aikaisemmasta poikkeavia haasteita. Näihin haasteisiin vastaaminen on vaatinut toimintojen muuttamista ja uusien toimintatapojen kehittämistä. Tämä turvallisuushaaste on ollut sekä terveyteen että psyykkisiin pelkoihin liittyvää. Koronavuosi on lisännyt myös lasten ja nuorten yksinäisyyttä sekä vaikuttanut hyvinvoinnin polarisaation lisääntymiseen.

Resurssien painottamisella perheiden tukeen ja varhaisiin palveluihin on ollut positiivisia vaikutuksia terveys- ja hyvinvointierojen kaventumiseen. Perhekeskustoiminnan kautta hyvinvointityöhön on tullut uusia toimintamuotoja ja säännöllinen verkostotoiminta luo toiminnan kehittämisen puitteet.

Lähivuosien mittavilla kouluinvestoinneilla vahvistetaan kouluympäristön turvallisuutta.

Työikäiset, ikäihmiset, kaikki ikäryhmät

Elinympäristön turvallisena kokemiseen liittyy monia tekijöitä: alueiden kunnossapito, riittävä valaistus, esteettömyys, viihtyisyys jne. Luonnon läheisyys ja vihreys on noussut erityisesti pandemian aikana suureen arvoon. Kouvolassa on kehitetty aktiivisesti luontopolkua ja -reittejä ja viherrytetty koulujen ja päiväkotien pihvoja. Katuturvallisuus on hyvällä tasolla ja liikenneturvallisuus on kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Hyvinvoinnin polarisoituminen erityisesti pandemian myötä on kuitenkin havaittavissa myös arjen turvallisuuden suhteen, ja se lisää terveys- ja hyvinvointieroja. Huolta herättää nuorten aikuisten, erityisesti naisten, kokemus väkivalta tai sillä uhkailu. Tilanne kärjistyy helposti kodeissa, joissa turvallisuuteen liittyviä haasteita -esimerkiksi päihteiden käyttöä- on jo ollut nähtävissä.

Suomessa kunnat ovat vastuussa ehkäisevän väkivaltatyön suunnittelusta ja palvelujen järjestämisestä. Kouvola on mukana Kymenlaakson kuntien yhteisen lähisuhdeväkivallan toimintamallin rakentamisessa.

3. KORONAN VAIKUTUKSET HYVINVOINTIIN

Lapset ja nuoret

Korona-aikana jo ennestään huonovointisten perheiden huonovointisuus on edelleen lisääntynyt, mikä heijastuu suoraan lapsiin ja nuoriin. Tämä huonovointisuus näyttyy varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitosten arjessa sekä nuorisotyössä mm. yksinäisyytenä, poissaoloina, mielenterveyden ongelmina, häiriökäyttäytymisenä ja yksinkertaisesti syrjäytymisenä. Korona-aika on lisännyt eriarvoistumista entisestään.

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja esi- ja perusopetuksen oppilaiden osalta selvitettiin keväällä 2020 korona-ajan vaikutuksia lasten hyvinvointiin sekä koulunkäyntiin ja oppimiseen siten, että henkilöstö arvioi oppilaiden yleistä tuen tarvetta, oppimisen etenemistä, opetukseen osallistumisen säännöllisyyttä sekä oppilashuollollisen tuen tarvetta.

Varhaiskasvatuksessa arvioitiin lasten tuen tarvetta kielenkehityksessä, vuorovaikutus- ja sosiaalisissa taidoissa, käyttäytymisessä ja oman toiminnan ohjauksessa sekä perheiden tuen tarpeessa. Varhaiskasvatuksessa oli tuen tarpeen lisääntymistä 114 lapsella ja 12 perheellä.

Esiopetuksessa olevista oppilaista runsas puolet osallistui toimintaan kevään 2020 aikana. Sittemmin säännöllisesti esiopetuksessa käyvien määrä on lisääntynyt.

Runsaista poissaoloistakin johtuen 15 %:lla oppiminen ei edennyt, yleinen tuen tarve lisääntyi 11 %:lla ja oppilashuollollisen tuen tarve 15 %:lla. Koronatuen avulla esiopetusryhmiin palkattiin kolme koulunkäynninohjaajaa.

Perusopetuksessa alakoulujen oppilaista 87 % osallistui opetukseen kevään 2020 aikana. Heidän oppimiseen liittyvän tuen tarpeensa lisääntyi 18 %, oppiminen ei edennyt 13 %:lla ja oppilashuollollisen tuen tarvetta oli 12 %:lla. Yläkoulun oppilaista 77 % osallistui opetukseen. Yläkoulun oppaiden oppiminen ei edennyt 19 %:lla, heidän oppimiseen liittyvä tuen tarpeensa lisääntyi 16 % ja oppilashuollollisen tuen tarve 10 %.

Toimenpiteet

- Varhaiskasvatuksessa lapsia ja perheitä tuettiin koronatukirahan turvin vahvistamalla henkilöstön osaamista konsultaation ja työnohjauksen avulla. Lisäksi varhaiskasvatukseen palkattiin neljä kasvatustutoria tekemään työtä yhdessä päiväkotien henkilökunnan kanssa sekä lapsiryhmien ohjaamiseen.
- Perusopetukseen palkattiin 20 tuntiopettajaa, 23 koulunkäynninohjaajaa sekä 20 kasvatustutoria.

Työikäiset

Kouvolan kaupunki kysyi Hyvinvointikyselyssä 16.11.-30.11.2020 kuntalaisilta koronan vaikutuksista heidän hyvinvointiinsa (lisätietoa [Hyvinvointikyselystä](#) löytyy sivulta 57).

Valtaosa vastaajista sijoittui ikäryhmään 30-64 -vuotiaat. He kertoivat koronan heikentäneen hyvinvointia, koska sosiaaliset kontaktit vähenivät, henkinen hyvinvointi oli kovilla ja harrastukset sekä tapahtumat vähenivät tai loppuivat.

Lisäksi kaupunki seuraa kuukausitasolla koronan vaikutuksia työllisyyteen kohderyhmittäin, yritysten konkurssiin ja muuttoliikkeeseen. Koronalla on ollut merkittäviä vaikutuksia alueen yrityksiin, työpaikkoihin ja sitä kautta kuntalaisten ja perheiden hyvinvointiin.

Työttömyys lähti voimakkaaseen kasvuun maaliskuussa 2020, työttömyysasteen ollessa korkeimmillaan saman vuoden kesäkuussa 17,6 %. Tällöin työttömiä työnhakijoita oli 6 521 henkilöä, mikä oli 2 226 henkilöä eli 52 % enemmän kuin vastaavaan aikaan edellisenä vuonna. Lomautettuja oli korkeimmillaan vuoden 2020 toukuussa 2 086 henkilöä, kun vastaavaan aikaan edellisenä vuonna lomautettuja oli 114. Vireille pantujen konkurssien määrään ja niiden henkilövaikutuksiin koronalla ei ole ollut vaikutusta. Tähän on todennäköisesti vaikuttanut konkurssilain väliaikainen muutos sekä koronatuet yrityksille. Koronapandemian jatkuessa, monia vaikutuksia voidaan arvioida vasta pidemmän aikavälin kuluessa.

Ikäihmiset

Rajoitusten astuttua voimaan maaliskuussa 2020 ikäihmiset halusivat tietoa, ja rajoitusten alkaessa vakiintua tarvittiin asiointiapua ja koronarajoitusten edelleen jatkuessa toivottiin tekemistä. Kouvolan kaupungissa kehitettiin nopeasti uusia palveluja kotona oleville:

- Kauppa- ja asiointiapu
- Soitot 80 vuotta täyttäneille
- Kuntalaisten tiedottaminen ja neuvonta (verkkosivuille tietoa mm erilaisten palvelujen tuottajista ja kotiinkuljetusmahdollisuuksista)
- Keskustelupuhelin (toiminnassa koko korona-ajan)
- Tervehdykset ikäihmisille kotiin mm. kauppakassien mukana
- Laulajaisia päiväkotien pihalla
- Resurssikeskus työntekijöille, jotka halusivat lomautuksen sijasta tehdä avustustyötä tai joiden työ oli merkittävästi vähentynyt koronan takia

Kouvolassa yli 70-vuotiaiden asiointiavusta ja 80 vuotta täyttäneiden Mitä kuuluu? -soitoista vastasi Kouvolan kaupungin yhteisöpalvelut kahden vakinaisen ja yhden määräaikaisen yhteisötyöntekijän sekä osa-aikaisesti työskentelevien kaupungin ja seurakuntien työntekijöiden sekä vapaaehtoisten voimin. Asiointiavussa palveltiin 240 kuntalaista. Asiointikertoja on yhteensä 774, joista kauppakäyntejä 540. Palvelun lopettaminen kesäkuussa 2020 ei tuonut tietoon ongelmia eikä varajärjestelyä ole tarvittu. Asioinnissa havaittiin kuitenkin monia vanhuk- sia, joiden kauppa-asiointi on ollut pitkään vaikeaa. Osa asiakkaita ei halua tai pysty maksamaan kuljetusk- tannuksia, osalle ei ole tarjolla kauppakuljetuspalvelua pitkien välimatkojen takia.

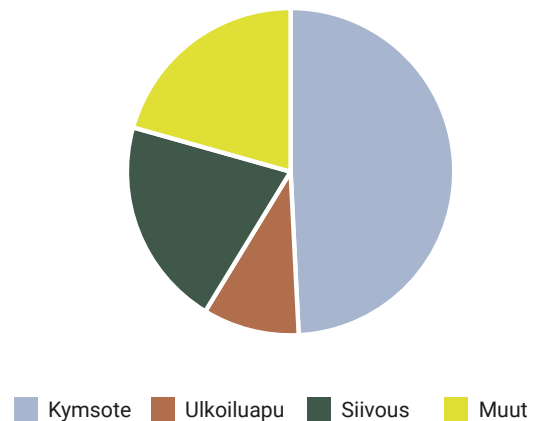
Kymenlaaksossa päätettiin kuntien ja Kymsoten kesken soittaa kaikille 80 vuotta täyttäneille Mitä kuuluu? -puheluja. Niitä soitettiin Kouvolassa reilut 4 500. Huoli-ilmoituksia Kymsoteen tehtiin 36 kpl. Vanhukset olivat hy-

vin tyytyväisiä Mitä kuuluu? -soittoihin ja ilahtuneita siitä, että kaupunki muistaa heidät. Soittajille hieman yllättäen yksinäisyys ei noussut erityisesti esille puheluissa.

Mitä kuuluu -puheluissa ja osin myös asiointiavusta kyseltiin erilaisista palveluista, joita ei voitu toteuttaa. Osalle kysyjistä annettiin eri siivouspalveluja tuottavien yritysten yhteystietoja.

Terveystietojen ja sosiaalialiasioissa opastettiin soitta- maan Kymsoten ikäopastimen numeroon.

KUVA 77, palvelutarpeita

Kuvassa nähdään Mitä kuuluu? -soitoista esiin tulleet ikäihmis- ten palvelutarpeet. Eniten tarvetta oli sosiaali- ja terveystarpe- luille, seuraavina mainintoina olivat siivouspalvelut ja ulkoiluapu. (Kouvolan kaupunki)

Mahdollista uutta tarvetta varten tulisi suunnitella toimintamalli, joka olisi nopeasti otettavissa käyttöön. Erityisen haastavaa on henkilöstön ja vapaaehtoisten rekrytointi. Vapaaehtoistyön toimintamallin suunnittelu on aloitettu Kouvolassa.

Kymsote

- Ikäopastimeen lisättiin huomattavasti resursseja n. puoleksi vuodeksi Covidin alkupuolella, samoin lisättiin yhteydenotto- tapoja (Chat)
- Hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä ei keskeytetty vaan vaihtoehtoisena mallina otettiin käyttöön
- henkilökohtaiset yhteydenotot puhelimitse
- Ensiarvion (Omaolo) käyttöönotto nopeutui
- Omaishoitoon otettiin käyttöön Videovisitin etäyhteyshälytys
- Asumispalveluissa tuettiin asukkaiden omaisyhteydenpitoa lisäämällä sähköisten välineiden käyttöä

Liikunta- ja kulttuuripalvelut

- Verkkosivulle (kts. alla) koottiin liikuntavinkkejä eri ikäryhmille www.kouvola.fi/vapaa-aika/liikunta/liik-kumaan/liikeelle-netissa/
- Ohjatut liikuntaryhmät aikuisille toteutettiin kesäkuussa etänä Teams –sovelluksen kautta
- Liikkuvakouvola some –kanavat toimivat aktiivisina kannustaen omatoimiseen liikuntaan
- Mitä kuuluu? –soittojen kautta yhteydenottopyyntöjä liikuntapalveluille tuli reilut 70 kpl. Osalle lähetettiin kotiin kirjeessä Ikäinstituutin kotijumppaohjeita (tasapainoharjoitteita, kävely kevyemmäksi ja aamujumppa) ja osan kanssa keskusteltiin muista liikuntamahdollisuuksista karanteeniaikana.
- Lapsille ja perheille järjestettiin Kääkin luontopolkua eri puolilla Kouvola
- Palaute Teams-ryhmien osallistujilta oli positiivista ja monet vastaajat toivoivat kyseistä toimintaa jatkossakin.
- Kulttuuritapahtumia toteutettiin 2020 striimattuina, esim. Kaatuneitten muistopäivä ja Elovalkeiden avajaiset
- Kulttuurikasvatuksessa #Kesä2020 Kouvola haastekisa kulttuuriyhdistyksille, taiteilijoille
- Virkistystä ikääntyneille tapahtumat Kouvotalon ja Kuusankoskitalon ulkonäyttämöille
- Museo sai 2020 hanke-avustuksen 25 000 € senioreille suunnattujen palvelujen kehittämiseen ja 40 000 € OKM:n korona-avustusta, josta osa käytetään museon virtuaalipalveluiden kehittämiseen. Digitaalisten kulttuuritapahtumien suosio ollut suuri, esim. vuoden 2021 kansallisen Veteraanipäivän konsertti tavoitti jo liki 4000 kuulijaa. Virkistystä ikääntyneille-konsertteja on 2021 saatu järjestettyä lisää.
- Kirjastot ja museot panostaneet vahvasti lisää digitaalisuuteen (esim. digitaaliset tapahtumat, etävinkkaus, etäsatutunnit, virtuaalinäyttelyt)
- Digitaalisten palveluiden kehittäminen ja lisääntyminen on ollut huomattavan suurta, samaan aikaan kaipuu live-tapahtumiin vahva.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISKOHTEET 2017-2020

Tässä johtopäätökset ja kehittämiskohteet kappaleessa on poimittu laajasta indikaattorikokoelmasta positiiviset ja negatiiviset kehityskulut ikäryhmittäin valtuustokau-

den ajalta. Koronapandemialla on voinut olla vaikutuksia vuoden 2020 hyvinvointi-indikaattoreihin.

Positiiviset kehityskulut

Lasten ja nuorten osalta on tapahtunut paljon positiivisia muutoksia; liikunnan määrä on lisääntynyt aina varhaiskasvatuksesta toisen asteen opiskelijoihin. Samanaikaisesti päihteiden käyttö on vähentynyt. Myös ahdistuneisuus, yksinäisyys ja koulukiusaaminen on vähentynyt. Vaikka näissä on nähtävillä positiivista kehitystä, on tarpeen jatkaa poikkihallinnollista ja alueellista yhteistyötä lasten ja nuorten hyväksi.

Työikäisten osalta työttömyyden lasku valtuustokauden kolmelta ensimmäiseltä vuodelta on merkittävä. Korona käänsi tilanteen synkemmäksi viime vuonna, mutta vertailukuntiin ja koko maan arvoon nähden Kouvola on selvinnyt hyvin.

Ikääntyneiden osalta on edetty hyvin kohti tavoiteltua palvelurakenteen muutosta, jossa kotona asumista tuetaan sinne vietävillä palveluilla ja omaishoidettavien osuus on säilynyt tasaisena.

Kouvolan hyvä turvallisuustilanne koskettaa kaikkia ikäryhmiä. Liiketurvallisuuden osalta sekä henkilövahinko-onnettomuudet että niissä kuolleiden määrä on vähentynyt merkittävästi. Yleinen turvallisuus katuturvallisuusindeksin mukaan on hieman heikentynyt, mutta edelleen Kouvola on yksi Suomen turallisimmista kaupungeista.

Negatiiviset kehityskulut

Lapsilla ja nuorilla on heikko fyysinen toimintakyky ja ylipainoisten osuus on kasvanut. Vaikka mm. ahdistuneisuus ja yksinäisyys ovat kokonaisuudessa vähentyneet, sukupuolten väliset erot ovat merkittävät. Tytöillä sekä ahdistuneisuuden että yksinäisyyden kokemus on huomattavasti yleisempää kuin pojilla.

Kouvolalaisilla työikäisillä lihavuus, alkoholin liikakäyttö ja mielenterveyden ongelmat ovat korkealla tasolla, vaikka joissakin mittareissa on pientä parannustakin. Sukupuolten väliset ovat suuria, miehillä alkoholin

liikakäyttö on selvästi yleisempää ja naisilla vastaavasti mielenterveyden haasteet.

Myös ikääntyneillä liian vähän liikkuvien osuus, alkoholin liikakäyttö ja psyykkisesti kuormittuneiden osuus on kasvanut.

Merkittävä negatiivinen kehityskulku koko väestön kannalta on Kouvolan väestömäärän voimakas väheneminen erityisesti lasten ja nuorten sekä työikäisten osalta. Väestörakenne on epäedullinen ja vaikuttaa negatiivisesti kaupungin elinvoimaan.

Kehittämiskohteet

Nämä negatiiviset kehityskulut nousevat erityisesti kehittämiskohteiksi seuraavalla valtuustokaudella. Mutta myös positiivisiin kehityskulkuihin tulee jatkossakin kiinnittää huomiota ja jatkaa niitä toimenpiteitä, joilla nämä muutokset on saavutettu. Keskeistä kaikissa kehittämiskohteissa on eri toimijoiden välinen yhteistyö

ja asiakasprosessin sujuvuus organisaatorajoista huolimatta. Toimenpiteitä suunniteltaessa tulee huomioida niiden vaikutukset terveys- ja hyvinvointierojen kannalta, esimerkiksi päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin avulla. Tarkemmin kehittämiskohteet on kuvattu hyvinvointisuunnitelmassa 2021-2025.

5. KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET

Kouvolan kaupunkistrategian 'Kouvola kasvuun 2019-2030' mukaan Kouvola 2030 on uskaltava, rohkea ja innostava kasvualusta kaikkien kehittyä ja kasvaa. Kaupungin vahvuuksiin tukeutuen kasvukärkeä ovat lasten kasvu, nuorten kasvu ja yritysten kasvu.

Kaupunkistrategiaa toteutetaan kahden kasvuohjelman kautta; Elinvoiman kasvu ja Hyvinvoinnin kasvu. Kaupunkistrategiaa ja kasvuohjelmia seurataan valittujen

indikaattorien avulla (välitavoite 2023, tavoite 2030). Seurattavia hyvinvoinnin kasvutekijöitä ovat mm. väestömäärä- ja rakenne, koettu terveys ja liikunnan harrastaminen.

Terveysten edistäminen sisältää parhaan lähikulttuurin, palvelujen vaivattoman saannin, innostavan palveluasetteen ja ennaltaehkäisevät palvelut. Asiakkaiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittäminen tukevat kaupungin statuksen kasvua.

6. HYVINVOINNIN EDISTÄMISTÄ TUKEVAT OHJELMAT JA SUUNNITELMAT

Hyvinvoinnin kasvu -ohjelman 2020-2023 päämäärä on hyvinvoinnin vahvistaminen ja mielekäs ja merkityksellinen elämä. Kasvuohjelman päämäärää toteutetaan neljän tavoitteen avulla; terveelliset elintavat ja kulttuurinen hyvinvointi, osallisuuden vahvistaminen, työllisyyden parantaminen sekä arjen turvallisuus. Samat tavoitteet, joita tässä laajassa hyvinvointikertomuksessa on arvioitu 2017-2020 toteuman osalta ja joihin perustuu hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021-2024.

Hyvinvoinnin kasvu -ohjelman lisäksi kaupungilla on sekä omia että alueellisia ohjelmia ja suunnitelmia, jotka edistävät kuntalaisten hyvinvointia. Näiden lisäksi on myös valtakunnallisia tavoitteita ja linjauksia, jotka ohjaavat kuntien hyvinvointityötä. Olemassa olevan maakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän ja valmisteilla olevan hyvinvointialueen vuoksi kaupungin hyvinvointityössä korostuu verkostoyhteistyö eri toimijoiden välillä ja maakunnallisten ja kaupungin eri ohjelmien ja suunnitelmien yhteensovittaminen.

Kouvolan kaupungin muut hyvinvointia edistävät ohjelmat ja suunnitelmat

- Elinvoiman kasvu -ohjelma 2020-2023
- Ympäristö 2030 -ohjelma
- Kaikkien Kouvola – monikulttuurisuustyön kehittämissuunnitelma 2019–2022
- Liikenneturvallisuussuunnitelma 2017
- Palvelumalli PM2030
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelma
- Osallisuussuunnitelma

Maakunnalliset kuntien hyvinvointia edistävät ohjelmat ja suunnitelmat

- Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus 2020 & -suunnitelma 2020-2025
- Kymenlaakson maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2024
- Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma
- Kymenlaakson terveysliikuntastrategia 2021-2025

7. HYVINVOINTISUUNNITELMA

Kouvolan kaupungin hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 toimenpiteet, vastuut ja valtuustokauden mittarit on asetettu Hyvinvoinnin kasvu -ohjelman tavoitteisiin; terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen, osallisuuden vahvistaminen, työllisyyden parantaminen ja arjen turvallisuus. Läpileikkaavana painopisteenä on terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen. Toimenpiteet on koottu hyvinvointitiekartan toimenpiteistä isompiin kokonaisuuksiin, kun kysymyksessä on suunnitelma koko valtuustokaudelle. Yksittäi-

siä hankeideoita ja toimenpiteitä ylläpidetään edelleen hyvinvoinnin tiekartassa. Toimenpiteillä pyritään entistä vahvemmin vaikuttamaan kertomusosissa esille tulleisiin negatiivisiin kehityskuluihin ja mutta myös jatkamaan niitä hyviä käytäntöjä, joiden avulla päättyneellä valtuustokaudella todettiin positiivisista kehitystä. Toimenpiteet on myös yhteen sovitettu maakunnallisen hyvinvointikertomuksen ja sitä tukevien suunnitelmien tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025

Hyvinvoinnin vahvistaminen ja mielekäs ja merkityksellinen elämä

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Valtuustokauden mittarit
Terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen	Alueellisen hyvinvointikertomuksen (AHVK) tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttaminen ja toimivien palvelupolkujen (kunta/Kymsote/järjestöt) prosessien kehittäminen	Kymsote, kaupunki, järjestöt, Kymenlaakson kunnat	Kuvattujen palvelupolkujen lkm Asiakasmäärät /asiakastytyväisyys AHVK:n toimenpiteet toteutettu suunnitelman mukaan kyllä /ei
	Digitaalisten palvelujen ja digitaitojen kehittäminen	Toimialat, järjestöt, yritykset, Kymsote	Kouvolan digituki-toimintamalli käytössä/ei Uudet alueelliset digituki-palvelupisteet lkm Digipalvelujen käyttö/asiakastytyväisyys
	Mennään metsään –toimintamalli/Ratamon terveysmetsän rakentaminen	Kouvolan kaupunki, Kymsote, järjestöt	Ratamon terveysmetsä käytössä/ei Mennään metsään –toimenpiteet ja tapahtumat, lkm
	Kulttuurikortteli-investointi ja kulttuurin saavutettavuuden edistäminen kehittämällä ja digitalisoimalla kulttuuripalveluita sisältäen pelitaiteen kehittämisen ja kulttuuritalojen toiminnallisen kehittämisen	Kouvolan kaupunki (kulttuuripalvelut), Kouvolan Teatteri Oy	Kulttuurikortteli-suunnitelma/investointi etenee/ei Uusien digipalvelujen lkm Digipalvelujen käyttö/asiakastytyväisyys Kulttuuritalojen käyttöaste Pelitaiteen pääkaupunki –tapahtumia toteutettu ja imago tunnistettu

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Valtuustokauden mittarit
Terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen	Liikuntapaikkaverkon ja liikuntapalvelujen toiminnallinen kehittäminen sisältäen liikkumaan aktivoimnin, digipalvelut, aktiivipuistot ja lähiliikuntapaikat	Kouvola kaupunki (liikuntapalvelut)	Optimaalinen liikuntapaikkaverkko Virkistysuimala –suunnitelma/investointi etenee/ei Uusien digipalvelujen lkm Digipalvelujen käyttö/asiakastytyväisyys Liikunta-aktiivisuusindikaattoreiden positiivinen kehityssuunta
	Mielenterveyttä edistävien toimien ja tukirakenteiden yhteiskehittäminen	Kouvola kaupunki, järjestöt, Kymsote	Mielenterveyden indikaattoreiden positiivinen kehityssuunta: Sukupuolten välisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen Mielen hyvinvoinnin edistämisen toimintamalli käytössä/ei
	Alueellisen ehkäisevän päihdetyön mallin rakentaminen ja paikallisten toimintamallien luominen	Kymenlaakson kunnat, Kymsote, Kouvola kaupunki (Hyvinvointi)	Alueellinen EPT- malli käytössä/ei Paikalliset toimintamallit, lkm Päihdeindikaattoreiden positiivinen kehityssuunta
Osallisuuden vahvistaminen	Aluetoiminnan kehittäminen, yhteisötilojen käyttöönotto aluekeskuksissa sekä niiden toiminnallinen kehittäminen	Kaupunki, aluetoimikunnat, järjestöt	Yhteisötilojen lkm Järjestetyt tilaisuudet ja tapahtumat, lkm Kävijämäärät
	Osallisuuden, järjestöyhteistyön ja vapaaehtoistyön toimintamallien toteuttaminen	Kaupunki, järjestöt ja vapaaehtoiset toimijat Vapaa-ajanasukastoimikunta ja kylien neuvottelukunta	Toimintamallien jalkauttaminen Malleissa esitettyjen mitareiden toteutuminen
	Kaupunkiaktivismi –uudet yhteiskehittämisen muodot, tapahtumat, digitaaliset tapahtumat ja toiminta-alustat	Kaupunki, aluetoimikunnat, järjestöt, kuntalaiset	Uusien toimintamallien ja alustojen lkm Tapahtumien ja osallistujien lkm
	Ikääntyneiden oman toimijuuden vahvistaminen	Kaupunki, Kymsote, järjestöt	Kymenlaakson alueellisen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman mittareiden toteutuminen
	Luodaan lasten ja nuorten lähiyhteisön ja monialaisen verkostotyön avulla kaikille lapsille ja nuorille yhdenvertainen mahdollisuus osallistua, toimia, vaikuttaa ja harrastaa.	Kaupunki, Kymsote, perheet	Lasten ja nuorten osallisuusindikaattoreiden positiivinen kehitys
	Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllisyyden edistäminen	Kunnan ja Kymsoten toimialat laajasti, Monikulttuurikeskus Saaga	Ohjaus- ja neuvontapiste MOONA:n kävijämäärät Työllistyneiden/työttömien lkm Kotomittari (TEM)

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Valtuustokauden mittarit
Työllisyyden parantaminen	TE-palvelujen siirtäminen kunnille	Työllisyyspalvelut	Siirron toteutuminen, prosessien sujuvuus
	Työperäinen maahanmuutto	Hyvinvointipalvelut, elinvoimapaalvelut	Toimintamalli ja mittarit luotu ja otettu käyttöön
	Monipaikkaisuuden hyödyntäminen osaajien houkutte- lussa	Viestintä ja VisitKouvola, hyvinvointi- ja elinvoima- palvelut	Muuttotappion pienene- minen, työllisyysasteen nosto
	Kymenlaakson työllisyysoh- jelman toteuttaminen	Työllisyyspalvelut	Ohjelmassa asetettujen mittareiden saavuttami- nen
Arjen turvallisuus	Ympäristötietouden kas- vattaminen ja ympäristöoh- jelman seuranta ottamalla käyttöön ympäristövahti	Ympäristöpalvelut	Ympäristövahti otettu käyttöön, käyttäjämäärät
	Suunniteltujen päiväkot- ja kouluinvestointien toteut- taminen ja niitä tukevat toiminnalliset prosessit ja digipalvelut	Sivistys, kasvat- ja ope- tus, tilapalvelut	Uusien rakennusten käyttöönotto, prosessien sujuvuus, digipalvelujen laajuus/kattavuus
	Liikenneturvallisuustoimin- tamallin jalkauttaminen	Liikenneturvallisuustyöryh- mä, kasvat- ja opetus, nuorisopalvelut	Liiketurvallisuusmittarei- den mm. henkilövahin- ko-onnettomuuksien ja kuolemien väheneminen
Maakunnallinen yhteistyö	Kymenlaakson maakun- nallisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2020-2024 toteuttaminen	Sivistys, kasvat- ja opetus	Suunnitelmassa asetettu- jen mittareiden saavutta- minen
	Kymenlaakson alueellisen ikääntyneen väestön hyvin- vointisuunnitelman 2021- 2025 toteuttaminen	Hyvinvoinnin työryhmä	Suunnitelmassa asetettu- jen mittareiden saavutta- minen

8. SUUNNITELMAN LAATIJAT

Laaja Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2025 on valmisteltu Hyvinvoinnin työryhmässä. Hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen toimii ryhmän puheenjohtajana ja sihteerinä toimii hyvinvointikoordinaattori Tarja Alamattila. Val- misteluun on osallistunut laaja joukko asiantuntijoita ja työryhmiä kaikilta kunnan toimialoilta, sekä vanhus-, vammais- ja maahanmuuttoasioiden neuvostot, nuorisovaltuusto, aluetoimikunnat, järjestöt ja kuntalaiset (hyvinvointikysely).

Lisätietoja

Hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen, puh 020 615 7429, s-posti sanna-riitta.junnonen@kouvola.fi

Hyvinvointikoordinaattori Tarja Alamattila, puh 020 615 7483, s-posti tarja.alamattila@kouvola.fi

Kehittämispäällikkö Liisa Kolari, puh 020 615 8026, s-posti liisa.kolari@kouvola.fi

9. SUUNNITELMAN HYVÄKSYMINE

Laaja Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2025 on hyväksytty Kouvola kaupunginvaltuustossa 15.11.2021.

10. LÄHTEET

Valtioneuvosto 2021. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030, Toimeenpanosuunnitelma. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-670-9>.

Rotko, Hannikainen-Ingman, Murto, Kauppinen, Mustonen 2014. Terveysterojen kaventaminen käytännössä – alueellinen yhteistyö avuksi. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2014060526279>.

Health Scotland 2016. Economics of prevention. Pdf-tiedosto. <http://www.healthscotland.scot/media/1089/economics-of-prevention-mar16.pdf>

Stiglitz, J., Sen, A. & Fitoussi, J-P. 2009. Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. Pdf-tiedosto <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/8131721/8131772/Stiglitz-Sen-Fitoussi-Commission-report.pdf>.

Tilastokeskus. <https://www.stat.fi/>.

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. <https://www.prh.fi/fi/index.html>.

Reunamo Education Research Oy. <https://www.reunamoedu.fi>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Kouluterveyskysely. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. FinSote-tutkimus. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/finsote-tutkimus>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä TEAviisari. <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>.

Kouvolan kaupunki. <https://www.kouvola.fi/>.

Kymenlaakson sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Kymsote. <https://www.kymsote.fi/fi/>.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020. Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030. Pdf-tiedosto. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162053/STM_2020_6.pdf.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. Solvari (vaikutusmittari). <https://www.intory.fi/kehittaminen/laadullinen-mittaristo/>.

Kaakkois-Suomen Ely-keskus. <https://www.ely-keskus.fi/ely-kaakkois-suomi>.

Suomen ympäristökeskus SYKE. Elinympäristön tietopalvelu Liiteri. <https://liiteri.ymparisto.fi/>.

Vertailukaupunkien verkkosivut. Kotkan kaupunki. <https://www.kotka.fi/>. Lappeenrannan kaupunki. <https://www.lappeenranta.fi/fi>. Lahden kaupunki. <https://www.lahti.fi/>. Mikkelin kaupunki. <https://www.mikkeli.fi/>.

11. LIITTEET

Liite 1 - Tavoitteet ja toimenpiteet

Aluetoimikunnat

Mitä ensisijaisesti tulisi seuraavan neljän vuoden aikana tehdä/kehittää asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi aluetoimikuntanne näkökulmasta?

Valkealan aluetoimikunta

1. Nykyisten palvelujen säilyttäminen (esim. uimahalli, terveysasema).
2. Liikuntapaikkojen säilyttäminen ja kehittäminen. Valkealassa on hyvät mahdollisuudet pitää isojakin kilpailuja esim. yleisurheilussa ja hiihdossa. Tällaisella toiminnalla on iso mainosarvo koko Kouvolalle.
3. Kulttuuritapahtumia takaisin alkujuurille eli Valkealaan. Talvivalkeat ja Elovalkeat on tämän alueen tärkeitä tapahtumia, nyt ne on hajautettu ympäri Kouvolaan. Kulttuuritapahtumia on surkuteltavan vähän Valkealassa!
4. Repoveden alueen kehittämisessä on vielä varmasti tekemistä.

Hyvinvointipalvelut ovat suurinta osaa kunnan tuottamista palveluista. Ne koskevat niin Valkealaa kuin koko Kouvolaan.

Hyvinvointipalveluita ovat terveystoimen ja sivistystoimen palvelut, ikäihmisten palvelut ja kasvatus ja opetus, lapsiperheiden ja nuorten palvelut, vapaa-ajan palvelut, kirjastot, kulttuuripalvelut ja liikuntapalvelut. Valkealan osalta pitää säilyttää nykyiset palvelut.

- Terveyspuolella Ratamon valmistuttua on Valkealassa säilytettävä perusterveydenhuoltoon liittyvä palvelu. On otettava huomioon vanhusväestö ja sen tukipalvelut kaikilta osin. Avopalveluilla on tuettava mm. kotona asumista mahdollisimman pitkään.
- Neuvolapalveluissa myös Valkealassa tulee olla omaa palvelua ja nettiasioinnilla voi turvata omaan terveydenhoitoon.
- Päivähoito, esiopetus ja iltapäivätoiminta järjestetään nykyisellään ja asiakkailta on mahdollisuus sähköiseen asiointiin.
- Peruskoulujen alueet ovat jo laajoja ja kuljetukset pitkiä. Oppilaan kannalta kuljetukset on suunniteltava toimiviksi.
- Lukioskouluutus menetettiin, mutta Valkealan osalta pitää huolehtia riittävästä yhteyksistä niin Kouvolaan kuin Kuusankosken lukioihin ja keskiasteen koulutukseen.

- Nuorisopalvelut on myös turvattava Valkealassa. Tulen koulun/palvelukeskuksen on tuettava nuorten hyvinvointia ja kasvua.
- Kirjaston palvelut on säilytettävä monipuolisena ja sinne voi tuoda myös uusia palveluja.
- Liikuntapalvelutuotantoa on Valkealassa kaupungin ja yhdistysten vastuulla. Ikäihmisten ja nuorten palveluun tulee lisätä toimintaa ja toimijoita.
- Kulttuuripalveluissa kansalaisopistolla ja musiikkiopistolla on myös huomattava vaikutus ja Valkeala on pidettävä mukana toiminnoissa.
- Valkealasta puuttuu koirien harrastushalli + hiekkakenttä, vanhuspuolelle tarvitaan ulkoiluttajia, ettei tarvitse olla 4 seinän sisällä, ns. palveluseleitä syrjäseutujen vanhuksille, että voivat saada parturin, hierojan tai atk-hlön käymään kotona.

Kuusankoski-Jaala aluetoimikunta

1. Toimivat lähipalvelut

Yksi kaikkein keskeisin hyvinvoinnin edistämisen lähde on peruspalveluiden säilyminen ja niiden kehittäminen lähipalveluina aluekeskuksissa. Se lisää yksilön ja yhteisön turvallisuutta, jaksamista ja vähentää syrjäytymistä, samalla se vähentää asukkaiden kustannuksia palveluihin hakeutumisessa sekä kaupungin kuluja pienempien yksiköiden hoito- ja ylläpitokulujen muodossa. Hajautetut peruspalvelut osoittavat kaupungin eri alueiden asukkaiden tasavertaista arvostusta. Suuri merkitys lähipalveluilla on asuinalueen arvoa kohottavana tekijänä. Näitä peruslähipalveluita ovat

- Sosiaali- ja terveyspalvelut: terveyskeskus, hammashoitola, vanhus- ja vammaishuolto, neuvolat
- Kulttuuri- ja kirjastopalvelut: kirjastot, Kuusankoski-talo, harrastetilat, nuorisotilat
- Sivistystoimi: koulut, erityisoppilaitokset, työväenopisto
- Urheilu- ja liikuntapaikat ja -mahdollisuudet
- Tieliikenne-,pyörätie- ja katuverkoston ylläpito ja hoito

2. Monipalvelupiste

jonka tehtävänä on yhteisöllisyyden tukeminen ja edistäminen, olla matalan kynnyksen kohtaamispaikka eri toimijoille ja ikäryhmille sekä toimia digipalvelujen keskuksena. Järjestöjen saattaminen yhteen uusien yhteistyömuotojen ja vuoropuhelun kehittämiseksi on oleellinen osa kaupungin kolmannen sektorin kehittämis-

tä ja se tulisi tehdä aluekeskuskohtaisesti. Kaupunki ei saa hinnoitella tilojen käyttäjiä ulos – järjestöjen toiminta on turvattava. Tiloja pitää olla käytettävissä toimijoiden lähellä, siellä missä järjestöjen toimintaympäristö on.

3. Yrittäjien ja yrittäjyyden tukeminen

johon kuuluvat tontit, kulkuyhteyksien saattaminen kuntoon ja yrittäjäystävällinen ilmapiiri, josta esimerkiksi voisi olla yritysyhteistyö kaupungin kanssa esim. työpajamuotoisena alueen mahdollisuuksien kehittämiseksi. Yksityisten kulttuuri- ja tapahtumapalvelujärjestäjien tukeminen (esim. Kymin Ruukki, Virtakiven sauna) ja tunnetuksi tekeminen kaupungin omien palvelujen täydentäjinä.

4. Julkinen liikenne ja Kouvolan sisäinen logistiikka

Niiden virallisten palvelujen kuten esim. Poliisilaitos, Oikeustalo, Kela, Työvoimatoimisto ja Ratamo, jotka sijoittuvat Kouvolaan vain yhteen paikkaan, säännöllisen ja jatkuvan saavutettavuuden järjestäminen esim. pikkubusseilla ja/tai takseilla. Näiden palvelujen sijaintipaikka 'tulee lähelle' kun niihin pääsee helposti, kätevästi ja edullisesti.

5. Vaikuttaminen ja osallisuus

Tilaisuuksia ja työpajoja eri kaupungin toimialojen ja asukkaiden kanssa, jossa keskustellaan ja ideoiden viedään yhteisiä asioita eteenpäin. Tämä jos mikä olisi meidän asukkaiden osallisuuden tukemista. Myös siten saataisiin ehkä selville niitä toiveita ja tarpeita, joita kulloisellakin alueella kaupungissa on. Myös aluetoiminnan tukeminen olisi tärkeää. Kun erilaisia kyselyjä ja kartoituksia tehdään, niin olisiko hyvä koota kaikki hyvinvointiin liittyvät tavoitteet ja toimet yhteen, helposti löydettävään muotoon, jotta meidän asukkaiden olisi ne helppo löytää.

Tärkeää on tunne, että kyselyt vaikuttavat ja että asukkaat saavat oikeasti osallistua suunnitteluun (vrt. uimahalliasia; onko hallin sijainti jo valmiiksi valittu, vaikka kyselyssä annetaan ymmärtää, että sijaintiin voi vastaamalla vaikuttaa?). Kyselyt sinänsä eivät kannu pitkälle, ja näennäisvaikuttaminen huonontaa kaupungin imagoa ja päinvastoin passivoi asukkaita. Tulleeseen palautteeseen vastaaminen on tärkeää (kuulluksi tulemisen merkitys). Nyt ei usein tule vastausta, asioista vastaava taho ei ole selvillä tai vastausta joutuu kyselemään monta kertaa.

6. Kaupungin viestinnän ja käytännön toimien vastavuus, vastuunotto

Visiot (esim. PM2030) on usein kirjattu kovin korkealentoisesti ja tuntuvat olevan toteutumien kanssa osin ristiriidassa. Lisää konkretiaa viestintään – 'unelmahötöstä' ei saa asukas irti mitään. Päättäjät saisivat ottaa enemmän vastuuta – nyt kaikesta tunnutaan kysyvän ulkopuolisilta konsulteilta. Eikö kouvolaalainen tietäisi parhaiten Kouvolan asioista? Voisiko konsulttien palkkaamisen (jos se kerran on 'pakko') lisäksi aina työryhmään ottaa paikallisia asukkaita? Lisäksi päättäjien sitoutumista päätöksiin ja luottamusta päättäjiin. Päätösten läpinäkyvyys ja päättäjien näkyminen olisivat tärkeitä.

7. Eri keskustusten omaleimaisuuden tukeminen ja korostaminen

Asukkaat pidettävä mukana suunnittelemassa oman alueensa tulevaisuutta. Palveluverkko muutokset, eri alueen kehittäminen ja tulevaisuuden suunnitelmat on hyvä käydä säännöllisesti läpi kuntalaisilloissa, jolloin kunkin alueen erityispiirteet tulevat paremmin esille. Asukkaat mukaan suunnittelemaan oman alueensa tulevaisuutta.

Aika paljon toi kuntalaki antaa asukkaille valtaa vaikuttaa asioihin, mutta mun mielestä ei kyllä läheskään toteudu Kouvolan alueella. Nyt kyselyt ovat lisääntyneet kyllä, mutta ovat jotenkin ehkä vaikeaselkoisia ja eivät tavoita ihmisiä. Kokeiluparlamentin aikoinaan järjestämät asukasareenat koin hyvinä väylinä tuoda paikallaisia asioita esiin, näin korona-aikana voisi hyvin järjestää Teamsissa, kuten esim. Valkeala järjestää näitä kuntalaisilloja tms. Voisi olla mielenkiintoista kokeilla olisiko tällaiseen meidän alueella tulijoita?

Koviahahan täällä ollaan asioista sanomaan ja valittamaan, mutta kun olisi mahdollisuus vaikuttaa tai osallistua, niin ketään ei näy mailla eikä halmeilla.

Liite 2 - Tavoitteet ja toimenpiteet

Vammaisneuvosto, maahanmuuttajat ja nuorisovaltuusto

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto antaa lausuntonaan hyvinvointi- ja osallisuussuunnitelmaan seuraavat kehittämistavoitteet/toimenpiteet:

- Kuvolan tulee huolehtia vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja itsemäärämisoikeuden toteutumisesta mm. YK:n vammais-sopimuksen, perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaisesti.

Osallisuus

- Kehitetään toimintatapoja vammaisten henkilöiden osallistamiseksi.
- Kunnan tulee tukea vammaisneuvoston toimintaa ja vaikutusmahdollisuuksia.

Talous ja toimeentulo

- Lisätään tiedotusta mahdollisuudesta eri tukimuotojen saamiseksi
- Mahdollistetaan riittävä elintaso yhdenvertaiseen elämään

Esteettömyys, saavutettavuus

- Huomioidaan ja edistetään esteettömyys rakennuksissa ja muissa tiloissa.
- Saatavissa oltavat sekä kotiin että asumisyksikköön tarvittavat tukipalvelut.
- Viestinnän saavutettavuus. Turvataan jokaiselle tiedon saanti palveluista, päätöksistä ja niihin ennalta vaikuttavista seikoista selkokielisesti ja digipalvelut mahdollistaen.
- Tapahtumia järjestettäessä huomioidaan vammaiset henkilöt niin esteettömyydessä kuin saavutettavuudessa.

Järjestötyö

- Kaupunki tukee ja resursoi järjestöjen toimintamahdollisuuksia sekä jatkaa yhteistyötä järjestöjen kanssa
- Varataan resursseja valtakunnalliseen ja kansainväliseen vammaisyhteistyöhön ja kontakteihin.
- Varataan resursseja valtakunnalliseen ja kansainväliseen vammaisyhteistyöhön ja kontakteihin.

Liikkuminen

- Joukkoliikenteen esteettömyyttä ja saavutettavuutta kehittämällä voidaan helpottaa vammaisten mahdollisuuksia käyttää julkisia liikennevälineitä.
- Vammaisille on taattava itsenäinen ja tasavertainen liikkuminen, jota helpotetaan laadukkailla liikkumisen apuvälineillä, laitteilla ja apuvälineteknologialla kohtuulliseen hintaan. Lisäksi on taattava avustajien ja välittäjien saatavuus. Vammaisille henkilöille ja

asiantuntijahenkilöstölle tulee antaa liikkumistaitoihin liittyvää koulutusta.

Liikunta-, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta

- Soveltava liikunta on huomioitava kaikilla tasoilla
- Kaupunki mahdollistaa ja näyttää hyvää esimerkkiä erityisliikunta- ja kulttuuripalveluiden kehittämisessä ja tarjoamisessa erityisryhmille.
- Kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajantoiminta, johon kaikilla on mahdollisuus osallistua omien edellytystensä pohjalta

Perus- ja jatkokoulutus, oppiminen

- Elinikäinen oppiminen
- Lisätä perus- ja jatkokoulutukseen opettajille ja muille sidosryhmille taitoja erilaisen oppilaan kohtaamisessa, tietotaitoa vammaisuudesta, erilaisista kommunikaatio- ja viestintämenetelmistä, opetus-tekniikoista ja -materiaaleista.
- Kirjata toimenpiteet, jotka tukevat vammaisen/erityistä tukea tarvitsevan itsenäistä selviytymistä ja oikeutta määrätä omista asioistaan ja oppia asettamaan henkilökohtaisia tavoitteita opiskeluun, työhön ja elämään.

Työ

- Kaikille edellytysten mukaan mahdollisuus oikeisiin töihin
- Työelämän yhteistyön vahvistaminen ja koordinointi
- Työtoiminnasta tulee saada työpanosta vastaava kohtuullinen korvaus ja työsuhteen tunnusmerkit täyttävästä työstä on saatava palkkaa ja työlle kuuluvaa suojaa.
- Vaihtoehtoisten työtapojen aktiivinen etsiminen
- Yksilölliseen työhönvalmennukseen panostaminen

Palvelut

- Kuvolan kaupunki ja Kymsote turvaavat pienituloisille harkinnanvaraiset palvelut ja tarvittavat apuvälineet
- Panostetaan mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyyn ja kuntoutumiseen

Poikkeustilanteet

- Huomioidaan ja varaudutaan vammaisten henkilöiden oikeuksiin poikkeustilanteissa. Päivitetään suunnitelmat pandemian varalta, millä varmistetaan vammaisten oikeudet, esim. itsemääräämisoikeudet ja oikeudet sosiaalisiin suhteisiin.

Maahanmuuttoasioiden neuvoston ajatuksia hyvinvoinnista keväällä 2021

1. Mitä Kouvolassa tulisi seuraavan neljän vuoden aikana ensisijaisesti tehdä maahanmuuttajien hyvinvoinnin edistämiseksi?

Työllistyminen

- Enemmän työmahdollisuuksia, mahdollisuus saada ammatti.
- Työpaikkojen, kesätyöpaikkojen ja työharjoittelupaikkojen saamisen helpottaminen.
- Olisi hyvä vaikuttaa työnantajiin/yrittäjiin, että työnantajat voisi työllistää maahanmuuttajia ja asenneilmapiiri heitä kohtaan olisi myönteisempi.
- Tukea maahanmuuttajien työllistymistä, pyrkiä vaikuttamaan yritysten asenneilmapiiriin.

Kohtaamiset

- Tarvitaan jokin paikka, jossa suomalaiset ja maahanmuuttajat voisivat kohdata.
- Maksuttomia urheilumahdollisuuksia (jalkapallo, uimahalli ja kuntosali tms.).
- Monet maahanmuuttajalapset ja nuoret on lahjakkaita esim. jalkapallon pelaamisessa, mutta perheen rahat ei riitä kuluihin. Voisiko perustaa maahanmuuttajanuoria ja lapsia varten oman hyväntekeväisyysrahaston, josta voisi saada tukea lahjakkaiden jalkapalloilijoiden tukemiseen.
- ELY-keskuksen ja kunnan kumppanuusohjelmaan toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi + kumppanuusverkostot, järjestöt.
- Puututaan järjestelmällisesti rasismiin sekä rakenteissa että katukuvassa.
- Tukea hyvien väestösuhteiden muodostumista. Ottaa rohkeasti kantaa maahanmuuttokysymyksiin.
- Someviestintää voisi kohdentaa suoraan maahanmuuttajalle. Kirje kotiin omalla äidinkielellä, ovelle koputtaminen ja mukaan pyytäminen, kotoutuskoulutuksiin olisi hyvä saada erilaisten yhdistysten ja harrastusryhmien esittelyä.

2. Miten maahanmuuttajien ääni kuuluu Kouvolassa? Miten osallisuus toteutuu? Haasteet? Kehittämistavoitteet?

Asuminen

- Asunnon saamisen helpottaminen. Esimerkiksi kielitaito, suurempi perhe ja yksinhuoltajuus koettiin asunnon saamista hankaloittavina tekijöinä.
- Työpaikan saaminen ja asunnon saaminen/vaihtaminen on vaikeaa ja näihin kaivattiin parannusta.
- Panostaa ongelmien ennaltaehkäisyyn enemmän kuin niiden ratkaisuun. Esimerkiksi taloyhtiöissä järjestää pihatalkoot joihin kutsutaan myös ne maahanmuuttajanaapurit ja mahdollistetaan tutustuminen, sen sijaan että odotetaan että joku tekee virheen vaikkapa roskien lajittelussa ja tehdään naapurista valitus

Palvelut

- Koetaan, että palvelut ovat kunnossa, aina saavutettavissa, aina saa apua.
- Opiskelumahdollisuudet ja Kelan tuki koettiin jo nyt hyvinä.
- Kiitosta saivat Kela, sosiaalitoimisto ja Saaga. Opiskelijat kokivat, että heitä kuunnellaan.
- TE-toimistosta saa myös hyvin apua työpaikkojen tai koulupaikkojen kanssa.
- Saagassa toimii kaikki hyvin, siellä kuunnellaan ja autetaan käytännön asioissa.
- Seurakunnan kerhotoimintaan osallistuminen koettiin mukavana.
- Koetaan, että jotkut opettajat voivat olla rasistisia (kokemus ei ole meidän koulusta).
- Lisätään palveluiden saavutettavuutta mm. moni- ja selkokiehisellä viestinnällä. Lisätään matalan kynnyksen palveluita ja avoimia päivystysaikoja. Varmistetaan kaupungin henkilöstön ja luottamushenkilöorganisaation osaaminen ja sitoutuminen kotoutumisen tukemiseen ja maahanmuuttoon liittyviin erityiskysymyksiin. Opitaan näkemään maahanmuuttaja yksilönä ja ihmisenä, kohdata hänet avoimesti ja ilman ennakkoluuloja.

Vaikuttaminen

- Kouvolassa kuunnellaan todella hyvin maahanmuuttajia, mutta tarvitaan vielä paikka, missä puhua vapaasti.
- Maahanmuuttajia voisi kannustaa vaikuttamaan yhteiskunnassa, mukaan kunnallispolitiikkaan ja eri lautakuntiin. Heidän mielipiteet esille.
- Maahanmuuttajien osallistuminen politiikkaan, kutsuminen mukaan.
- Maahanmuuttajien ääni saisi kuulua enemmän. Maahanmuuttajille on aikaisemmin järjestetty asiakasraateja, joihin on osallistunut myös esim. te-toimisto. Mikä on tilanne nyt?
- Lisää onnistuneita kotoutumispolkuja ja positiivista julkisuutta: esimerkiksi maahanmuuttajat työssä (millaisissa tehtävissä? mitä he ovat kokeneet tärkeiksi asioiksi kotoutumis-työllistymispoluillaan? mikä/kuka heitä on tukenut?), myös maahanmuuttajien osaaminen näkyvämmäksi.
- Lisätä maahanmuuttajien kuulemista heitä itseään koskeissa asioissa.
- Byrokraattisuuden vähentäminen sekä selkeän kielen käyttö, monikielinen viestintä ja mahdollisuus myös oman äidinkielen käyttöön lisäksi osallisuutta ja osallistumista. Toiseuden tunnetta vähentäisi se, että maahanmuuttajien osaamista arvostetaan.

3. Miten maahanmuuttoasioiden neuvoston ääni kuuluu Kouvolassa? Miten osallisuus toteutuu? Haasteet? Kehittämistavoitteet?

- Voi olla, että jos en olisi osallistunut joskus maahanmuuttoasioiden neuvoston kokoukseen, se olisi

jäänyt itselleni aika vieraaksi. Katsoin kaupungin sivuilta, että 19:stä jäsenestä neljä on maahanmuuttajia, ja se tuntuu aika vähäiseltä.

- En tiedä.
- Maahanmuuttoasioiden neuvoston ääni saisi kuulua enemmän.
- Minkä verran neuvosto vaikuttaa / voisi vaikuttaa esimerkiksi päätöksentekoon?
- Minkä verran neuvosto voisi osallistua tapahtumiin/tilaisuuksiin/koulutuksiin ja kertoa neuvoston tehtävistä?
- Neuvostossa kantasuomalaiset viranhaltijat pohtivat maahanmuuttajien asioita, kokemusasiantuntijuus kovin vähäistä. Neuvostoon pitäisi saada lisää eri

ikäisiä, eri taustaisia ja kotoutumisen eri vaiheessa olevia jäseniä.

- Onko neuvostolla sananvaltaa Kouvolassa? Mihin neuvosto pystyy vaikuttamaan ja miten? Miten neuvosto itse asiassa toimii – istutaanko vain koukouksissa vai tehdäänkö jotain konkreettista? Viekö neuvosto käsittelyssä olleita asioita eteenpäin, puhuvatko neuvoston jäsenet maahanmuuttoasioista julkisesti, edustavatko neuvoston jäsenet maahanmuuttajia? Miksi neuvosto on olemassa? Imagosyistä vai oikeasti saadakseen muutosta aikaan?

(Kouvolan Iitalukio, seurakunta, ELY-keskus ja Monikulttuurikeskus Saaga)

Nuorisovaltuuston toimenpide-ehdotukset hyvinvoinnin edistämiseksi

1. Ryhmäliikuntaa nuorille. Psykologit kouluille, joilta se puuttuu; ylipäättään mielenterveyspalveluihin resursseja lisää. Matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita, lastensuojeluun lisää resursseja.
2. Koulujen oppilaskuntien hallitusten osallistaminen (otetaan heihin yhteyttä), suositellaan toiminnan ylläpitämistä etänäkin (aiheita miksi kokousta: Kuntavaali infoa, varjovalit, vaalipaneeli, mielenterveyspalvelut, somekiset), nuorisovaltuustolle edustuspaikka kaupunginhallitukseen.
3. Kesätyösetelit laajemmalle ikähaarukalle ja isompi määrä jakoon jos mahdollista, tiedotetaan työnhausta ja avoimista työpaikoista.
4. Koulujen pihuille keinuja ja erinäisiä hyväkuntoisia liikuntavälineitä ja leikkelineitä. Takseille, busseille ja autoille turvalliset reitit noutaa opiskelijat, ei leikkialueiden läpi.

